

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. VI. 85.

SINDSSYKEASYLENES VIRKSOMHET

1914.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1914.)

Efter de fra asylene indkomne aarsberetninger

utgit av

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEBOUG & CO.

1916.

Pris: Kr. 0.50.

Norges Officielle Statistik, række VI. (Statistique Officielle de la Norvège, série VI.)

Trykt 1914:

- Nr. 1. Haandverkstællingen 1910. 3dje hefte. Arbeidstid. (*Recensement des métiers en 1910. III. Durée du travail.*)
- 2. Norges bergverksdrift 1912. (*Mines et usines.*)
- 3. Arbeidstiden i industrien september 1913. (*Durée du travail dans l'industrie septembre 1913.*)
- 4. De offentlige jernbaner 1912/13. (*Chemins de fer publics.*)
- 5. Norges telegrafvæsen 1912/13. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 6. Sindsykeasylenes virksomhet 1912. (*Hospices d'aliénés.*)
- 7. Haandverkstællingen 1910. Fjerde hefte. Arbeidslønninger. (*Recensement des métiers en 1910. IV. Salaires.*)
- 8. Folketællingen 1 december 1910. Femte hefte. Folkemængde fordelt efter køn, alder og egteskabelig stilling samt fødesteder. Fremmede staters undersaatte. (*Recensement du 1er décembre 1910. V. Population classée par sexe, par âge, par état civil et par lieu de naissance. — Sujets étrangers.*)
- 9. Norges skibsfart 1912. (*Navigation.*)
- 10. Ulykkesforsikringen 1911. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 11. Fængselsstyrelsens aarbok 1910. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1910.*)
- 12. Kommunevalgene 1913. (*Élections en 1913 pour les conseils communaux et municipaux.*)
- 13. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1912. (*Service vétérinaire et l'Inspection de la viande.*)
- 14. Norges kommunale finanser 1910. (*Finances des communes.*)
- 15. Forsømte barn 1910 og 1911. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
- 16. Norges postvæsen 1913. (*Statistique postale.*)
- 17. Folkemængdens bevægelse 1911. (*Mouvement de la population.*)
- 18. Norges handel 1913. (*Commerce.*)
- 19. Sundhetsstilstanden og medicinalforholdene 1912. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 20. Folketællingen 1 december 1910. Sjette hefte. Folkemængde fordelt efter livsstilling med angivelse af alder og egteskabelig stilling. Navnefortegnelse over gamle. (*Recensement du 1er décembre 1910. VI. Professions avec l'indication de l'âge et de l'état civil. Liste nominative des individus âgés.*)
- 21. Fiskerforsikringen 1913. (*Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 22. Industristatistik 1912. (*Statistique industrielle.*)

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. VI. 85.

SINDSSYKEASYLENE'S VIRKSOMHET

1914.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1914.)

Efter de fra asylene indkomne aarsberetninger

utgit av

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA,

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1916.

For aarene 1899—1903 se Norges Officielle Statistik række IV, senest nr. 105.

For aarene 1904—1913 se Norges Officielle Statistik, senest række VI, 42.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Indledning, oversigt over sykepladsene m. v. paa de norske sindssykeasyler	1
Oversigt over antallet av de paa sindssykeasylene behandlede, middelbelæg og antal forpleiningsdage (tab. I)	6-7
Forholdet mellem offentlige og private i sindssykeasylene behandlede (tab. II)	8-9
Interkurrente sygdomme paa asylene (tab. III)	10-11
Tilsammen behandlet (tab. IV)	12-13
Indkommet (tab. V)	14-15
Utskrevet helbredet (tab. VI)	16-17
Utskrevet i bedret tilstand (tab. VII)	16-17
Utskrevet uhelbredet (tab. VIII)	18-19
Døde (tab. IX)	20-21
Sygdomsform og behandlingens utfald for alle asyler (tab. X)	22-23
Procentforholdet av tilbakeliggende, indkomne, utgaaede og døde til de paa hvert asyl tilsammen behandlede (tab. XI)	22-23
De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen (tab. XII)	24
Alder, i hvilken de første symptomer ytre sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XIII)	25
Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indlagte (tab. XIV)	26
De oppgivne dødsårsaker hos de paa asylene døde (tab. XV)	27-28
De indkomnes hjemstavn (tab. XVI)	29-31
De for første gang i et norsk asyl indkomnes hjemstavn (tab. XVII)	32
Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XVIII)	33
De oppgivne årsaker til sindssydom hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XIX)	34-37

Table des matières.

	Page
Introduction. Données générales sur les hospices d'aliénés de Norvège en 1914	1
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien (tab. I)	6-7
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées (tab. II) ..	8-9
Cas des maladies intercurrentes dans les hospices d'aliénés (tab. III) ..	10-11
Nombre des aliénés traités dans les hospices (tab. IV)	12-13
Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés (tab. V)	14-15
Nombre des sorties en état de guérison (tab. VI)	16-17
Nombre des sorties en état d'amélioration (tab. VII)	16-17
Nombre des sorties en état de non guérison (tab. VIII)	18-19
Nombre des décès dans les hospices d'aliénés (tab. IX)	20-21
Répartition par formes de la maladie et résultat du traitement (tab. X) ..	22-23
Rapport du nombre des sorties et décès comparé au total des aliénés traités dans les hospices (tab. XI) ..	22-23
Répartition par âge lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XII)	24
L'âge, dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIII) ..	25
Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIV)	26
Causes des décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices (tab. XV)	27-28
Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés (tab. XVI)	29-31
Domicile des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVII)	32
État civil des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVIII)	33
Cause présumée de la maladie pour les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIX)	34-37

	Side		Page
Oversigt over de for første gang i et norsk sindssykeasyl indkomne stand og stilling (tab. XX).....	38-39	Profession et condition sociale des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XX)	38-39
Middeltal av daglig arbeidende syke i asylene (tab. XXI).....	40-41	Nombre moyen par jour des aliénés occupés au travail dans les divers hospices (tab. XXI).....	40-41
Oversigt over anvendelse av isolation og mekaniske tvangsmidler (tab. XXII).....	42-43	Relevé de l'application de reclusion (tab. XXII).....	42-43
Utdrag av regnskapene (tab. XXIII)	44-47	Tableau des recettes et des dépenses (tab. XXIII).....	44-47

Almindelig oversigt.

I. Asylene.

	Side
Utvidelser, forbedringer m. m.	48
Sundhetstilstanden	54

II. Patienterne.

Behandling m. m.	54
Arbeidsvirksomheten	57
De sykes opmuntring og adspredelse; gudstjeneste	59
Ulykkestilfælde	60
Syke i familjepleie under asylenes tilsyn	60
Undvikelser	60
Sykehistorier	61
Sektionsfund	63

III. Personalet..... 65

Tillæg.

Om Veum asyl	69
Om landbrukskolonien ved Rønvik asyl.....	78
Om Sanderud asyl	79

Oversigt

over sindssykeasylenes virksomhet 1914.

Tallet paa sindssykeasyler ved aarets utgang var 21 med ialt 3 768 sykeplasser. I 1913 var tallet 3 568.

Asylene var:

Gaustad, statsasyl ved Kristiania, med 330 plasser¹⁾ halvdelen for hvert kjø.

Eg, statsasyl i Kristiansand, med 260 plasser, halvdelen for hvert kjø.

Rotvold, statsasyl ved Trondhjem, med 275 plasser²⁾, 145 for mænd (hvorav 15 i landbrukskolonien) og 130 for kvinder.

Rønvik, statsasyl ved Bodø, med 230 plasser, halvdelen for hvert kjø.

Dikemark, Kristiania kommunale asyl i Asker med 484 plasser, 233 for mænd og 251 for kvinder.

Blakstad, Akershus amtskommunes asyl i Asker, med 147 plasser, 80 for mænd og 67 for kvinder.

Veum, Smaalenenes amtskommunes asyl i Glemminge, med 200 plasser, 110 for mænd og 90 for kvinder (ifl. kgl. res. av 13de mars 1914).

Sanderud, Hedemarkens amtskommunes asyl i Stange med 211 plasser, 120 for mænd og 91 for kvinder.

Prestsæter, Kristians amtskommunes asyl i Vestre Toten, med 171 plasser, 86 for mænd og 85 for kvinder.

Bratsberg amtskommunes asyl i Solum med 181 plasser, 107 for mænd og 74 for kvinder.

Kristiansands kommunale asyl med 32 plasser, 13 for mænd og 19 for kvinder.

Dale, Stavanger amtskommunes og Stavanger bys asyl i Hetland, med 196 plasser, halvdelen for hvert kjø.

Valen, Søndre Bergenhus amtskommunes asyl i Fjelberg, med 181 plasser, 101 for mænd og 80 for kvinder.

Neevengaarden, kommunalt asyl i Bergen, med 322 plasser, 126 for mænd og 196 for kvinder.

Rosenbergs asyl, kommunalt, i Bergen, med 120 plasser, kun for mænd.

Opdøl, Romsdals amtskommunes asyl i Bolsø, med 110 plasser, halvdelen for hvert kjø.

Trondhjems hospitalstiftelses asyl, kommunalt med 82 plasser.

Oslo hospitals asyl i Kristiania med 63 plasser, kun for kvinder.

¹⁾ Budgettert tal 351.

²⁾ I regulativ av 12te november 1907 er tallet paa plasser fastsat til 265.

Dr. Dedichens asyl, privat, ved Kristiania, med 58 plasser, halvdelen for hvert kjøen.

Møllendals asyl, privat, ved Bergen, med 80 plasser, 45 for mænd og 35 for kvinder.

Kriminalasylet i Trondhjem kan motta ca. 35 patienter, kun mænd.

Aar.	For første gang i et norsk asyl indlagte syke.	Belæg pr. 31te decbr. 1914.	Sykeplasser pr. 31te decbr. 1914.	Middeltal av daglig forpleiede syke.	Gjennemsnitlig utgift pr. patient pr. dag ¹⁾ .
					Kr.
1908	744	2 518	2 551	2 458	} 1.39
1909	747	2 679	2 667	2 600	
1910	760	2 805	2 858	2 738	
1911	720	2 957	2 918	2 899	} 1.41
1912	776	3 076	2 941	3 016	
1913	829	3 318	3 568	3 146	1.46
1914	925	3 767	3 768	3 564	1.46

Tabel I gir en oversigt over *asylenes virksomhet*, behandlingens utfald, forpleiningsdagens tal m. m. I 1914 indlagdes 1 537²⁾ mot 1 427 i 1913 og 1 091 i 1912. Forholdet av indlæggelser til tallet paa sykeplasser for alle asylter (3 768) utgjorde 40.8 pct. og var for hvert asyl følgende:

Dale ..	85.7 pct.	Oslo	31.7 pct
Dedichens	84.5 «	Sanderud	31.3 «
Veum	69.0 «	Bratsberg	29.8 «
Rønvik	60.9 «	Dikemark	27.5 «
Gaustad	59.7 «	Neevengaarden	23.6 «
Eg	52.7 «	Rosenbergs	14.2 «
Rotvold	43.6 «	Kristiansands	12.5 «
Opdøl	39.1 «	Trondhjems	12.2 «
Møllendal ..	35.0 «	Blakstad	10.9 «
Prestsæter	33.9 «	Kriminalasylet	6.6 «
Valen	33.1 «		

Procentforholdet av *mænd* og *kvinder* sees av følgende sammenstilling:

	Mænd.	Kvinder.
Tilbakeleggende fra 1913	53.4 pct.	46.6 pct.
Indkommet i 1914	54.4 «	45.6 «
Tilsammen behandlet	53.7 «	46.3 «
Utgaat og død	55.8 «	44.2 «
Tilbakeleggende ved utgangen av 1914	53.1 «	46.9 «

¹⁾ Utregnet efter opgaverne fra statens og de kommunale asylter.

²⁾ Se anmerkningen paa tabel I for dette og de nærmest foregaaende aar.

Forholdet av tilbakeliggende, indkomne, utgaaede og døde til alle behandlede ved de enkelte asyler sees av tabel XI.

Av de «*utgaaede*» og «*døde*» utskreves 18.5 pct. helbredet, 22.3 pct. bedret, 33.2 pct. uhelbredet, 1.0 pct. efter avgitt erklæring og 25.0 pct. døde.

Forpleiningsdagens tal utgjør 1 300 705 eller gjennomsnittlig for hver av alle behandlede 268.0 dage (i 1913 255.0, i 1912 271.3 dage).

Middeltallet av daglig behandlede syke var 3 564 (i 1913 3 146, i 1912 3 015.9). Tallet paa de for *fattigvæseners* og *privates* regning behandlede syke sees av tabel II. For det offentliges regning forpleiedes 86.9 pct., for *privates* 13.1 pct.

Sundhetstilstanden har gjennomgaaende været god; de meldte interurrente sygdomme vil sees av tabel III.

Dødsårsakerne og de dødes alder sees av tabel XV. Den hyppigste dødsårsak var tuberkulose, som forårsaket 29.4 pct. av alle dødsfald. Dernæst paralysis generalis 14.0 pct., alderdomssvakhet 7.7 pct

Tabel XII¹⁾ viser alderen hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

8.7 pct. var under	20 aar.	6.7 pct. var mellem	60—70 aar.
27.2 « « mellem	20—30 «	4.2 « « —	70—80 «
23.9 « « —	30—40 «	1.3 « « —	80—90 «
15.8 « « —	40—50 «	0.3 « « ukjendt.	
11.9 « « —	50—60 «		

Tabel XIII¹⁾ viser alderen, i hvilken de første symptomer ytret sig. Saavel i denne som i den foregaaende tabel er sygdommens art opgit.

6.3 pct. var under	15 aar.	5.0 pct. var mellem	40—45 aar.
8.9 « « mellem	15—20 «	5.6 « « —	45—50 «
13.7 « « —	20—25 «	7.2 « « —	50—60 «
10.0 « « —	25—30 «	4.4 « « —	60—70 «
9.1 « « —	30—35 «	2.8 « « over	70 «
7.0 « « —	35—40 «	20.0 « « ukjendt.	

Sygdommens varighet (tabel XIV¹⁾ var for:

31.7 pct. under	1/2 aar.
11.6 « «	1/2—1 «
9.3 « «	1—2 «
31.9 « «	2 « og derover.
15.5 «	ukjendt.

De indkomnes hjemstavn (tabel XVI) er opgit for 1 528. Av disse var 64.8 pct. fra landdistrikterne, 33.0 fra byerne; 1.5 pct. var hjemmehørende i utlandet. Ukjendt 0.7 pct. — Av de for første gang i norsk asyl indkomne (tabel XVII) var 61.3 pct. fra landdistrikterne, 35.7 pct. fra byerne, 2.4 pct. fra utlandet. — Ukjendt 0.6 pct.

Med hensyn til *egteskapsforhold* (tabel XVIII¹⁾ var 61.4 pct. ugifte, 30.3 pct. gifte, 6.6 pct. i enkestand og 1.5 pct. fraskilte. 0.2 pct. var ukjendt.

¹⁾ Tabellerne XII, XIII, XIV, XVII, XVIII, XIX og XX omfatter kun de for første gang i et norsk asyl indlagte.

En sammenstilling av de opgivne *aarsaker til sindssygd*om er gjort i tabel XIX¹⁾. Av 925 er ingen årsak opgit for 361 eller 38.9 pct. Blandt de andre 564 anføres arvelig anlæg overhovedet hos 308 eller 54.6 pct., psykiske årsaker hos 86 eller 15.2 pct., syfilis hos 44 eller 7.8 pct., drik hos 40 eller 7.1 pct. og senilitet hos 30 eller 5.3 pct.

Stand og stilling (tabel XX¹⁾) er opgit for 885. Herav tilhørte:

25.6	pct.	arbeiderstanden,
23.6	«	bonde-, husmands- og inderststanden,
12.0	«	tjenerstanden,
11.1	«	haandverkerstanden,
8.0	«	sjømandsstanden (fiskere etc.),
7.2	«	handelsstanden.

*Arbeidsvirk*somheten blandt de sindssyke fremgaar av tabel XXI. — Forholdet av arbeidende syke til middelbelægget var for alle asylter 42.4 pct. (derav mænd 58.2 pct., kvinder 41.8 pct.) — Ved hvert av asylene var forholdet følgende:

Kriminalasylet	76.5	pct.	Gaustad	39.4	pct.
Rønvik	60.8	«	Opdøl	37.5	«
Valen	56.2	«	Veum	35.9	«
Rotvold	53.6	«	Bratsberg	35.0	«
Prestsæter	51.6	«	Dale	34.0	«
Eg	47.0	«	Blakstad	33.7	«
Sanderud	46.0	«	Møllendal	28.4	«
Trondhjems	44.9	«	Kristiansands	26.4	«
Neevengaarden	44.6	«	Dedichens	25.7	«
Rosenbergs	42.6	«	Dikemark	21.6	«
Oslo	39.6	«			

Bruk av *isolation og mekaniske tvangsmidler* sees av tabel XXII.

I tabel XXIII meddeles et utdrag av regnskaperne fra statens og de kommunale asylter.

Den psykiatriske undervisning ved *Gaustad* asyl fulgtes i første semester av 18, i andet av 20 studerende.

Direktøerne eller bestyrerne for asylene var: Dr. med. R. Vogt (*Gaustad*). H. Platou (*Eg*). O. Sollied (*Rotvold*). J. Widerøe (*Rønvik*). Dr. med. H. Holm (*Dikemark*). T. Dale (*Blakstad*). H. Lund (*Veum*). C. Wefring (*Sanderud*). P. Hansteen (*Prestsæter*). J. Henrichs (*Bratsbergs*). K. Klaussen (*Kristiansands*). A. Horne (*Dale*). H. Arnesen (*Valen*). L. Langberg (*Neevengaarden*). Dr. med. C. Looft (*Rosenbergs*). C. Wingard (*Opdøl*). Dr. med. H. Evensen²⁾ (*Trondhjems*). L. Aall (*Oslo*). H. Dedichen (*Dedichens*). E. Martens (*Møllendal*).

Av deres beretninger for hvert enkelt asyl leveres i det følgende et samlet utdrag.

¹⁾ Se foregaaende side.

²⁾ Ogsaa bestyrer av Kriminalasylet.

Tabeller.

Tabel 1. Oversigt over tallet paa de

Tableau du mouvement des hospices d'aliénés indiquant pour chaque

Asyler.	Tilbakeiggende ved utgangen av 1913.			Indkommet i 1914.			Tilsammen behandlet i 1914.			Ut-					
										helbredet.			bedret.		
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav	
	md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.	
Gaustad	357	189	168	197	112	85	554	301	253	37	14	23	42	21	21
Eg	300	155	145	137	80	57	437	235	202	42	21	21	8	4	4
Rotvold	253	136	117	120	60	60	373	196	177	22	9	13	37	14	23
Rønvik	299	158	141	140	71	69	439	229	210	24	7	17	29	10	19
Dikemark	468	247	221	133	72	61	601	319	282	19	12	7	21	9	12
Blakstad	138	69	69	16	11	5	154	80	74	1	-	1	3	2	1
Veum	-	-	-	138	71	67	138	71	67	-	-	-	-	-	-
Sanderud	166	105	61	66	39	27	232	144	88	6	1	5	7	5	2
Prestsæter	156	87	69	58	32	26	214	119	95	13	7	6	12	8	4
Bratsberg	117	64	53	54	43	11	171	107	64	2	1	1	-	-	-
Kristiansand	28	13	15	4	1	3	32	14	18	-	-	-	1	-	1
Dale	50	29	21	168	86	82	218	115	103	9	4	5	18	13	5
Valen	184	89	95	60	32	28	244	121	123	10	4	6	13	4	9
Neevengaarden ..	310	134	176	76	39	37	386	173	213	8	3	5	16	10	6
Rosenbergs	107	107	-	17	17	-	124	124	-	-	-	-	1	1	-
Opdøl	86	45	41	43	20	23	129	65	64	-	-	-	5	2	3
Trondhjem	88	47	41	10	5	5	98	52	46	1	1	-	3	2	1
Oslo	59	-	59	20	-	20	79	-	79	5	-	5	7	-	7
Dedichens	44	27	17	49	27	22	93	54	39	1	-	1	18	12	6
Møllendal	79	41	38	28	15	13	107	56	51	1	-	1	1	-	1
Kriminalasylet	29	29	-	3	3	-	32	32	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	3 318	1 771	1 547	¹⁾ 1537	836	701	4855	2607	2248	201	84	117	242	117	125

¹⁾ Paa Gaustad indkom 7 (3 mænd, 4 kvinder) 2 ganger i aarets løp. — Fra Kristiansands asyler, deriblandt de nyaapnede amtsasyler.

²⁾ Veum asyl blev aapnet 16de juni.

paa sindssykeasylene behandlede.

hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien.

gaat									Tilsammen utgaat og død.			Tilbakeiggende ved utgangen av 1914.			Middelbelæg.	Forpleiningsdage.
uhelbredet.			efter avgit erklæring.			Døde.										
Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav			
	md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		
87	55	32	6	6	-	34	17	17	206	113	93	348	188	160	353.6	129 057
85	59	26	-	-	-	18	5	13	153	89	64	284	146	138	274.2	100 113
25	13	12	1	1	-	17	11	6	102	48	54	271	148	123	267.6	97 660
46	26	20	3	3	-	19	11	8	121	57	64	318	172	146	306.8	111 989
16	9	7	-	-	-	26	16	10	82	46	36	519	273	246	499.3	182 240
-	-	-	-	-	-	5	5	-	9	7	2	145	73	72	142.0	51 821
2	2	-	-	-	-	3	2	1	5	4	1	133	67	66	2) 89.1	17 653
1	1	-	-	-	-	22	14	8	36	21	15	196	123	73	181.6	66 274
9	5	4	-	-	-	8	5	3	42	25	17	172	94	78	169.3	61 790
3	1	2	-	-	-	9	7	2	14	9	5	157	98	59	127.0	46 365
2	2	-	-	-	-	2	-	2	5	2	3	27	12	15	26.5	9 670
10	7	3	-	-	-	7	3	4	44	27	17	174	88	86	154.8	56 493
12	6	6	-	-	-	20	13	7	55	27	28	189	94	95	185.0	67 530
8	6	2	2	2	-	29	23	6	63	44	19	323	129	194	313.3	114 341
5	5	-	-	-	-	12	12	-	18	18	-	106	106	-	110.5	40 348
7	6	1	-	-	-	10	4	6	22	12	10	107	53	54	101.4	36 995
3	2	1	-	-	-	4	1	3	11	6	5	87	46	41	87.4	31 914
4	-	4	-	-	-	2	-	2	18	-	18	61	-	61	60.9	22 218
30	21	9	-	-	-	8	4	4	57	37	20	36	17	19	39.7	14 507
6	5	1	-	-	-	17	10	7	25	15	10	82	41	41	84.5	30 838
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	32	-	29.8	10 889
361	231	130	12	12	-	272	163	109	1088	607	481	3 767	2 000	1 767	3 564	1 300 705

asyl blev 2 mænd overflyttet til Eg. — Fra Dedichens asyl blev mange overflyttet til andre

Tabel II. Forholdet mellem de for

Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre

Asyler.	Tilbakeiggende fra 1913.						Indkommet i 1914.						Tils. behand-		
	Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.		
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav	
		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.
Gaustad	277	142	135	80	47	33	138	79	59	59	33	26	415	221	194
Eg	244	126	118	56	29	27	94	52	42	43	28	15	338	178	160
Rotvold	207	117	90	46	19	27	103	50	53	17	10	7	310	167	143
Rønvik	295	157	138	4	1	3	130	68	62	9	3	6	425	225	200
Dikemark	459	242	217	9	5	4	130	71	59	3	1	2	589	313	276
Blakstad	131	64	67	7	5	2	15	11	4	1	-	1	146	75	71
Veum	-	-	-	-	-	-	133	69	64	5	2	3	133	69	64
Sanderud	155	100	55	11	5	6	50	30	20	16	9	7	205	130	75
Prestsæter	149	82	67	7	5	2	43	22	21	15	10	5	192	104	88
Bratsberg	99	57	42	18	7	11	51	42	9	3	1	2	150	99	51
Kristiansand	28	13	15	-	-	-	3	1	2	1	-	1	31	14	17
Dale	46	25	21	4	4	-	152	78	74	16	8	8	198	103	95
Valen	177	87	90	7	2	5	52	27	25	8	5	3	229	114	115
Neevengaarden ...	267	112	155	43	22	21	58	34	24	18	5	13	325	146	179
Rosenbergs	95	95	-	12	12	-	17	17	-	-	-	-	112	112	-
Opdøl	84	44	40	2	1	1	40	17	23	3	3	-	124	61	63
Trondhjem	82	45	37	6	2	4	8	4	4	2	1	1	90	49	41
Oslo	28	-	28	31	-	31	2	-	2	18	-	18	30	-	30
Dedichens	-	-	-	44	27	17	-	-	-	49	27	22	-	-	-
Møllendal	78	40	38	1	1	-	28	15	13	-	-	-	106	55	51
Kriminalasylet	29	29	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	32	32	-
Tilsammen	2 930	1 577	1 353	388	194	194	1250	690	560	286	146	140	4180	2267	1913

¹⁾ 39 (Gaustad 3, Eg 11, Rotvold 6, Bratsberg 3, Valen 2, Neevengaarden 7, Opdøl 1, fra offentlig til privat.

offentlig og privat regning behandlede.

des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées.

let i 1914.			Utgaat.						Døde.						Tilbakeiggende ved utgangen av 1914.					
Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.		
Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav	
	md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.
139	80	59	133	76	57	39	20	19	25	11	14	9	6	3	260	137	123	88	51	37
99	57	42	109	65	44	26	19	7	11	3	8	7	2	5	229	120	109	55	26	29
63	29	34	71	32	39	14	5	9	14	10	4	3	1	2	230	127	103	41	21	20
13	4	9	98	45	53	3	-	3	18	10	8	1	1	-	309	169	140	9	3	6
12	6	6	55	30	25	1	-	1	25	15	10	1	1	-	509	268	241	10	5	5
8	5	3	4	2	2	-	-	-	5	5	-	-	-	-	137	68	69	8	5	3
5	2	3	2	2	-	-	-	-	2	1	1	1	1	-	129	66	63	4	1	3
27	14	13	7	3	4	7	4	3	21	13	8	1	1	-	177	114	63	19	9	10
22	15	7	28	17	11	6	3	3	6	3	3	2	2	-	158	84	74	14	10	4
21	8	13	3	2	1	2	-	2	8	7	1	1	-	1	142	91	51	15	7	8
1	-	1	3	2	1	-	-	-	2	-	2	-	-	-	26	12	14	1	-	1
20	12	8	27	16	11	10	8	2	7	3	4	-	-	-	164	84	80	10	4	6
15	7	8	32	13	19	3	1	2	18	13	5	2	-	2	181	88	93	8	6	2
61	27	34	27	17	10	7	4	3	25	22	3	4	1	3	280	111	169	43	18	25
12	12	-	6	6	-	-	-	-	12	12	-	-	-	-	99	99	-	7	7	-
5	4	1	10	6	4	2	2	-	10	4	6	-	-	-	105	51	54	2	2	-
8	3	5	6	5	1	1	-	1	3	1	2	1	-	1	81	43	38	6	3	3
49	-	49	1	-	1	15	-	15	2	-	2	-	-	-	28	-	28	33	-	33
93	54	39	-	-	-	49	33	16	-	-	-	8	4	4	-	-	-	36	17	19
1	1	-	8	5	3	-	-	-	17	10	7	-	-	-	81	40	41	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	32	-	-	-	-
674	340	334	630	344	286	185	99	86	231	143	88	41	20	21	3357	1804	1553	410	196	214

Oslo 1, Rosenbergs 5) er i aarets løp gaat over fra privat til offentlig forpleining og 1 (Rotvold)

Tabel III. Interkurrente sygdomme

Cas des maladies intercurrentes

Sygdom.	Ialt behandlede tilfælde.			Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Dike-mark.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.												
Angina	17	9	8	4	3	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Apoplexi	3	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Appendicit.	3	1	2	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Bronkit, bronkopr.	8	2	6	1	1	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-
Combustio	2	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Contusio	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Decubitus	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diarré, enterit etc.	189	90	99	5	2	-	-	1	-	3	5	4	6	-	-
Difteri	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Distorsio (manus) ..	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erysipelas	14	4	10	-	-	-	2	-	1	-	-	2	3	-	-
Fractur	1) 10	3	7	1	-	1	1	-	1	1	1	-	-	-	-
Hernia	3	2	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygdomme	2) 10	4	6	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydarthrus, synovitis	2	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Icterus	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ileus	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Influenta	15	7	8	1	-	-	-	-	-	-	-	5	4	-	-
Katarr	27	16	11	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (cancer, sarcom)	3	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lungegangræn	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luxatio	3) 3	2	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Morb. mac. Werlhofii ..	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Othæmatom	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Parotit	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-
Parametrit	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Perikardit	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peritonit	2	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Pleurit, empyem.	10	5	5	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1
Pneumoni	12	10	2	1	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Pyogene infektioner (absces, carbunkel, furunkel, lymfangit etc.)	69	61	8	4	-	1	-	2	2	1	-	-	-	-	-
Rheum. acut.	3	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Scarlatina	2	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Skabb	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	40	18	22	-	2	-	4	6	1	3	3	2	3	-	-
Tyfoidefeber	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tænia (mediocan.) ..	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulcus ventriculi	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Vulnera	5	4	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Øiesygdomme	4) 5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Øresygdomme	5) 2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diverse andre sygd.	35	16	19	6) 5	-	1	7) 1	-	8) 1	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	519	277	242	30	16	10	13	14	13	13	10	14	19	1	1

1) Fr. claviculæ 1, antibrachii 1, radii 2, ulnæ 2, costarum 1, colli femoris 3. 2) Derma-
4) Conjunctivitis 2, dacryocystitis 1, keratitis 1, scleritis 1. 5) Otitis media 2. 6) Asystoli 2, skrofuloderma 1. 7) Vit. org. cordis 1, arthrocoace cubiti 1. 8) Ungvis incarnatus 1, rheumatisme 1, nitis 1, retentio urinæ 2, vit. org. cordis 1, ungvinc incarnatus 1, cephalalgi 1, fistula 1, gastrit 1,

paa asylene 1914.

dans les hospices d'aliénés.

Venm.		Sanderud.		Prestsæter.		Bratsberg.		Kristian-sand.	Dale.		Valen.		Neeven-gaarden.		Opdøl.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
1	4	8	6	2	-	4	5	3	5	11	52	36	1	7	4	14
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2
-	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	3	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	1	2	-	-	-	9	1	5	10	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2	-	-	2	1
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	2	-	2	-	1	-
3	-	2	1	-	1	3	-	-	-	-	42	4	-	-	3	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	-	-	-	1	1	2	-	-	-	2	1	-	2	2	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
-	9) 2	1	10) 1	1	11) 1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
9	10	12	11	7	10	10	10	5	16	13	124	75	4	15	13	21

titis solaris 1, erytem 1, eksem 1, herpes zoster 4, ulcus 3. ³⁾ Luxatio humeri 2, pollicis 1. dyspepsi 1, myokardit 1, ostitis fibrosa 1. ⁷⁾ Bubo 1, prolapsus recti 1. ⁸⁾ Febris 1. ⁹⁾ Hæmaturi 1, ¹²⁾ Rheumatisme 2, bursit 2, colitis acut. ulc. 1, prostatahypertrofi 1, paralysis facialis 1, rhi-schias 1, milium 1, uræmi 1. ¹³⁾ Diabetes mellitus. ¹⁴⁾ Nefrit 1, osteomyelit 1.

Tabel IV. Tilsammen behandlet.

Nombre des aliénés traités dans les hospices.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.		Sande- rud.		Prest- sæter.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		md.	kv.																		
Melancholia.....	576	201	375	32	65	26	69	27	44	26	33	13	25	4	1	9	8	1	4	16	26
Mania.....	235	82	153	14	31	13	28	9	14	4	21	4	2	-	1	1	2	-	-	13	6
Amentia.....	122	43	79	-	3	2	5	1	6	1	4	10	15	-	4	-	1	-	1	-	-
Dementia.....	2 606	1 485	1 121	138	95	107	53	102	77	140	103	177	189	50	35	47	47	98	51	55	36
Paranoia.....	252	160	92	5	3	40	20	18	4	12	7	20	3	2	-	-	-	6	-	12	15
Insania periodica....	276	114	162	6	5	11	13	9	13	3	17	15	18	4	7	-	3	9	21	3	1
— epileptica....	102	75	27	8	1	2	-	3	4	9	3	3	1	2	1	3	1	6	2	10	2
— hysterica....	100	3	97	1	23	-	8	-	1	-	13	1	11	-	11	-	2	-	2	-	2
— hypochondrica....	16	12	4	4	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	1	-	2	-
— degenerativa....	182	127	55	35	20	12	3	5	5	8	1	24	7	10	10	-	-	3	2	2	2
— neurasthenica....	8	4	4	-	-	1	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Alcoholismus.....	64	62	2	11	-	6	-	4	-	9	-	11	1	1	-	-	-	-	-	2	-
Paralysis generalis...	106	89	17	21	2	2	-	6	4	5	-	30	7	1	-	3	-	1	-	-	-
Vitia org. cerebri....	17	13	4	1	-	-	-	1	1	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	1	1
Idiotia (imbecillitas)...	171	116	55	13	5	12	3	7	1	8	8	2	1	6	4	8	3	18	5	2	4
Til observation.....	22	21	1	12	-	1	-	2	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	4 855	2 607	2 248	301	253	235	202	196	177	229	210	319	282	80	74	71	67	144	88	119	95

Tabel IV (forts.).

Sygdom.	Bratsberg.		Kristiansand.		Dale.		Valen.		Neeven- gaarden.		Rosen- bergs.	Opdøl.		Trond- hjem.		Oslo.	Dedi- chens.		Møllen- dal.		Krimi- nal- asylet.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
Melancholia	5	7	-	-	7	20	9	12	6	19	1	1	1	1	5	19	12	9	4	8	1
Mania	-	-	1	-	7	13	5	7	3	15	1	-	-	1	-	10	1	-	5	3	-
Amentia	1	-	-	-	-	3	-	2	23	32	3	1	2	-	1	-	-	-	-	-	1
Dementia	83	36	9	14	80	53	80	75	87	107	87	44	41	40	30	34	14	9	37	35	10
Paranoia	3	1	1	4	7	6	2	-	9	22	15	1	-	-	1	3	1	2	3	1	3
Insania periodica	9	13	-	-	6	4	8	16	4	6	1	6	8	3	1	1	15	15	-	1	2
— epileptica	1	1	-	-	2	-	4	1	10	3	5	4	4	1	1	-	-	-	2	2	-
— hysterica	-	4	-	-	-	2	-	5	-	1	-	1	3	-	2	6	-	1	-	-	-
— hypochondrica	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
— degenerativa	-	-	-	-	1	-	4	-	6	1	2	2	1	3	2	-	2	1	1	-	7
— neurasthenica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	1	-	-	-	1	-	-	-	7	-	3	-	-	-	-	-	-	3	1	1	2
Paralysis generalis	-	-	-	-	2	1	2	1	10	1	-	1	-	-	1	-	5	-	-	-	-
Vitia org. cerebri	-	-	-	-	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	4	1	3	-	2	-	6	4	4	4	6	4	3	3	2	5	1	1	3	1	4
Til observation	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	107	64	14	18	115	103	121	123	173	213	124	65	64	52	46	79	54	39	56	51	32

Tabel V. Indkommet.

Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.		Sanderud.		Prest- sæter.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		md.	kv.																		
Melancholia.....	233	88	145	13	14	13	27	6	22	12	12	2	9	-	-	9	8	-	2	7	11
Mania	104	37	67	4	14	6	4	7	11	-	4	-	-	-	-	1	2	-	-	9	3
Amentia.....	46	17	29	-	3	1	1	1	-	1	2	5	7	-	-	-	1	-	1	-	-
Dementia	732	425	307	46	39	39	16	24	14	41	29	28	30	7	4	47	47	24	13	8	4
Paranoia	37	22	15	1	-	5	4	2	-	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	2	4
Insania periodica....	109	50	59	2	4	5	3	3	3	-	9	6	8	2	-	-	3	5	9	2	1
— epileptica	42	31	11	4	1	1	-	3	1	4	2	1	-	-	-	3	1	4	-	2	-
— hysterica	31	1	30	-	7	-	2	-	-	-	5	-	2	-	1	-	2	-	1	-	1
— hypochondrica....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
— degenerativa....	36	28	8	10	1	2	-	3	4	1	-	4	1	-	-	-	-	1	-	-	1
— neurasthenica....	4	3	1	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	27	25	2	4	-	2	-	3	-	4	-	6	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Paralysis generalis...	48	41	7	11	-	1	-	1	3	1	-	14	2	1	-	3	-	-	-	-	-
Vitia org. cerebri....	11	9	2	1	-	-	-	1	1	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Idiotia (imbecillitas)..	56	40	16	6	2	3	-	2	1	3	5	1	-	1	-	8	3	4	1	1	1
Til observation	19	18	1	10	-	1	-	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	1 537	836	701	1) 112	2) 85	80	57	60	60	71	69	72	61	11	5	71	67	39	27	32	26

1) Av disse blev 3 (1 «idiotia», 1 «ins. epilept.» og 1 «dementia») utskrevet og paanyt indlagt under samme diagnose.

2) Av disse blev 4 utskrevet og paanyt indlagt; 2 (1 «mania» og 1 «dementia») under samme diagnose; hos de andre 2 blev ved 2den gangs indlæggelse diagnosen forandret, henholdsvis fra «melancholia» til «dementia» og fra «mania» til «insania periodica».

Tabel V (forts.).

Sygdom.	Bratsberg.		Kristiansand.		Dale.		Valen.		Neeven- gaarden.		Rosen- bergs.	Opdøl.		Trond- hjem.		Oslo.	Dedi- chens.		Møllen- dal.		Krimi- nal- asylet.
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
Melancholia.....	5	2	-	-	6	15	3	2	3	1	-	-	1	-	1	7	9	8	-	3	-
Mania	-	-	1	-	5	12	2	1	2	8	-	-	-	-	-	6	-	-	-	2	-
Amentia	1	-	-	-	-	3	-	1	7	8	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia	28	4	-	3	56	40	14	18	18	15	15	8	10	4	4	5	5	4	12	8	1
Paranoia	-	1	-	-	6	4	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Insania periodica.....	6	1	-	-	6	4	3	1	1	-	-	3	5	-	-	1	8	7	-	-	-
— epileptica	1	1	-	-	2	-	-	1	2	1	1	2	3	-	-	-	-	-	1	-	-
— hysterica	-	2	-	-	-	2	-	2	-	-	-	1	1	-	-	1	-	1	-	-	-
— hypochondrica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa..	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	2
— neurasthenica..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-
Paralysis generalis	-	-	-	-	1	1	2	1	3	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Vitia org. cerebri	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas) ..	1	-	-	-	2	-	3	1	-	2	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Til observation.....	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	43	11	1	3	86	82	32	28	39	37	17	20	23	5	5	20	27	22	15	13	3

Tabel VI. Ut-
Nombre des sorties

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Dike- mark.		Blak- stad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.												
Melancholia	72	22	50	4	10	8	13	3	10	3	7	-	2	-	-
Mania	49	17	32	2	7	4	5	4	3	1	6	-	-	-	-
Amentia	12	4	8	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	1	-
Dementia	14	10	4	2	-	1	-	-	-	1	-	4	1	-	-
Insania periodica	22	11	11	-	-	5	3	-	-	-	1	-	-	-	-
— epileptica	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica	8	-	8	-	4	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
— hypochondrica	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
— degenerativa	7	5	2	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	11	10	1	-	-	2	-	2	-	2	-	3	1	-	-
Vitia org. cerebri	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Tilsammen	201	84	117	14	23	21	21	9	13	7	17	12	7	1	-

Tabel VII. Ut-
Nombre des sorties en

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Dike- mark.		Blak- stad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.												
Melancholia	49	15	34	1	3	-	2	3	9	2	4	1	1	-	-
Mania	17	6	11	1	2	-	-	3	4	-	1	-	1	-	-
Amentia	8	4	4	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Dementia	98	59	39	14	8	2	1	2	5	8	6	2	4	2	-
Paranoia	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Insania periodica	32	14	18	1	1	-	-	3	4	-	5	2	4	-	1
— epileptica	2	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
— hysterica	6	-	6	-	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
— hypochondrica	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
— degenerativa	12	6	6	2	5	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
— neurasthenica	2	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	4	4	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Paralysis generalis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Vitia org. cerebri	2	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	3	2	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	242	117	125	21	21	4	4	14	23	10	19	9	12	2	1

skrevet helbredet.

en état de guérison.

Sand- rud.		Prest- sæter.		Brats- berg.		Dale.		Valen.		Neeven- gaarden.		Trond- hjem.		Oslo.		Dedi- chens.		Møllen- dal.	
M.	K.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Kv.	Kv.	Kv.
-	-	3	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
-	-	3	2	-	-	2	4	1	1	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-
1	5	1	-	1	1	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	5	7	6	1	1	4	5	4	6	3	5	1	5	1	1	-	-	-	-

skrevet bedret.

état d'amélioration.

Sand- rud.		Prest- sæter.		Kri- stian- sand.	Dale.		Valen.		Neeven- gaarden.		Rosen- bergs.	Opdøl.		Trond- hjem.		Oslo.		Dedi- chens.		Møl- len- dal.		
M.	K.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	M.	K.	Md.	Kv.	Kv.	M.	K.	Kv.	M.	K.	Kv.
-	-	3	2	-	2	2	1	3	-	-	-	-	1	-	-	4	2	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
2	2	5	2	-	6	2	2	5	6	3	1	2	-	2	1	1	3	-	-	-	-	-
2	-	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	2	8	4	1	13	5	4	9	10	6	1	2	3	2	1	7	12	6	-	-	-	1

Tabel VIII. Utskrevet uhelbredet.

Nombre des sorties en état de non guérison.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Dike- mark.		Veum.	Sande- rud.	Prest- sæter.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Md.	Kv.
		md.	kv.														
Melancholia.....	42	17	25	4	9	6	4	1	2	2	2	-	1	-	-	-	2
Mania.....	16	7	9	1	2	-	3	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Amentia.....	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia.....	184	127	57	37	12	26	12	7	6	18	11	7	5	2	1	1	-
Paranoia.....	33	24	9	-	-	17	6	1	-	3	1	1	-	-	-	-	1
Insania periodica....	16	11	5	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— epileptica....	5	3	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica....	8	-	8	-	3	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica....	3	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
— degenerativa....	14	9	5	4	2	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
— neurasthenica....	2	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Alcoholismus.....	8	7	1	2	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis...	8	6	2	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	2	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas) ..	18	14	4	2	1	5	-	1	-	2	2	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	361	231	130	55	32	59	26	13	12	26	20	9	7	2	1	5	4

Tabel VIII (forts.).

Sygdom.	Bratsberg.		Kristian-sand.	Dale.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosen-bergs.	Opdøl.		Trond-hjem.		Oslo.	Dedi-chens.		Møllen-dal.	
	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Melancholia	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	2	-	1
Mania	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Amentia	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia	1	-	-	3	1	5	5	5	1	3	3	-	1	-	1	5	3	2	-
Paranoia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-
Insania periodica	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	6	2	-	-
— epileptica	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
— hysterica	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa .	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-
— neurasthenica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Paralysis generalis ...	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Vitia organica cerebri	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas) ..	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Tilsammen	1	2	2	7	3	6	6	6	2	5	6	1	2	1	4	21	9	5	1

2*

1914.

19

Tabel IX. Døde.

Nombre des décès dans les hospices d'aliénés.

Sygdom.	Alle asyler.			Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.		Sande- rud.	
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	
		m.	k.																
Melancholia	39	17	22	2	6	3	6	2	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	1
Mania	8	-	8	-	3	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Amentia	13	7	6	-	1	-	1	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	1
Dementia	132	78	54	2	6	-	4	4	3	9	4	4	4	2	1	-	-	10	6
Paranoia	7	5	2	2	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica	7	3	4	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1
— epileptica	7	4	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
— hysterica	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	41	35	6	8	-	2	-	3	1	-	-	8	3	1	-	-	-	1	-
Vitia org. cerebri	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	10	9	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-
Tilsammen	272	163	109	17	17	5	13	11	6	11	8	16	10	5	2	1	14	8	

Tabel IX (forts.).

Sygdom.	Prest- sæter.		Brats- berg.		Kristian- sand.	Dale.		Valen.		Neeven- gaarden.		Rosen- bergs.	Opdøl.		Trønd- hjem.		Oslo.	Dedi- chens.		Møllen- dal.	
	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.
Melancholia.....	1	1	-	1	-	-	1	1	1	3	-	-	1	-	-	-	-	1	2	-	1
Mania.....	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amentia.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Dementia.....	3	2	7	-	2	1	2	8	3	7	3	9	1	5	1	1	2	2	2	7	5
Paranoia.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Insania periodica.....	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— epileptica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— hysterica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica.....	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Paralysis generalis.....	-	-	-	-	-	1	-	2	1	7	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-
Vitia org. cerebri.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	5	3	7	2	2	3	4	13	7	23	6	12	4	6	1	3	2	4	4	10	7

Tabel X. Sygdomsform og behand-

Répartition par formes de la

Sygdom.	Tilbage- liggende fra 1913.	Ind- kommet i 1914.	Ialt behandlet i 1914.	Ut-	
				hel- bredet	bedret.
Melancholia	343	233	576	72	49
Mania	131	104	235	49	17
Amentia	76	46	122	12	8
Dementia	1 874	732	2 605	14	98
Paranoia	215	37	252	-	5
Insania periodica	167	109	277	22	32
— epileptica	60	42	102	2	2
— hysterica	69	31	100	8	6
— hypochondrica	14	2	16	2	1
— degenerativa	146	36	182	7	12
— neurasthenica	4	4	8	-	2
Alcoholismus	37	27	64	11	4
Paralysis generalis	58	48	106	-	1
Vitia organica cerebri	6	11	17	2	2
Idiotia (imbecillitas)	115	56	171	-	3
Til observation	3	19	22	-	-
Tilsammen	3 318	1 537	4 855	201	242

Tabel XI. Procentforholdet av tilbakeliggende, indkomne, ut-

Rapport du nombre des sorties et décès comparé

	Alle asyler.	Gau- stad.	Eg.	Rot- vold.	Røn- vik.	Dike- mark.	Blak- stad.	Veum.	Sande- rud.	Prest- sæter.
	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
Tilbakeliggende fra 1913	68.3	64.4	68.7	67.8	68.1	77.9	89.6	-	71.6	72.9
Indkommet i 1914	31.7	35.6	31.3	32.2	31.9	22.1	10.4	100.0	28.4	27.1
Utgaat helbredet	4.1	6.7	9.6	5.9	5.5	3.2	0.7	-	2.6	6.1
— bedret	5.0	7.6	1.8	9.9	6.6	3.5	1.9	-	3.0	5.6
— uhelbredet	7.4	15.7	19.5	6.7	10.5	2.6	-	1.4	0.4	4.2
— efter avgit erklæ- ring	0.3	1.1	-	0.3	0.7	-	-	-	-	-
Døde	5.6	6.1	4.1	4.5	4.3	4.3	3.2	2.2	9.5	3.7
Tilsammen utgaat og døde	22.4	37.2	35.0	27.3	27.6	13.6	5.8	3.6	15.5	19.6
Tilbakeliggende ved aarets utgang	77.6	62.8	65.0	72.7	72.4	86.4	94.2	96.4	84.5	80.4

lingens utfald for alle asyler.

maladie et résultat du traitement.

gaat			Tilbage- liggende ved ut- gangen av 1914.	Procentforhold til					
				alle for samme sygdom behandlede				alle	
uhel- bredet.	efter avgit er- klæring.	død.		hel- bredede.	bedrede.	uhel- bredede.	døde.	behand- lede.	ind- komne.
42	-	39	374	12.5	8.5	7.3	6.8	11.9	15.1
16	-	8	145	20.9	7.2	6.8	3.4	4.8	6.8
2	-	13	87	9.8	6.6	1.6	10.7	2.5	3.0
184	-	132	2178	0.5	3.8	7.1	5.1	53.7	47.5
33	-	7	207	-	2.0	13.1	2.8	5.2	2.4
16	-	7	199	8.0	11.6	5.8	2.5	5.7	7.1
5	-	7	86	2.0	2.0	4.9	6.9	2.1	2.7
8	-	1	77	8.0	6.0	8.0	1.0	2.1	2.0
3	-	2	8	12.5	6.3	18.7	12.5	0.3	0.1
14	-	1	148	3.8	6.6	7.7	0.5	3.8	2.3
2	-	-	4	-	-	25.0	-	0.2	0.3
8	-	2	39	17.2	6.2	12.6	3.1	1.3	1.8
8	-	41	56	-	0.9	7.5	38.7	2.2	3.1
2	-	2	9	11.8	11.8	11.8	11.8	0.3	0.7
18	-	10	140	-	1.8	10.5	5.8	3.5	3.6
-	12	-	10	-	-	-	-	-	-
361	12	272	3767						

gaaede og døde til de paa hvert asyl ialt behandlede.

au total des aliénés traités dans les hospices.

Brats- berg.	Kri- stian- sand.	Dale.	Valen.	Neeven- gaarden.	Rosen- bergs.	Opdøl.	Trond- hjem.	Oslo.	Dedi- chens.	Møllen- dal.	Kriminal- asylet.
pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
68.4	87.5	22.9	75.4	80.3	86.3	66.7	89.8	74.7	47.3	73.8	90.6
31.6	12.5	77.1	24.6	19.7	13.7	33.3	10.2	25.3	52.7	26.2	9.4
1.2	-	4.1	4.1	2.1	-	-	1.0	6.3	1.1	1.0	-
-	3.1	8.3	5.3	4.1	0.8	3.9	3.1	8.9	19.4	0.9	-
1.7	6.2	4.6	4.9	2.1	4.0	5.4	3.0	5.1	32.2	5.6	-
-	-	-	-	0.5	-	-	-	-	-	-	-
5.3	6.3	3.2	8.2	7.5	9.7	7.7	4.1	2.5	8.6	15.9	-
8.2	15.6	20.2	22.5	16.3	14.5	17.0	11.2	22.8	61.3	23.4	-
91.8	84.4	79.8	77.5	83.7	85.5	83.0	88.8	77.2	38.7	76.6	100.0

Tabel XII. De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen.

Répartition par âge lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Tilsammen.	Derav		Under 20 aar.		20—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		80—90		Uopgit.
		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Melancholia.....	161	57	104	-	3	6	19	19	22	13	22	9	23	8	12	2	2	-	1	-
Mania.....	59	23	36	4	4	11	16	1	8	2	7	2	1	2	-	1	-	-	-	-
Amentia.....	41	16	25	2	2	9	10	1	4	1	5	1	1	2	2	-	-	-	-	1
Dementia.....	414	226	188	28	16	83	45	52	44	15	31	19	17	8	14	16	13	5	6	2
Paranoia.....	18	9	9	-	-	1	-	1	5	1	3	3	1	1	-	2	-	-	-	-
Insania periodica.....	34	14	20	1	1	4	4	3	4	2	5	3	5	1	1	-	-	-	-	-
— epileptica.....	32	22	10	1	2	5	2	9	2	4	2	-	1	1	1	2	-	-	-	-
— hysterica.....	20	-	20	-	2	-	5	-	8	-	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica.....	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	25	18	7	3	-	9	1	4	4	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— neurasthenica.....	3	1	2	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	19	17	2	-	-	-	-	8	-	3	1	4	1	2	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis.....	39	34	5	-	-	2	-	6	3	15	-	10	1	1	1	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri.....	11	9	2	-	-	1	-	2	-	3	-	2	-	2	1	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	43	29	14	9	2	10	5	6	3	3	1	-	2	1	1	-	-	-	-	-
Til observation.....	5	5	-	-	-	2	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	925	481	444	48	32	145	107	112	109	65	81	54	56	28	34	24	15	5	7	3

Tabel XIII. Alder, i hvilken de første symptomer ytre sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

L'âge dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Under 15 aar.		15—20		20—25		25—30		30—35		35—40		40—45		45—50		50—60		60—70		Over 70 aar.		Ukjendt eller uopgit.	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Melancholia	-	-	-	5	1	11	7	8	7	13	9	6	6	7	5	14	8	20	6	9	2	3	6	8
Mania	-	1	5	5	7	10	3	3	-	7	2	3	-	4	1	-	2	2	-	-	-	-	3	1
Amentia	-	-	1	2	5	3	1	6	1	3	-	1	-	3	1	1	1	1	2	2	-	-	4	3
Dementia	3	5	33	18	47	30	27	18	14	20	10	16	2	9	3	12	7	9	7	10	15	5	58	36
Paranoia	-	-	-	-	-	-	1	3	1	2	-	-	-	1	2	-	2	-	-	-	-	-	3	3
Insania periodica	-	-	1	1	-	1	4	1	1	1	1	5	2	5	1	-	1	3	-	-	-	-	3	3
— epileptica	1	4	2	3	2	1	1	-	2	1	2	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	9	1
— hysterica	-	1	-	2	-	1	-	3	-	2	-	2	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	6
— hypochondrica	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	1	-	3	1	4	1	-	1	4	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	6	2
— neurasthenica	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	1	1	2	-	2	1	1	-	-	-	7	-
Paralysis generalis	-	-	-	-	1	-	3	-	3	1	1	1	3	-	6	1	3	1	1	-	-	-	13	2
Vitia org. cerebri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	2	1	-	1	1	-	3	-
Idiotia (imbecillitas)	27	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Til observation	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-
Tilsammen	34	24	45	37	69	58	48	44	33	51	30	35	15	31	23	29	28	39	19	22	18	8	119	66

Tabel XIV. Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indlagte.

Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Ialt indkommet.			Under 1/2 aar.			1/2—1 aar.			1—2 aar.			2 aar og derover.			Ukjendt varighet.		
	Tils.	Derav		Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.	Tils.	M.	K.
		m.	k.															
Gaustad	130	69	61	31	9	22	11	5	6	16	12	4	45	25	20	27	18	9
Eg	89	54	35	36	18	18	11	7	4	7	5	2	22	14	8	13	10	3
Rotvold	80	42	38	38	18	20	5	1	4	4	2	2	23	13	10	10	8	2
Rønvik	93	45	48	32	13	19	15	6	9	2	1	1	26	16	10	18	9	9
Dikemark	107	57	50	24	7	17	13	8	5	9	5	4	9	2	7	52	35	17
Blakstad	8	3	5	2	1	1	1	1	-	2	1	1	3	-	3	-	-	-
Veum	47	24	23	6	2	4	3	2	1	3	3	-	35	17	18	-	-	-
Sanderud	48	29	19	22	12	10	8	4	4	6	4	2	12	9	3	-	-	-
Prestsæter	39	21	18	12	5	7	4	4	-	2	2	-	6	3	3	15	7	8
Bratsberg	23	15	8	4	2	2	2	1	1	1	1	-	16	11	5	-	-	-
Kristiansand	3	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Dale	69	30	39	26	7	19	8	2	6	12	7	5	16	10	6	7	4	3
Valen	45	22	23	8	2	6	12	7	5	4	3	1	20	10	10	1	-	1
Neevengaarden	54	29	25	21	11	10	2	1	1	7	4	3	24	13	11	-	-	-
Rosenbergs	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opdøl	26	13	13	5	2	3	1	-	1	2	-	2	18	11	7	-	-	-
Trondhjem	7	5	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	5	4	1	1	-	1
Oslo	9	-	9	6	-	6	-	-	-	1	-	1	2	-	2	-	-	-
Dedichens	38	18	20	14	7	7	7	2	5	7	3	4	10	6	4	-	-	-
Møllendal	8	2	6	4	1	3	2	1	1	1	-	1	1	-	1	-	-	-
Kriminalasylet	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen ¹⁾	925	481	444	293	119	174	107	54	53	86	53	33	295	164	131	144	91	53

¹⁾ Derav 5 til observation indlagte (Eg 1, Rotvold 2, Neevengaarden 2).

Tabel XV. De opgivne dødsårsaker hos de paa asylene døde.

Causes des décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices.

Dødsårsak.	Tilsammen.	Derav		Gautstad	Eg.	Rotvold.	Rønvik.	Dikemark.	Blakstad.	Vem.	Sanderud.	Prestseter.	Bratsberg.	Kristian-sand.	Dale.	Valen.	Neeven-gaarden.	Rosenbergs.	Opdøl.	Trondhjem.	Oslo.	Dedichens.	Møllendal.
		md.	kv.																				
Alderdomssvakhet	21	18	3	1	-	1	3	-	-	1	3	5	2	-	-	3	1	-	-	-	1	-	-
Senil gangræn	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tyfoidfieber	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Lungebetændelse	13	11	2	-	4	1	-	1	-	-	1	-	1	-	-	1	2	1	1	-	-	-	-
Septicopyæmi	5	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	1
Tuberkulose	80	38	42	10	7	4	9	6	3	1	8	1	3	-	3	7	6	1	4	2	-	-	5
Anæmi	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Apoplexi	9	4	5	1	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1	1	1
Meningit	6	5	1	-	-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	1
Paralysis generalis	38	32	6	6	1	4	-	11	1	-	1	-	-	-	1	3	7	-	1	1	-	1	1
Insania	15	3	12	2	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	2
Epilepsi	2	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
Vitia organica cerebri	4	4	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Vitia organica cordis	7	3	4	1	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Arteriosklerose	11	9	2	3	-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	2
Paralysis cordis	10	5	5	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	3	2
Ateromasi	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hæmoperikardium	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bronkopneumoni	5	3	2	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Lungegangræn	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pleurit	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Enterit, gastroenterit	15	8	7	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	2	1	-	1	-	-	3
Peritonit	3	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ileus	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut nefrit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kronisk nefrit, uræmi etc.	4	2	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-
Cystit	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Ruptura vesicæ	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (cancer og sarkom)	5	5	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Decubitus	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Debilitas, marasmus	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Ødem	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Suffocatio	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tilsammen	272	164	108	34	18	17	19	26	5	3	22	8	9	2	7	20	29	12	10	4	2	8	17

Tabel XV (forts.).

Dødsårsak.	Alder og køn.																	
	10—20		20—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		80—90		Uopgit alder.	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Alderdomssvakhed	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	1	8	1	6	-	-	-
Senil gangræn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Tyfoidfieber	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lungebetændelse	-	-	1	-	1	-	2	1	2	-	2	1	2	-	1	-	-	
Septicopyæmi	-	-	2	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tuberkulose	2	1	15	16	10	11	4	8	3	4	3	1	1	1	-	-	-	
Anæmi	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Apoplexi	-	-	-	-	1	-	1	1	1	1	-	1	1	2	1	-	-	
Meningit	1	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Paralysis generalis	-	-	2	-	7	2	16	3	6	1	1	-	-	-	-	-	-	
Insania	-	1	-	1	1	3	2	2	-	2	-	2	-	-	-	-	1	
Epilepsi	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vitia organica cerebri	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vitia organica cordis	-	-	-	-	1	-	-	3	-	-	2	1	-	-	-	-	-	
Arteriosklerose	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	2	1	2	3	-	-	
Paralysis cordis	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2	2	2	2	-	-	-	
Ateromasi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
Hæmoperikardium	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bronkopneumoni	-	2	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lungegangræn	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Pleurit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Enterit, gastroenterit	-	-	1	-	2	-	1	1	1	3	1	2	2	1	-	-	-	
Peritonit	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Ileus	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Akut nefrit	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kronisk nefrit, uræmi etc.	-	-	1	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Cystit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Ruptura vesicæ	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kræft (cancer og sarkom)	-	-	1	-	-	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	
Decubitus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	
Debilitas, marasmus	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Ødem	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Suffocatio	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Tilsammen	3	4	27	19	32	16	33	26	20	17	18	12	18	13	13	-	-	1

Tabel XVI. De indkomnes hjemstavn.

Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés.

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Eg.	Rotvold.	Rønvik.	Dikemark.	Blakstad.	Veum.	Sanderud.	Prestsæter.	Bratsberg.	Kristiansand.	Date.	Valen.	Neevengaarden.	Rosenbergs.	Opdøl.	Trondhjem.	Oslo.	Dedichens.	Møllendal.	Kriminalasylet.	
Bygdene i:																							
Akershus amt	53	27	.	.	.	3	16	.	.	1	6	.	.	.
Smaalenenes	117	14	.	.	.	3	.	100	1	1	1	.
Buskerud	31	28	.	.	.	1	1	1	1	.
Jarlsberg og Larvik	38	34	.	.	.	2	1	1	2	.
Hedemarkens	72	4	.	1	65	1	2	1	.
Kristians	56	2	53	1	1	1	.
Bratsberg	77	.	23	.	.	1	51	1	2	2	.
Nedenes	37	1	32	1	.	.	.	1	1	2	.
Lister og Mandal	43	.	42	.	.	1
Stavanger	102	.	1	100	1	.
Søndre Bergenhus	74	1	1	58	4	10	.
Nordre Bergenhus	27	23	3	1	.
Romsdals	55	.	.	11	1	.	41	.	.	.	1	1	1
Søndre Trondhjems	46	.	.	42	3	.	.	.	1	.
Nordre Trondhjems	34	.	.	21	9	1	.	1	.	.	.	2	.
Nordlands	69	.	.	2	57	1	3	6	.
Tromsø	40	.	.	1	35	2	2	.
Finmarkens	20	.	.	.	19	1
Bygdene tilsammen	991	110	98	78	120	12	16	100	65	54	51	.	101	58	29	11	41	4	2	14	26	1	

Tabel XVI (forts.).

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Eg.	Rotvold.	Rønvik.	Dikemark.	Blakstad.	Veum.	Sanderud.	Prestsæter.	Bratsberg.	Kristiansand.	Dale.	Valen.	Neevengaarden.	Rosenbergs.	Opdøl.	Trondhjem.	Oslo.	Dedichens.	Møllendal.	Kriminalasylet.
Byene:																						
Kristiania	176	36	.	.	.	101	1	.	.	.	17	21	.	.
Moss	11	5	6
Sarpsborg	10	1	.	.	.	1	.	8
Fredrikstad	20	2	17	1
Fredrikshald	11	3	.	.	.	1	.	7
Drammen	9	9
Hønefoss	2	1	1	.
Kongsberg	4	2	1	.
Horten	3	3
Tønsberg	4	3	1	.
Sandefjord	2	2
Larvik	3	1	.	.	.	2
Hamar	1	1
Gjøvik	3	1	.	.	.	2
Lillehammer	2
Skien	5	1	1	.	.	1
Porsgrund	4	.	3
Notodden	1	.	1
Kragerø	1	.	1
Risør	2	.	2
Tvedestrand	1
Arendal	5	1	4	1	.
Grimstad	2	1	1
Lillesand	1	.	1
Kristiansand	8	.	4	4
Mandal	5	.	5
Farsund	4	1	1

Flekkefjord	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Egersund	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sandnes	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Stavanger	71	1	8	-	-	-	-	-	-	-	-	60	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
Skudeneshavn	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Haugesund	7	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bergen	54	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	43	6	-	-	-	-	1	-	
Florø	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Aalesund	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Molde	4	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Kristiansund	4	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Trondhjem	35	-	-	27	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	1	-	
Levanger	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Namsos	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bodø	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Narvik	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Harstad	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tromsø	4	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hammerfest	3	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Varde	3	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vadsø	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Byene tilsammen	504	75	36	38	16	109	-	38	1	4	3	4	67	2	47	6	2	5	18	30	2	1
Fra Danmark	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-
« Sverige	14	2	-	2	4	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
« Finland	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Tyskland	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Rusland	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Amerika	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Ukjendt eller uten fast bosted	10	-	3	1	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ialt ¹⁾	1528	187	137	120	141	133	16	138	66	58	54	4	168	60	76	17	43	10	20	49	28	3

¹⁾ Her ikke medtat 9 observander og 1 gjenindlæggelse paa Gaustad, hvorimot der er medtat 1 mand paa Rønvik, som efter 14 dages ophold blev utskrevet som ikke sindssyk.

Tabel XVII. De for første gang i et norsk asyl indkomnes hjemstavn.

Domicile des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Kristiania.		Akershus.		Smaalenenene.		Buskerud.		Jærlandsberg og Larvik.		Hedemarken.		Kristians.		Bratsberg.		Nedenes.		Lister og Mandal.		Stavanger.		Søndre Bergenhus.		Bergen.		Nordre Bergenhus.		Romsdal.		Søndre Trondhjem.		Nordre Trondhjem.		Nordland.		Tromsø.		Finmarken.		Uopgitt eller ukjendt.	Utlandet.			
	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.									
Gaustad	18	19	8	10	23	10	25	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	4	30	7	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	Sverige 1, Danmark 1. Sverige 5, Finland 2. Sverige 7, Tyskland 1 og Rusland 1.				
Eg	18	19	8	10	23	10	25	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	4	30	7	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1					
Rotvold																																													
Rønvik																																													
Dikemark	80	2	2	2	1	1	1	2					1			1		1	1	1																									
Blakstad		8																																											
Veum			34	13																																									
Sanderud										48																																			
Prestsæter													37	2																															
Bratsberg															22	1																													
Kristiansand																					3																								
Dale																						42	27																						
Valen																									2	43																			
Neevengaarden																								2	2	34	13	1	1					1											
Rosenbergs																																													
Opdøl																																													
Trondhjem																																													
Oslo	9																																												
Dedichens	16	5			1	2	1	1	1				1		1		1	1	1	1				2																					
Møllendal																																													
Kriminalasylet																																													
Tilsammen	123	34	44	25	25	13	27	12	50	40	2	41	8	21	8	21	8	31	12	42	35	50	37	16	1	31	9	31	25	20	2	31	3	22	8	11	7	6							
			69		38		39		50		42		49		29		43		77				17		40		56		22		34		30		18										

897 (567 fra bygdene og 330 fra byene).

Tabel XVIII. Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

État civil des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Tilsammen.			Ugifte.			Gifte.			I enkestand.			Fraskilte.			Ukjendt.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
Gaustad	130	69	61	72	36	36	48	30	18	7	1	6	3	2	1	-	-	-
Eg	89	54	35	59	38	21	26	14	12	4	2	2	-	-	-	-	-	-
Rotvold	80	42	38	47	30	17	22	8	14	10	4	6	1	-	1	-	-	-
Rønvik	93	45	48	58	31	27	25	10	15	7	3	4	3	1	2	-	-	-
Dikemark	107	57	50	61	33	28	39	22	17	4	1	3	3	1	2	-	-	-
Blakstad	8	3	5	4	1	3	3	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Veum	47	24	23	32	13	19	9	8	1	5	3	2	-	-	-	1	-	1
Sanderud	48	29	19	33	22	11	13	6	7	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Prestsæter	39	21	18	25	15	10	10	5	5	4	1	3	-	-	-	-	-	-
Bratsberg	23	15	8	17	13	4	6	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	3	1	2	2	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Dale	69	30	39	46	24	22	19	4	15	3	1	2	-	-	-	1	1	-
Valen	45	22	23	29	12	17	11	8	3	4	1	3	1	1	-	-	-	-
Neevengaarden	54	29	25	36	19	17	16	8	8	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Rosenbergs	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opdøl	26	13	13	15	7	8	7	4	3	3	2	1	1	-	1	-	-	-
Trondhjem	7	5	2	5	3	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oslo	9	-	9	5	-	5	3	-	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Dedichens	38	18	20	16	8	8	18	8	10	2	1	1	2	1	1	-	-	-
Møllendal	8	2	6	4	1	3	3	1	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kriminalasylet	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	925	481	444	568	309	259	280	142	138	61	23	38	14	6	8	2	1	1

1914.

hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

pour la première fois dans un hospice norvégien.

Prest-sæter.		Brats-berg.		Kri-stian-sand.		Dale.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosen-bergs.	Opdøl.		Trønd-hjem.		Oslo.	Dedi-chens.		Møllen-dal.		Kriminal-asylet.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
10	10	2	2	-	1	15	21	10	10	12	16	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	-	-	-	-	-	-	7	-	1	3	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	4	-	-	-	3	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XIX

Aarsaker.	Alle asyler.		Gau- stad.		Eg.		Rot- vold.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Venm.		Sande- rud.		
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
		md.	kv.																
Halssygd.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insufficiencia renalis ..	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forfrysning	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fractura femoris	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Solstik	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>c. Intoxikationer.</i>																			
Drik	40	36	4	9	1	2	-	2	-	6	-	6	1	-	-	-	-	-	-
<i>d. Fysiologiske ut- viklingsprocesser.</i>																			
Klimakterium	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Graviditet. Barselseng.																			
Diegivning	8	-	8	-	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Alderdom. Senilitet ..	30	17	13	1	1	1	-	-	3	1	-	1	-	-	2	2	3	-	-
<i>e. Forskjellige svæk- kende indflydelser.</i>																			
Overanstrengelse (le- gemlig eller aandelig)	13	2	11	-	2	-	-	-	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Onani. Masturbation ..	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nattevaak. Natarbeide	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Operation	4	-	4	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>f. Andre aarsaker.</i>																			
Imbecillitet. Smaa ev- ner	5	3	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Psykopatisk konstitu- tion	9	4	5	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Beslegtede forældre ..	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
En eller flere av de oven- staaende aarsaker er opgit for	564	295	269	43	42	28	25	30	26	34	31	22	6	2	2	16	14	21	19
Uopgit, ukjent eller ingen sikker aarsak opgit for	361	186	175	26	19	26	10	12	12	11	17	35	44	1	3	8	9	8	-
Tilsammen	³⁾ 925	481	444	69	61	54	35	42	38	45	48	57	50	3	5	24	23	29	19

1) Forældrene til én av disse drikkfældige.

2) Den ene av disse avlet i drukkenskap.

3) Se anm. tabel XIV.

(forts.).

Prest-sæter.		Brats-berg.		Kri-stian-sand.		Dale.		Valen.		Neeven-gaarden.		Rosen-bergs.	Opdøl.		Trønd-hjem.		Oslo.	Dedi-chens.		Møllen-dal.		Kriminal-asylet.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	-	¹)4	¹)2	²)2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	1	-	-	1	-	2	-	1	2	1	1	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	12	5	2	-	2	24	29	17	20	23	24	1	8	9	3	-	6	-	-	-	-	1
4	6	10	6	1	-	6	10	5	3	6	1	-	5	4	2	2	3	18	20	2	6	-
21	18	15	8	1	2	30	39	22	23	29	25	1	13	13	5	2	9	18	20	2	6	1

Tabel XX. Oversigt over de for første gang i et norsk sindssykeasyl indkomnes stand og stilling.

Profession et condition sociale des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Stand.	Alle asyl.			Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Røn- vik.		Dike- mark.		Blak- stad.		Veum.		Sande- rud.		Prest- sæter.		
	Tils.	Derav		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
		m.	k.																			
Akademisk og teknisk stand	32	22	10	3	-	-	-	12	7	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arbejderstanden	227	146	81	27	10	19	3	-	-	13	10	31	24	3	1	7	2	11	3	3	3	1
Bonde-, husmands- og inderststand .	209	97	112	12	13	9	10	11	12	7	10	-	-	-	2	3	3	9	12	11	14	
Embeds- og bestillingsmandsstand .	6	3	3	1	1	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Haandverkerstanden, maskinister, sykker etc.	98	65	33	11	3	4	5	10	5	2	4	10	2	-	1	1	-	3	-	3	-	
Handelsstanden	64	31	33	6	4	2	2	3	2	1	4	4	2	-	-	2	-	1	-	-	-	
Lærerstanden	16	9	7	-	1	-	-	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	
Militærstanden	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sjømandsstanden, fiskere, losere . . .	71	57	14	9	2	14	-	4	2	14	5	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	
Tjenerstanden, sykepleiere	106	6	100	-	17	-	11	-	9	1	9	1	17	-	-	-	7	1	3	-	3	
Forskjellige andre stillinger	15	11	4	-	-	-	-	-	-	¹⁾ 2	-	²⁾ 4	³⁾ 1	-	-	-	-	⁴⁾ 2	-	-	-	
Lægds- og fattiglemmer, omstrei- fere etc.	39	18	21	-	-	-	-	-	-	3	5	-	-	-	1	10	11	1	-	-	-	
Uten, ukjent eller uopgitt stilling . .	40	15	25	-	10	4	3	1	-	-	-	3	3	-	-	-	-	1	1	-	-	
Tilsammen	925	481	444	69	61	54	35	42	38	45	48	57	50	3	5	24	23	29	19	21	18	

¹⁾ Fjellfinner. ²⁾ 2 kontorister, 1 sykegymnast, 1 postbud. ³⁾ Skuespillerinde. ⁴⁾ 1 dissenterprest, 1 jernbanetelegrafist.

Tabel XX (forts.).

Stand.	Bratsberg.		Kristiansand.		Dale.		Valen.		Neevegaarden.		Rosenbergs.	Opdøl.		Trondhjem.		Oslo.	Dedichens.		Møllendal.		Kriminalasylet.	
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	M.	K.	M.	K.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	
Akademisk og teknisk stand.....	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	-	-
Arbeiderstanden.....	5	2	-	2	14	13	7	-	5	8	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	
Bonde-, husmands- og inderststand..	3	3	-	-	6	8	8	13	3	1	-	8	5	1	-	2	5	1	1	3	-	
Embeds- og bestillingsmandsstand..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Haandverkerstanden, maskinister, sypiker etc.....	3	1	-	-	3	2	-	-	9	5	-	2	3	1	1	-	3	-	-	1	-	
Handelsstanden.....	-	-	-	-	-	1	-	-	5	4	-	-	1	1	-	1	6	12	-	-	-	
Lærerstanden.....	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	1	-	
Militærstanden.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sjømandsstanden, fiskere, losere...	-	-	1	-	1	2	1	1	5	1	1	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	
Tjenerstanden, sykepleiere.....	-	1	-	-	2	8	-	7	1	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	
Forskjellige andre stillinger.....	-	-	-	-	1	2	¹⁾ 1	-	-	-	-	-	-	²⁾ 1	-	³⁾ 1	-	-	-	-	-	
Lægds- og fattiglemmer, omstreifere etc.....	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	
Uten, ukjent eller uopgitt stilling..	4	-	-	-	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	
Tilsammen	15	8	1	2	30	39	22	23	29	25	1	13	13	5	2	9	18	20	2	6	1	

¹⁾ Organist. ²⁾ Lokomotivfører. ³⁾ Kontordame.

Tabel XXI. Middeltal av daglig arbeidende syke i asylene.

Nombres moyen par jour des aliénés occupés au travail dans les diverses hospices.

Asyl.	Til- sammen.	Derav		Utearbeide (gaards-, have-, mark- arbeide etc.).			Ved- sagning; bæring av kul og ved etc.	Husgjerning.		
		md.	kv.	Tils.	Md.	Kv.	Md.	Tils.	Md.	Kv.
Gaustad.....	139.4	92.5	46.9	8.5	7.5	1.0	7.1	52.3	34.0	18.3
Eg.....	129.0	68.1	60.9	16.6	12.4	4.2	11.6	42.9	21.2	21.7
Rotvold.....	143.3	86.0	57.3	38.0	33.9	4.1	17.4	37.0	20.4	16.6
Rønvik.....	186.6	121.5	65.1	47.7	45.2	2.5	7.5	31.2	17.0	14.2
Dikemark.....	108.0	53.0	55.0	9.5	9.5	-	5.0	45.0	25.0	20.0
Blakstad.....	47.9	28.0	19.9	18.6	17.3	1.3	-	19.3	8.7	10.6
Veum.....	32.0	12.0	20.0	7.3	5.8	1.5	0.6	8.6	4.0	4.6
Sanderud.....	83.5	51.3	32.2	19.3	18.2	1.1	7.1	30.9	17.0	13.9
Prestsæter.....	87.3	49.8	37.5	29.1	28.5	0.6	10.6	21.2	7.9	13.3
Bratsberg.....	44.4	30.4	14.0	9.0	8.8	0.2	6.7	12.0	6.5	5.5
Kristiansand.....	7.0	2.00	5.0	-	-	-	2.0	2.0	-	2.0
Dale.....	52.6	26.5	26.1	14.2	12.2	2.0	3.0	14.1	7.2	6.9
Valen.....	104.2	53.6	50.6	23.7	20.5	3.2	3.2	27.1	13.6	13.5
Neevengaarden.....	139.7	70.9	68.8	6.6	6.1	0.5	7.6	78.0	40.7	37.3
Rosenberg.....	47.1	47.1	-	10.4	10.4	-	1.0	15.7	15.7	-
Opdøl.....	38.0	27.5	10.5	8.9	7.2	1.7	7.1	8.4	3.0	5.4
Trondhjem.....	39.2	20.2	19.0	3.0	3.0	-	5.5	10.5	6.0	4.5
Oslo.....	24.1	-	24.1	-	-	-	-	7.4	-	1) 7.4
Dedichens.....	10.2	3.6	7.0	1.2	0.9	0.3	-	-	-	-
Møllendal.....	24.0	13.0	11.0	-	-	-	-	16.0	11.0	5.0
Kriminalasylet.....	22.8	22.8	-	-	-	-	-	2.0	2.0	-

1) Her er ogsaa havearbeide medtat.

Tabel XXI (forts.).

Asyl.	Haandverks- arbeide.	Plukking av drev, uld, klute- klipping, mattelægging.			Kvindelig haand- arbeide.	Kontor- arbeide.	Forskjellig andet arbeide.	
	Md.	Tils.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Md.	Kv.
Gaustad	7.0	31.6	31.6	-	27.6	1.0	¹⁾ 4.3	-
Eg	7.4	16.4	15.5	0.9	34.1	-	-	-
Rotvold	12.3	-	-	-	36.6	2.0	-	-
Rønvik	17.8	7.5	5.0	2.5	45.9	-	²⁾ 29.0	-
Dikemark	9.5	4.0	4.0	-	35.0	-	-	-
Blakstad	2.0	-	-	-	8.0	-	-	-
Veum	0.7	-	-	-	13.5	-	³⁾ 0.9	0.4
Sanderud	6.3	-	-	-	16.4	-	⁴⁾ 2.7	0.8
Prestsæter	2.8	-	-	-	23.6	-	-	-
Bratsberg	2.6	8.6	5.8	2.8	5.5	-	-	-
Kristiansand	-	-	-	-	3.0	-	-	-
Dale	1.2	2.2	2.2	-	17.2	-	0.7	-
Valen	7.2	6.8	6.8	-	33.9	-	2.3	-
Neevengaarden	3.5	12.0	12.0	-	31.0	1.0	-	-
Rosenbergs	4.4	14.4	14.4	-	-	-	⁵⁾ 1.2	-
Opdøl	1.0	4.0	4.0	-	3.4	-	⁶⁾ 5.2	-
Trondhjem	1.4	4.6	4.3	0.3	14.2	-	-	-
Oslo	-	3.9	-	3.9	12.8	-	-	-
Dedichens	-	-	-	-	-	-	⁷⁾ 2.3	6.7
Møllendal	-	-	-	-	6.0	-	⁸⁾ 2.0	-
Kriminalasylet	0.5	1.9	1.9	-	-	-	⁹⁾ 18.4	-

¹⁾ Konvolutarbeide. ²⁾ Garnbinding og forsyndlægging. ³⁾ 0.3 opført som broderiarbeide, utført av mænd; resten konvolut- og paparbeide. ⁴⁾ Fjøsstel, griserøkt, høsestel. ⁵⁾ Paparbeide. ⁶⁾ Garn- og børstebinding. ⁷⁾ Indearbeide. ⁸⁾ Træarbeide. ⁹⁾ Garnbinding 0.2, posearbeide 18.2.

Tabel XXII¹⁾. Oversigt over bruk av isolation og mekaniske tvangsmidler.

Relevé de l'application de reclusion.

Asyl.	Ialt.			Uro, voldsomhet, ødelæggelseslyst etc.		Uro, forvirring etc.		For at skaffe ro og velvære. Lokale forhold. Som kur.		Slet opførsel.	
	Til- sammen.	Derav									
		md.	kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
<i>Isolation:</i>											
Gaustad	12	4	8	4	8	-	-	-	-	-	-
Eg	74	36	38	-	2	36	35	-	-	-	-
Rotvold	²⁾ 76	44	32	17	26	3	-	1	-	25	6
Rønvik	81	30	51	27	50	-	-	-	-	3	1
Dikemark	105	56	49	9	16	47	33	-	-	-	-
Blakstad	8	7	1	7	1	-	-	-	-	-	-
Veum	²⁾ 41	22	19	16	13	-	1	2	1	-	2
Sanderud	33	18	15	17	14	-	-	-	-	-	-
Prestsæter	11	4	7	-	-	4	7	-	-	-	-
Bratsberg	43	16	27	16	27	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Dale	85	43	42	41	37	1	-	-	-	-	-
Valen	³⁾ 31	15	16	-	-	9	15	1	-	-	-
Rosenbergs	18	18	-	17	-	-	-	-	-	-	-
Opdøl	19	6	13	4	13	-	-	-	-	-	-
Oslo	17	-	17	-	17	-	-	-	-	-	-
Møllendal	16	9	7	9	7	-	-	-	-	-	-
Kriminalasylet	²⁾ 16	16	-	-	-	-	-	-	-	2	-

¹⁾ Ved rundskrivelse fra medicinaldirektøren av 18de december 1905 er det bestemt, at der under «isolation» skal opføres ethvert tilfælde, hvor en syk om dagen holdes alene i et værelse, hvis dør ikke av den syke indenfra kan aapnes. Under «mekaniske tvangsmidler» bør foruten tvangstrøie ogsaa opføres enhver anvendelse av andre indretninger, som hindrer eller innskærper den sykes bevægelser, f. eks. ankel- og albuebind o. lign.

²⁾ Under 2 indikationer er opført 8 mænd (Rotvold 4, Kriminalasylet 4) og 1 kvinde (Veum).

³⁾ *Mekaniske tvangsmidler.* Paa Valen asyl hadde 1 mand hænderne bundne i 13 dage 8 timer paa grund av saarbehandling; endvidere 2 mænd hansker i 9 dage 46 timer paa grund av selvlæsion.

Tabel XXII (forts.).

Asyl.	Legemlig sykdom.		Av sikkerhets-hensyn. Rømmelyst.		Efter eget ønske.		Til behandling med sengeleie.	Isolation og mekaniske tvangsmidler er brukt i følgende			
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	dage.	timer.	timer	timer pr. 100 forpleiningsdage.
										(dagene regnet til 12 timer).	
<i>Isolation:</i>											
Gaustad	-	-	-	-	-	-	-	279	-	3 348	2.6
Eg	-	-	-	-	-	1	-	3 180	208	38 368	38.3
Rotvold	2	-	-	-	-	-	-	573	877	7 753	7.9
Rønvik	-	-	-	-	-	-	-	1 402	1 670	18 494	16.5
Dikemark	-	-	-	-	-	-	-	6 680	-	80 160	44.0
Blakstad	-	-	-	-	-	-	-	1 021	6	12 258	23.6
Veum	4	3	-	-	-	-	-	1 057	278	12 962	73.4
Sanderud	1	1	-	-	-	-	-	1 537	2 472	20 916	31.6
Prestsæter	-	-	-	-	-	-	-	87	64	1 108	1.7
Bratsberg	-	-	-	-	-	-	-	1 819	49	21 877	47.2
Kristiansand	-	-	-	-	-	-	-	190	-	2 280	23.6
Dale	-	5	1	-	-	-	-	1 101	15 ¹ / ₂	13 227 ¹ / ₂	23.4
Valen	5	1	-	-	-	-	-	244	1 206	4 134	6.1
Rosenbergs	-	-	1	-	-	-	-	659	-	7 908	19.6
Opdøl	1	-	1	-	-	-	-	45	16 ¹ / ₂	556 ¹ / ₂	1.5
Oslo	-	-	-	-	-	-	-	370	¹ / ₂	4 440 ¹ / ₂	20.0
Møllendal	-	-	-	-	-	-	-	1 018	-	12 216	39.6
Kriminalasylet	-	-	5	-	11	-	2	4 239	-	50 868	467.1

Tabel XXIII. Utdrag

Tableau des dépenses

	Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.	
	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Ordinære utgifter:</i>								
Lønninger	66 334	0.51	48 117	0.48	50 249	0.51	47 201	0.42
Kosthold	111 294	0.86	78 066	0.78	80 824	0.83	75 173	0.67
Sykes adspredelse; flids-belønninger etc.	3 752	0.03	2 404	0.02	2 805	0.03	2 834	0.03
Vedlikehold av bygnin-gene etc.	13 381	0.10	8 472	0.08	9 115	0.09	5 910	0.05
Inventariet	12 300	0.10	6 514	0.07	8 058	0.08	7 681	0.07
Lys og brænde	32 346	0.25	24 836	0.25	22 345	0.25	34 404	0.31
Medicinske fornødenheter	3 011	0.02	2 466	0.05	1 831	0.02	3 936	0.04
Bøker	398	-	283	-	301	-	289	-
Kontorutgifter	1 209	0.01	760	0.01	967	0.01	714	0.01
Vask og renhold	3 827	0.03	3 022	0.03	3 380	0.03	3 142	0.03
Materialer til arbeidsvirk-somheten	8 628	0.07	8 917	0.09	13 511	0.14	19 893	0.18
Jordbruk og gartneri etc.	47 983	-	27 551	-	38 927	-	25 819	-
Andre utgifter	7 975	-	3 026	-	3 229	-	6 064	-
Tilsammen	312 438	-	214 434	-	235 542	-	233 060	-
<i>Indtægter (herunder ikke kurlpenger):</i>								
Ved kostholdet	7 313	-	4 960	-	5 941	-	6 774	-
« jordbruk og gartneri etc.	54 554	-	32 740	-	49 649	-	34 828	-
« arbeidsvirksomheten	10 975	-	12 786	-	17 301	-	24 353	-
Andre indtægter	1 528	-	-	-	128	-	514	-
Tilsammen	74 370	-	50 486	-	73 019	-	66 469	-
De samlede <i>ordinære</i> ut-gifter efter fradrag av de nævnte indtægter ved driften utgjorde saa-ledes ca.	238 068	1.84	163 948	1.64	162 523	1.66	166 591	1.49
Pr. individ og pr. dag (alt-saa pr. forpleiningsdag kom kostholdet paa ca.	-	0.67	-	0.63	-	0.69	-	0.56

¹⁾ For de syke kr. 0.63. ²⁾ Assurance, indkjøp av klær etc. ³⁾ Utrechnet paa asylet.
⁷⁾ Indtægt av skogen.

av regnskapene.

et des recettes.

Dikemark.		Blakstad.		Sanderud.		Prestsæter.		Bratsberg.	
Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag ⁴⁾ .	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
74 953	0.41	19 368	0.37	23 015	0.35	22 725	0.37	17 258	0.37
145 766	0.80	32 195	0.62	35 168	0.53	38 149	0.62	30 887	0.67
6 219	0.03	1 416	0.03	1 621	0.02	1 500	0.02	842	0.02
13 509	0.07	4 427	0.09	5 224	0.08	1 000	0.02	3 123	0.07
12 487	0.07					2 807	0.04		
56 204	0.31	8 296	0.16	16 647	0.25	10 500	0.17	10 857	0.23
6 801	0.04	333	0.01	959	0.01	1 000	0.02	526	0.01
289	-	-	-	150	-	200	-	331	-
1 226	0.01	323	0.01	421	0.01	600	0.01	377	0.01
5 946	0.03	1 391	0.03	1 892	0.03	1 500	0.02	1 392	0.03
-	-	1 485	0.03	2 270	0.03	1 000	0.02	149	-
46 824	-	20 273	-	18 242	-	8 000	-	13 006	-
14 909	-	4 564 ²⁾	-	9 961 ⁵⁾	-	800	-	2 655	-
385 133	-	94 071	-	118 377	-	87 974	-	81 403	-
-	-	2 385	-	2 488	-	1 500	-	2 414	-
54 696	-	23 244	-	21 082	-	9 900	-	15 983	-
-	-	1 474	-	2 741	-	1 500	-	493	-
-	-	1 170	-	10 720 ⁶⁾	-	2 500 ⁷⁾	-	563	-
54 696	-	28 273	-	37 031	-	15 400	-	19 453	-
330 437	1.81	65 798	1.27	81 346	1.35	72 574	1.17	61 950	1.34
-	1) 0.66	-	0.53	-	0.47	-	0.52	-	0.55

⁴⁾ Herav til teknisk anlæg kr. 3 014. ⁵⁾ Herav til klær kr. 5 139. ⁶⁾ Herav for klær 9 044.

Tabel XXIII

	Kristiansand.		Dale.		Valen.		Neevengaarden.	
	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Ordinære utgifter:</i>								
Lønninger	4 370	0.45	26 702	0.42	25 743	0.37	52 850	0.45
Kosthold	7 306	0.76	39 150	0.62	42 856	0.62	86 188	0.74
Sykes adspredelse; flidsbelønninger etc.	-	-	550	0.01	¹⁾ 548	0.01	1 794	0.02
Vedlikehold av bygningene etc.	800	0.08	²⁾ 10 259	0.16	} 3 389	0.05	{ 4 044	0.03
Inventariet	³⁾ 412	0.04	-	-				
Lys og brænde.....	917	0.09	13 938	0.22	⁴⁾ 1 181	0.02	24 023	0.21
Medicinske fornødenheter	28	-	480	0.01	1 181	0.02	1 062	0.01
Bøker	-	-	-	-	-	-	343	-
Kontorutgifter	-	-	647	0.01	431	0.01	562	-
Vask og renhold	-	-	918	0.01	1 062	0.02	1 943	0.02
Materialer til arbeidsvirksomheten	-	-	-	-	9 330	0.14	⁵⁾ -	-
Jordbruk og gartneri etc.	-	-	9 790	-	7 017	-	17 603	-
Andre utgifter	600	-	1 401	-	⁶⁾ 11 710	-	2 098	-
Tilsammen	14 433	-	103 835	-	104 139	-	199 871	-
<i>Indtægter (herunder ikke kurlpenger):</i>								
Ved kostholdet.....	-	-	2 910	-	3 597	-	3 101	-
« jordbruk og gartneri etc.	-	-	10 574	-	8 391	-	18 003	-
« arbeidsvirksomheten	-	-	1 334	-	4 169	-	12 105	-
Andre inntægter	-	-	-	-	⁸⁾ 2 541	-	3 186	-
Tilsammen	-	-	14 818	-	18 698	-	36 395	-
De samlede <i>ordinære</i> utgifter etter fradrag av de nævnte inntægter ved driften utgjorde saaledes ca.	14 433	1.49	89 017	1.41	85 441	1.25	163 476	1.41
Pr. individ og pr. dag (altsaa pr. forpleiningsdag kom kostholdet paa ca.)	-	0.76	-	0.50	-	0.52	-	0.60

¹⁾ Flidsbelønninger brukes ikke. ²⁾ Her er ogsaa medtat utgifter til inventar og materialer tionærenes kjøkken. ³⁾ Dels opført under vedlikehold av bygningene, dels under inventar og kr. 300. ⁴⁾ Herav til klær kr. 991 og til leiehjælp kr. 988. ⁵⁾ Herav skogdrift kr. 1 645, teknisk

(forts.).

Rosenbergs.		Opdøl.		Trondhjem.		Oslo.		Kriminalasylet.	
Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
13 133	0.33	12 023	0.32	12 133	0.38	9 548	0.43	16 041	1.47
20 395	0.51	15 147	0.41	14 730	0.46	20 665	0.93	7 720	0.71
587	0.01	-	-	241	0.01	84	-	-	-
1 663	0.04	2 019	0.05	561	0.02	4 008	0.18	1 003	0.09
1 253	0.03			730	0.02	2 349	0.11	968	0.09
3 408	0.08	6 697	0.18	3 874	0.12	6 936	0.31	2 243	0.22
106	-	473	0.01	307	0.01	718	0.03	-	-
} 478	0.01	-	-	175	0.01	-	-	-	-
	-	-	-	5	-	-	-	-	-
384	0.01	369	0.01	1 247	0.04	1 756	0.08	1 281	0.12
1 008	0.02	-	-	15	-	-	-	2 615	0.24
23	-	4 608	-	-	-	-	-	-	-
4 298	-	7 551	-	1 077	-	4 895	-	7) 2 765	-
46 736	-	48 887	-	36 425	-	50 959	-	34 636	-
120	-	-	-	-	-	-	-	-	-
456	-	4 777	-	-	-	-	-	-	-
59	-	-	-	357	-	-	-	4 725	-
635	-	-	-	-	-	-	-	112	-
		9) -	-	-	-	-	-	4 837	-
46 101	1.14	44 110	1.19	36 068	1.13	50 959	2.29	29 799	2.74
-	0.42	-	0.50	-	0.39	-	0.74	-	0.51

til verkstedene. 7) Her ogsaa medtat utgifter til klær. 4) Kul og ved til bakeriet og funkbekledning. 6) Herav teknisk drift kr. 8 813, skogdrift kr. 690, assurance kr. 552, hesteleie drift kr. 317. 9) Alle indtægter opgit til kr. 43 002.

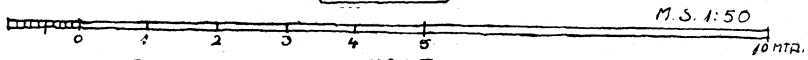
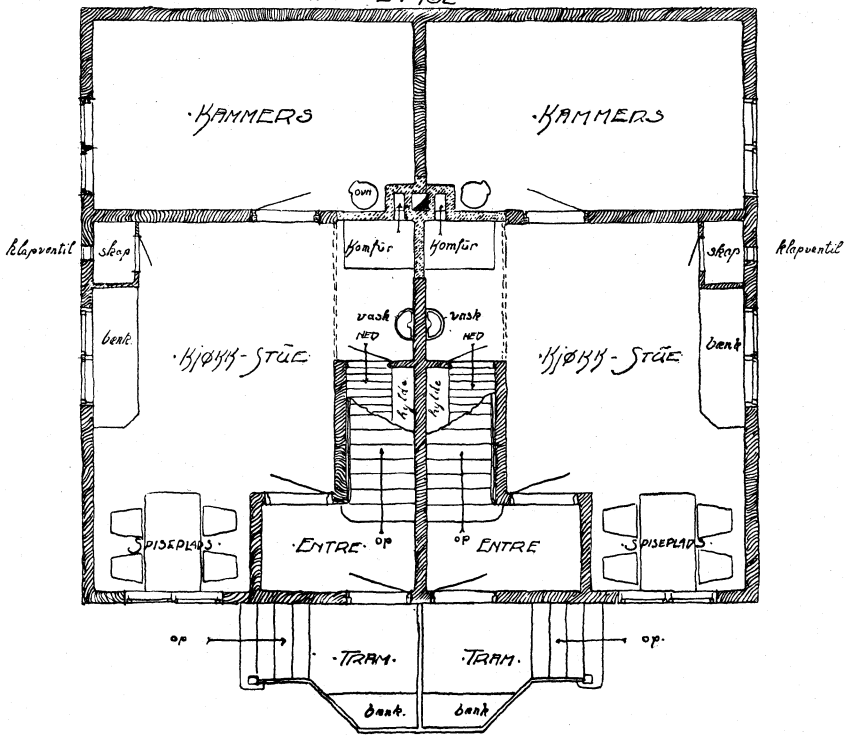
I. Asylene.

Utvidelser, forbedringer m. m.

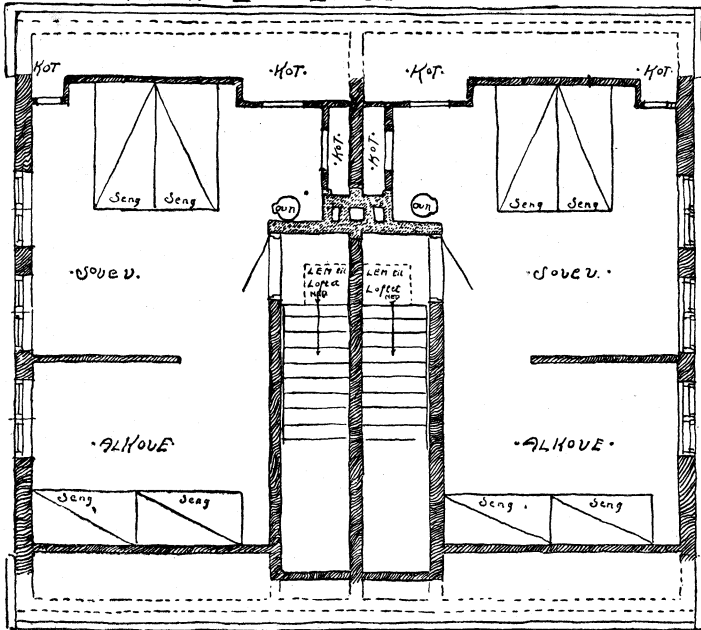
Paa Gaustad er plassforholdene meget tilfredsstillende saavel i administrationsbygningen som i gaardsbruksbygningen; man har derfor ikke været istand til at ordne boligforholdene for asyllets pleiepersonale og øvrige funktionærer paa nogen virkelig tilfredsstillende vis. En pleierbolig for 2 gifte pleiere blev tat i bruk om høsten; man har været særdeles fornøiet dermed. — Det er et for asyllets drift plagsomt forhold, at der er altfor liten plass for urolige kvinder, likesom mandssiden er overbelagt med kriminalpatienter. Vel 20 pct. av det mandlige belæg bestaar av kriminelle elementer. Ved behandlingen er det en følbar ulempe, at utrygge — specielt kriminelle — patienter vanskelig kan skaffes arbeide, selv om arbeidslyst er tilstede. De forhaandenværende verksteder aapner altfor let adgang til rømning. — Der er i aarets løp blit indlagt water-closet i avdelingene C—D—E paa begge sider og avdeling A paa kvindesiden. Samtidig blev badene moderniseret, blandt andet ved anlæg av badstubad i C paa mandsiden. — Det patologisk-anatomiske arbeide og blodundersøkelsene efter Abderhaldens metode er blit utført av den anatomiske assistent, dr. med. Alexandra Ingier. — En tandlæge er blit ansat; avlønning kr. 350,00 pr. aar; han har at foreta plomberinger m. v. og føre tilsyn med tandpleien. Han begyndte sin virksomhet ved aarets utgang, og har senere møtt op 2 eftermiddage i maaneden; han har hat megen søkning. (Vogt).

Rønvik asyl har hat et betydelig overbelæg, da man har tilfredsstillet alle rimelige krav paa asylplass. Det usedvanlig store belæg i slutten av aaret skyldtes forsinket overflytning til et asyl i Bergen av endel kroniske syke, som ikke egnet sig for familiepleie. — 24de august blev den nye landbrukskoloni tat i bruk. Om denne se tillæg 2. Kolonien har kun været belagt med arbeidende mandlige syke. Disse har faat et hyggelig og trivelig hjem, som der sættes megen pris paa. De befinner sig meget vel i de frie, mere om hjemlige omgivelser mindende forhold. Alt har gaat godt og fredelig, og nogen rømning har hittil ikke fundet sted. Den trufne ordning, hvorefter kolonipleierens hustru fører tilsyn med det huslige stel, matens servering, renholdet etc., har vist sig heldig. Paa enkelte dage nær har der den hele tid været fuldt belæg. I det hele tat har man, uttaler direktøren, al grund til at være tilfreds med den tilvækst, asylet her har faat. — Man kunde nære frygt for, at naar 22 av de lettest traktable mands-

PLAN AV 1STE ETAGE

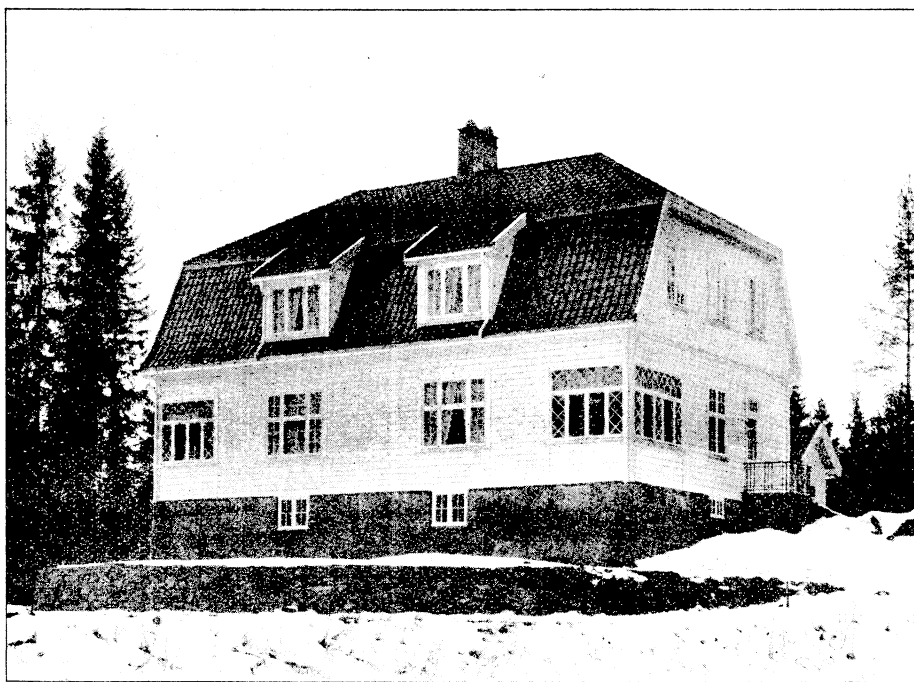
PLAN AV 2DE ETAGE

Plan av pleierbolig ved Gaustad asyl.

patienter blev flyttet ut av asyls rolige afdeling, skulde det bli nødvendig i større eller mindre utstrækning at stænge denne, som hittil har været helt aapen. Dette har heldigvis ikke vist sig paakrævet, saa patientene i de rolige afdelinger baade paa mands- og kvindesiden nyder i det hele tat liksaa stor frihet som i en koloni. Av mandssidens belæg har 40 pct. været behandlet under fri forhold for aapne dører; av kvinderne naturligvis et mindre antal, da man for disse ikke har nogen koloni. (Widerøe).

Paa Dikemark er der i løpet av aaret blit færdig en bolig for 2 pleierfamilier, som, saafremt de maatte ønske det og dertil maatte vise sig skikket, kan faa 2 syke hver i forpleining. Hver pleier har i 1ste etage en stor dagligstue, et stort spisekjøkken og en indelukket blomsterveranda. I 2den etage har pleier-

Pleierbolig paa Dikemark.

familien soverum. Til de syke er der 2 værelser, der efter omstændighederne kan benyttes, enten som et værelse til hver patient, eller som soveværelse til 2 med særskilt dagligrum. Hver familie faar desuten et litet stykke grund. — Det er hensigten, at der skal bygges flere saadanne hus, saafremt ordningen skulde vise sig hensigtsmæssig.

Vetum asyl blev aapnet 16de juni, og den følgende dag kom de første syke, 9 mænd og 10 kvinder, alle overflyttet fra Gaustad asyl. Av de senere indkomne var de fleste overflyttet fra andre asylter og fra forpleiningssteder utenfor

amtet. — Vaktavdelingen har baade paa mands- og kvindesiden plass for 14 syke; natvakten utføres av pleiepersonalet, hvorav hver enkelt etter tur sitter halve natten og er fri tjenesten hele den følgende dag. Kontrollur brukes. Etter vakt-skiftet kl. 1¹/₂ gaar første vakt op paa sovesalen for urenlige syke og tar disse op. De fleste syke, som er tilbøielige til urenlighet, holdes paa denne maate tørre og vænnes litt etter litt til renlighet. Særskilt vaktavdeling for urolige syke har man ikke, heller ikke gaaende nattevakt. Rolighetsbad har paa grund av det forholdsvis faatallige pleiepersonale ikke kunnet brukes i den utstrækning, som ønskelig kunde være. — Der er kun én forpleiningsklasse. Frokost og eftermiddagsmat bestaar av kaffe og smørbrød. Til aftens brukes 4 à 5 dage i uken havremelsgrøt, 2 à 3 dage the og smørbrød. Middagsretterne veksles mest mulig, for at ikke den ukentlige spiseseddel skal bli for ensformig. I avdelingene for rolige syke bringes maten paa bordet i fater og terriner, saa de syke selv kan forsyne sig. I avdelingene for urolige bringes maten op i anretningsrummet, hvor den portioneres til de syke. Baade paa mands- og kvindesiden har pleie-personalet sit eget spiseværelse ved siden av anretningsrummet, og maten bringes først op, naar al servering for de syke er besørget. (H. Lund).

Paa Sanderud blev den utvidede og ændrede kvindeavdeling tat i bruk, likesaa en ny bygning for husmor og tjenerpersonale; i sidstnævnte bygning er der i 2den etage et vakkert festlokale med scenegulv, galleri og siderum; det rummer godt et par hundre mennesker. — Tiltrods for utvidelsen er asylet allerede overbelagt, men man har dog hittil straks kunnet motta alle meldte syke. — Der savnes endnu familiebolig for reservelægen. — Som tillæg fins en tegning av automatisk kloset etc.

Prestsæter asyl (aapnet 3die september 1913) har allerede siden i mai været fuldt belagt; der er saaledes for tiden intet, som tyder paa, at asylet er for stort bygget; det sandsynligste er vel, at det vil gaa her som ved de øvrige amtsasyler, at de i bygdene utsatte offentlige sindssyke litt efter litt overflyttes til asylet, da det stadig blir alt mere og mere vanskelig at faa sindssyke anbragt i en god privatforpleining. — Hittil har der ved asylet været gjennemsnitlig 20 flere mandlige syke end kvindelige. — Mens mandskolonien til stadighet har været overbelagt, har der været plass ledig i kvindekolonien; det gjentar sig saaledes det samme her som overalt ellers, at det er lettere at gi sindssyke mænd en friere behandling end kvinder; om dagen kan nok kvindekolonien være fuldt besat, men om natten maa endel tilbake til centralen, da de ikke er rolige nok; var der flere soveværelser i kolonierne, kunde der anbringes flere for hele døgnet. — Har man været ansat ved asyler med og uten kolonier, maa det indrømmes, at kolonisystemet representerer et ganske betydelig fremskridt i sindssykebehandlingen; for mange er de laaste dører en unødvendig foranstaltning, desuten en daglig pine og et utaalelig tryk, som de aldrig, kan frigjøre sig for. Men kommer de i kolonierne, kvikner de til, blir tilfreds og arbeidsvillige. Kolonierne er desuten et godt overgangssted for reconvalescenter; der blir en mere jevn forandring i deres tilværelse, og det er ofte en god prøve at sette syke paa, som man ønsker ut-

skrevet. Dog ser man ikke sjelden, at enkelte ber om at faa komme tilbake til centralen igjen; de finder sig ikke tilrette i kolonien og mener sig tilsidesat; der er mere urolig, og det hele gaar i et raskere tempo, end de er skikket for. Særlig gjælder dette de paranoide syke, som let føler sig traadt paa tærne og som derfor heller vil tilbake til de avdelinger, hvor de blandt de mere sløve og indesluttede mindre irriteres. — Om patienter kan opføre sig upaaklagelig i kolonien, er vedkommende ikke derfor skikket for privat forpleining; selv i kolonien hersker asyllets reglement og orden; ubevisst føler de en haand over sig, og gjøres der forsøk paa at la sig lede av egne indfald, er flytning til centralen eller en irettesættelse den umiddelbare følge; man oplever derfor gang paa gang det samme, at en aldrig saa bra kolonipatient kan være et uhyre i privatforpleining. — Hvor en syk har fundet sig et hjem i kolonien, bør man vel heller ikke være for snar med utskrivning; privatforpleiningen er endnu ikke kommet saa langt i vort land, at den kan hamle op med forpleiningen og stellet i en velordnet koloni ved et asyl. — Erfaring med hensyn til staaltraadgjerdene omkring luftgaardene synes at bekræfte, at rømninger er i avtagen, naar de syke ikke hindres i utsyn. — Med hensyn til bespisningen er der i kolonierne og i de rolige avdelinger indført den ordning, at utportioneringen sker sammesteds, og at patientene selv smører sine smørbrød; herfra undtages nogen faa syke, som ikke selv kan greie dette. Det kan vel ikke negtes, at der gaar noget mere smør til paa denne maate, men naar der tages hensyn til, at det er billigste sort margarin som brukes, og at maaltiderne er dagens faa, for enkelte kanskje de eneste lyspunkter, maa det kunne forsvares; paa den anden side spares der endel, ved at der blir saagodtsom ingen skyller. (Hansteen).

De vanskelige forhold, hvorunder Bratsberg amts asyl hadde arbeidet det foregaaende aar, fortsatte ogsaa i dette og vedvarte størsteparten av aaret. Den nye mandscentral, som skulde være aapnet 1ste juli, hvorpaa ogsaa det følgende budjet var beregnet, blev saaledes ikke færdig før langt ut paa høsten, hvorved ogsaa ombygningen av den gamle central, bestemt kun for kvinder, blev betydelig forsinket. I den nye skikkelse er mandscentralen beregnet paa 65, kvindecentralen paa 53 syke. Ved aarets utgang var mandscentralen allerede overbelagt med 73 syke, mens der i kvindecentralen var 41, skjønt den endnu ikke var færdig. Og søkningen har været stadig stigende. I koloniavdelingen var 25 mænd og 18 kvinder; saa det samlede belæg ved aarets utgang var 157. I sin hellhet er asylet autoriseret for 181 syke, hvilket antal snart vilde være overskredet. — Den nye centralbygning tilfredsstiller de almindelige krav; dog er korridorerne for smaa imellem dagligrummene, og der er altfor knap plass for arbeidende syke. En forbedring er vandklosetter og permanentbad. Den gamle central, som jo aldrig har været hensigtsmæssig for sit bruk, har det ikke været godt at omdanne efter tidsmessige krav, men der er gjort ut av den, hvad det har været mulig. Her er ikke permanentbad og desværre heller ikke vandklosetter. — En stor forbedring er, at alle funktionærer, som ikke tilhører pleiepersonalet, er fjernet fra sykeavdelingene. Der er nemlig opført en stor bygning, hvor husmoren og alle de kvindelige tjenestefolk har sine værelser i den øvre

etage, mens de mandlige har faat plass i den nedre, hvor der ogsaa er nogen verksteder. Vigtigheden av, at der til sykeavdelingerne ikke er adgang for andre end dem, som har ansvaret for dem, er selvindlysende. Ved denne nye ordning har vi ogsaa faaet saa meget plass til disposition, at vi hidindtil har kunnet gi hver pleier og pleierske eget værelse foruten et fællesværelse, hvor de kan samles i sine fristunder og spise sammen ved dækket bord. Naar undtages natvakten paa vaktavdelingerne, tilbringer ingen av pleiepersonalet natten paa de sykes soverum. (Henrichs).

Ved Dale asyl er en kolonibygning med plass for 12 mænd og en pleier under indredning; for det øiemed ombygges et av de gamle vaaningshus.

Ved Valen asyl har der paa kvindesiden været et jevnt overbelæg (vel 19 pct.). For at lette kvindeavdelingerne har endel rolige pleiepatienter maattet overføres til Møllendal, og i aarets siste halvdel blev den ledige forvalterbolig nyttet til aapen kvindeavdeling. Adskillige blev forsøgt der, men man blev snart nødt til at ta dem ind igjen; dels nyttet de anledningen til at ta sig alskens friheter, som ikke var forenlig med god orden, dels fik de uroanfald; de 2 første hadde været der hele tiden, men tilslut røk de saa uklar, at den ene maatte tages ind. Hvad det særlig skorter paa er plass for urolige vakttrængende og for legemlig skrøpelige. Efter redegjørelse for disse forhold besluttet amtstinget, at der skulde fremlægges planer til utvidelse med mere plass for kvinder; saadanne planer er nu utarbeidet i 2 alternativer. — Paa mandssiden har det skortet paa plass paa vaktavdelingen og de urolige avdelinger, mens de rolige (den lukkede og kolonien) har hat ledige plasser. (Arnesen).

Paa Opdøl har de urolige avdelinger som regel været fuldt belagt, og flere andragender om plass for urolige syke har derfor indtil videre maattet avslaaes. Disse avdelinger vil antagelig kunne utvides ved paabygning av de 2 ufuldendte fløie; der blev i den anledning sendt en forestilling til amtstinget, men paa grund av krigen har tanken herom foreløbig maattet stilles i bero. — Da vandforsyningen viste sig utilstrækkelig i den tørre sommer, vi hadde dette aar, blev der foretat en foreløbig opdæmning av Lundedalsvandet, hvorfra Opdølelven har et større tilløb, og det er meningen, at tilførslen yderligere skal reguleres. (Wingard).

Paa doktor Dedichens privatasyll har belægget været synkende siden januar 1913. Maa synkningen til og med utgangen av 2det kvartal 1914 tilskrives den store økning av billigere og gode asylplasser som aapningen av Prestsæter, Opdøl og Veum har medført, og som gjorde det mulig at overflytte en flerhet av de her forpleiede syke dels til disse asyler, dels til de ved andre asyler ledigblevne plasser, saa er synkningen i 3die og 4de kvartal en likefrem følge av krigen. Det blev ogsaa uten forbehold opgit som aarsak til flytningen, at den var betinget av krigen, og av de indkomne blev størsteparten igjen hurtig overflyttet til andre asyler, saasnaert dette kunde ordnes. (Dedichen).

Sundhetstilstanden

var paa Eg mindre god i første halvår paa grund av epidemiske sygdomme. 2 patienter og 7 av betjeningen fik scarlatina og blev overflyttet til Kristiansands epidemilasaret; dit blev ogsaa sendt 3 av betjeningen, som led av difteri. Disse sygdomme var noksaa utbredt i byen. (Platon).

Fra Prestsæter meddeles: En ikke uvæsentlig grund til at belægget har holdt sig friskt maa tilskrives en gennemført friluftsbehandling, idet de syke hver dag er ute, saasant veiret ikke er til hinder. Alle syke, som gaar oppe, foretar om formiddagen en spasertur paa henvend 1 time nedover veien under ledsagelse av personale, hvorved de faar anledning til at komme utenfor asylets omraade. At det er en god avledningskur er utvilsomt; selv meget høirøstede patienter holder sig gjerne i skindet under spaseraturen, mens de ellers kan være vrang og leie. I den første tid lykkedes et og andet rømningsforsøk, indtil personalet lærte at passe paa; ihærdige rømlinger maatte for kortere eller længere tid holdes inde, men viste sig ofte i bedret skikkelse, naar de atter blev med paa spaseraturen. (Hansteen).

Paa Bratsberg amts asyl var sundhetstilstanden i det hele tilfredsstillende; midtsommers var der endel tilfælde av akut gastro-enterit.

Paa Valen var der ogsaa en række tilfælde av akut gastro-enterit i sidste uke av august blandt personale og patienter; de var spredt omkring paa alle avdelinger, dog væsentlig paa kvindesiden. Man trodde, epidemien skyldtes sommervarmen og melken; blandt de angrepne var der ogsaa en, som blev sondenæret. (Arnesen).

Fra Neevengården blev en mandspatient i vaktavdelingen overført til byens sykehus som formentlig lidende av akut appendicit; paa sykehuset antok man derimot tilfældet for tyfoidfieber. (Langberg).

Paa Opdøl fik en kvindepatient tyfoidfieber og døde efter 8 dages sygdom. — I slutten av juni var en pleierske kommet syk tilbake til asylet efter feriebesøk i hjemmet, hvor en søster samtidig opholdt sig etter netop at ha gjennemgaaet sygdommen i Aalesund; pleiersken blev indlagt i amtssykehuset; hun var forholdsvis let angrepet, men fik for sikkerhets skyld ikke gjenopta sin tjeneste i asylet før 1ste oktober. 14 dage efter blev den nævnte kvindepatient syk. (Wingard).

II. Patientene. Behandling m. m.

Paa Rotvold har den sterke utskrivning forrige aar til de nye amtsasyler medført væsentlige lettelser for sykebehandlingen; de mere irritable elementer har faat bedre albuerum, og derved hele belægget et roligere præg; hertil bidrar forøvrig ogsaa den mere utviklede arbeidsterapi. De vanskeligere patienter har dog

amtsasylene tildels været ængstelig for at motta, som rimelig kan være, naar der skal begyndes med uøvet og knapt pleiepersonale; men naar ængstelsen har været særlig uttalt overfor «kriminelle sindssyke», er dertil neppe rimelig grund, da det ofte kun er rene tilfældigheter, som bringer en sindssyk i berøring med justisen. De psykiske træk, som kan volde vanskeligheter for behandlingen i et almindelig asyl, finder man ikke mere utpræget hos «kriminelle», end hos andre sindssyke. Det er saaledes ganske betegnende, at av de 12 syke, som ved aarets utgang forpleiedes her med farlighetserklæring (eller var indlagt fra Kriminalasylet før 1909), var 9 flittige og flinke utarbeidere; de fleste var anbragt i B.-avdelingen og skaffet ingen særlige vanskeligheter. Kun en eneste av de 12 frembød leilighetsvis symptomer, som paabød særlig forsigtighet og paapasselighet, saa han maatte ha eneværelse om natten og opholde sig i D. om dagen. Naar farlighetserklæring var utstedt overfor disse syke, ligger vel grunden dertil i, at deres vanlige miljø virket særlig uheldig paa dem. Under indfyldelse av en forkjert behandlingsmaate har de reagert med aggressive handlinger eller trusler, mens de under forstandig ledelse glir ind i asylsamfundets regelmæssige liv. Men det vilde være ganske uriktig av den grund at ophæve farlighetserklæringen. Det er en betryggelse at falde tilbake paa denne, om der fra uansvarlig hold skulde komme krav paa utskrivning, saa man kunde risikere, at den syke igjen kom under uheldig indfyldelse. Vil man forsøke en saadan syk under friere forhold, kan man anbringe ham i forpleining under politiopsigt, saa politiet naarsomhelst kan gripe ind, om der skulde vise sig farlige symptomer; men der burde nok da helst ogsaa være et mere effektivt psykiatrisk tilsyn, end det nu er mulig at skaffe. For asylvirksomheten vil det være av størst betydning at faa fjernet de asociale syke med brutalt præg, som vanskelig lar sig disiplinere under friere asylforhold; men slike finder man vel saa hyppig utenfor de «kriminelles» kreds. I virkeligheten er «kriminelle sindssyke» en juridisk distinktion, som intet siger om psykiatrisk diagnose og behandling. (Sollied).

Paa Rønvik har *isolation* for det meste bestaaet i ganske kortvarige anbringelser i enkeltrum for laast dør. Katatone uroanfald, epileptiske irritations-episoder eller forvirringsraptus, sløvede patienters heftighetsutbrudd, psykogen overirritabilitet o. l. glir lettere over og virker mindre plagsom baade for vedkommende selv og for omgivelse, naar den syke for et par timers tid fjernes fra disse. Den syke føler ensomheten som en lise, og for medpatientene er det en velgjerning at bli befriet for de forstyrrende elementer, som kan sætte en hel avdeling i oprør. Men overdrivelse maa selvfølgelig undgaaes. Det er de langvarige, dage og uker og længer fortsatte isolationer, hvorved den syke vedvarende sættes utenfor kontakt med omgivelse, som maa undgaaes, og man maa være paa post mot ethvert tegn paa, at et «celleprodukt» er ifærd med at utvikle sig. *Prolongerte bad* har stadig været i bruk i den utstrækning, inventar og pleiehjelp har tillatt. (Widerøe).

Fra Dikemark meddeles: Naar *isolation* har været brukt i ganske stor utstrækning, er grunden dels det store belæg, og dels at patientene sætter stor pris paa at faa enkeltrum. — Meget ofte har dørene til disse enkeltrum

staat aapne den største del av dagen, alt efter omstændighetene, — men allikevel er vedkommende patient, fordi døren har været lukket endel av dagen, opført som isoleret. — Prolongerte bad, hyoscin- og morfinindsprøitninger har ikke været anvendt; heller ikke sondenæring.

Fra P r e s t s æ t e r skrives: Da det ofte har været paafaldende, at urolige patienter hadde uroturer mellem frokost og middag, lot man disse forsøksvis faa et stykke smørbrød ved den tid, og der er ingen tvil om, at uroen har git sig. Med regelmæssige maaltider og like store portioner til en og hver vil følgen bli, at de urolige syke faar for litet mat til at dække energitapet; dette øker deres irritative tilstand, og der indtræder saaledes en circulus vitiosus. Man har ogsaa ofte iagttat, at en halv eller hel liter nysilet melk om aftenen kan bringe en urolig patient til hvile like hurtig som et sovepulver. Ut fra dette synspunkt er ogsaa medicindispenseringen meget beskeden. Syke med raptuslignende uroanfald er behandlet med *isolation* til gagn for sig selv og sine medpatienter. Denne behandlingsmaate kan hverken erstattes ved ihærdig friluftsbehandling, veksling av personale eller permanente varme bad, især naar sidstnævnte arter sig som en stadig kamp mellem den syke og personalet. Der faar likeoverfor slike patienter veksles med de forskjellige midler. (Hansteen).

Fra V a l e n anføres, at ikke-isolation neppe er noget maal, som absolut bør tilstræbes. Særlig hvor man kun har én vaktavdeling for rolige og urolige, renlige og urenlige og for kropslig syke, der maa man til en viss grad ta hensyn til, at der bør være ro paa avdelingen; endnu vanskeligere blir det at undlate isolation, naar (som ved dette asyl) varmtvandsforsyningen og tallet paa badekar lar meget tilbake at ønske. Desuten viser det sig, at endel patienter med rent maniske anfald let irriteres paa en større sykestue og snarere falder til ro, naar man ved isolation holder irritamenter borte. Det samme er iagttat ved en paralytica. Inde paa vaktavdelingen og i badet var der et frygtelig sjau paa hende, hun skjændte, skrek, skraalte og kom i voldsomt sinne for den mindste bagatel. Lot vi hende være i fred paa isolat, var hun elskværdigheten selv, naar vi saa ind til hende, sat og broderter eller læste sin avis — likesaa ofte op ned som retvendt; den eneste forstyrrelse hun voldte, var at hun av og til stemte op en fædrelandssang med vældig røst (hun var «verdens største sangerinde», og hendes sindssygdом manifesterte sig først, da hun uten mandens vidende reiste til Bergen og kom hjem med piano, uagtet hun var helt umusikalsk). I et slikt med vore nuværende midler haabløst tilfælde bør man ikke av rene principhensyn undlate isolation; det er dog en selvfølge, at man jevnlig gjør forsøk paa at ha en saadan inde paa fællestue. Man lar saadanne faa et isolat med gjennemsigtige ruter, saa de kan se ned paa plassen med dagens trafik, saa de har nogen underholdning, og personalet ser jevnlig ind og prater med dem.

Derimot har man mest mulig undgaat isolering av dementia præcox patienter; disse tages, saafremt ikke kropslig skrøpeligheit eller anden contraindication foreligger, snarest mulig op og søkes sysselsat; uroattakker behandles med sengeleie, langbad, rikelig sedantia; kun i yderste nødsfald, ved for knapt personale eller tilbøielighet til særlig aggressivitet med store legemskræfter isoleres nogen timer

om dagen. — Morfininjeksjoner er ikke brukt dette aar; 3 kvinder har faat til- sammen 9 hyoscininjeksjoner (2 én gang hver). (Arnesen).

Fra *T r o n d h j e m s* Hospitalsstiftelses asyl skrives: I henhold til en artikel om epilepsiens aarsaker i *Journal of mental science* for juli 1914 (*Epilepsy, A theory of causation founded upon the clinical manifestation and the therapeutic and pathological data* by J. J. Shaw) blev oksalsyre forsøkt i et tilfælde, hvor brombehandling ikke førte til maalet. Oksalysuren tænkes at virke inaktiverende paa blodets calcium som koagulationsfaktor. Nogen særlig virkning paa anfaldenes middelshyppighet kunde ikke merkes; men tilbøieligheten til status epilepticus, som i dette tilfælde var meget fremtrædende, gav sig efter nær 4 maaneders behandling med 0.10 Ox : 750 vand, 2 spiseskeer 3 g. dgl., ved siden av de 6 gr. BrN dgl., som patienten tok fra før av, og heller ikke 1/2 aar efter behandlingens ophør har der været nogen større ophobning av anfald, saaledes som tilfældet var før behandlingen. Der har imidlertid ikke været nogen anledning til at prøve midlet i noget større antal tilfælde, saa det er uvisst, om denne forøkelse av de før saa talrike epilepsimidler virkelig er til nogen nytte. (Evensen).

Arbeidsvirksomheten

har ved *R ø n v i k* asyl været drevet som tidligere; blandt andet har patientene utgravet tomten til kolonibygningen, brutt op og kjørt frem sten til murene, gravet vand- og kloakledninger, utført planeringsarbeider m. m. (Widerøe).

Paa *V e u m* har man til at følge mandspatientene paa utearbeide blot kunnet avse én sykepleier; hadde man mere tilsyn, kunde flere syke være med ut. I centralbygningens 3dje etage er der baade paa mands- og kvindesiden en stor arbeidsstue; paa kvindesiden brukes denne til søm og vævning, paa mandssiden til husflidsarbeide av forskjellig slags («vævning» av staaaltraadnetgjerder, børstebinding, mattelægning m. m.). Arbeidstiden paa disse stuer er 3 timer om formiddagen og 2 om eftermiddagen; mellom kl. 12 og 4 arbeides der ikke paa stuerne, men de syke gaar etter middagshvilen en længere spasertur i omegnen saasandt veiret nogenlunde tillater det. (H. Lund).

Paa *S a n d e r u d* blev der i den gunstige sommer foretat adskillig nydyrkning og veitegraving. Likeledes blev der foretat planerings- og rydningsarbeider rundt de nye bygninger, samt anlegg av veier til disse. I disse arbeider deltok en god del patienter. Svinehuset betjenes fremdeles av 2 patienter, likeledes arbeidet i hønsehuset. En patient er ogsaa fjøsgut.

Der er anskaffet en 5te vævstol foruten baandvæver. Asylets behov for kjøletøier og lerret dækkes ved husflid, likesom al kjølesøm og linsøm besørages paa avdelingene. Skomaker-, skrædder- og snekkerverkstederne har ogsaa gaat godt og gjort adskillig arbeide. I det sidste aar er der ogsaa utført adskillig sadeimakerarbeide. I centralavdelingen er der god adgang til forskjelligartet husflidsarbeide paa kvindesiden. Derimot er der i vinterhalvaaret vanskelig at skaffe tilstrækkelig arbeide for centralavdelingens mandsside. Der drives en del skrædderarbeide og nu i det sidste børstebinderi foruten huslig gjærning. Drev-

plukking er for længe siden opgit, da patientene stadig sølte med det plukkede, puttet det i lommen og brukte det istedetfor klosettpapir. Det er under overveielse at begynde med kurv- og mattefletning. Patientene i kolonien har som regel arbeide nok baade vinter og sommer. (Wefring).

Paa Prestsæter har de fleste mænd sysselsættelse med gaards-, mark- og havearbeide foruten arbeidet med veden. Al reparation av skotøi utføres udelukkende av patienter. — Paa kvindesiden spindes og kardes der, og en vævstol har stadig været i virksomhet. (Hansteen).

Paa Bratsberg amts asyl har arbeidsvirksomheten under de større forhold med bedre pleiehjælp faat en mere systematisk ordning, og deltagelsen i arbeide er jevnt øket saavel ute som inden døre. Samtidig er der tilveiebragt midler og materialer, saa der er adgang til større variation og individualisering ved valg av beskjeftigelse. I det hele søkes der bibragt saavel pleiepersonalet som de syke forstaaelsen av arbeidets betydning som behandlingsmiddel (Henrichs).

Ved Dale asyl har arbeidet for mændenes vedkommende væsentlig bestaaet i gaardsarbeide og husgjerning. Nogen har syslet med skomaker- og snekkerarbeide og med børstebinding, andre har været beskjeftiget med planerings- og rydningsarbeide omkring asylet, plantning av prydbusker, grantrær etc.; atter andre med dyrkningsarbeide i Dalemyren, hvorav ca. 40 maal er blit tørlagt i løpet av sommeren og høsten. (Horne).

Paa Valen kunde flere syke være i virksomhet, men der er hverken personale eller arbeidslokaler nok, spesielt for de sløvere kvinder; der er ca. 30 paa den urolige avdeling; arbeide paa stuen kan der ikke bli noget av, da 6—8 urolige gaar og forstyrrer alt, som skal gjøres; for disse mangler man helt arbeidsrum. Det er i det hele beklagelig, at der ikke ved planleggelse av asylene er sørget for arbeidslokaler; at faa bevilling dertil etterpaa vil vel de fleste steder være uraad; det er bare anvendelsen i gaardsbrukets tjeneste de bevilgende myndigheter synes at ha hat interesse for; her er der i sommertiden ogsaa virkelig adgang til sundt og godt arbeide i fri luft, men just som man har mest bruk for personalet, er dette mindst talrik; nogen har militærtjeneste, og alle skal ha sine sommerferier. Leiehjælp er omtrent ikke at opdrive, og de man faar, er i hvert fald litet skikket til arbeidsledere. Er der ikke veir til utearbeide, maa størsteparten gaa ledig av mangel paa arbeidsrum. — At man en og anden gang ikke skal gaa avveien for at bruke magt for at faa en vrangvillig patient sysselsat, kan følgende vise. En velbygget, kraftig mand (dementia paranoides), som i mange aar hadde gaat paa asyler og blev flyttet hit ved asylets aapning, hadde haardnakket motsat sig mine og overpleierens med mellemrum gjentagne opfordringer til at ta fat. Han bare svarte med grov kjæft: han hadde været paa andre asyler før, men aldrig hadde nogen bedt ham om at arbeide; hvis vi ikke vilde la ham være i fred, saa fik vi sende ham til det asyl, han var kommen fra. Han var dertil slem med at sette op de andre patienter, de skulde ikke arbeide, asylet hadde stor nok betaling for dem; de skulde ikke hjelpe pleierne, som hadde god løn. Ihøst bestemte jeg mig for at forsøke med magt; overpleier med 3 mand tok ham under sterk motstand og bar ham ut paa arbeidsfeltet (graastensmuring);

her la han sig plat ned, stak hænderne i lommerne og laa slik til der ringtes ind. Næste dag gik han av sig selv under høilydt protest, da bærerne møtte op — men bestilte intet. Tredje dag gik han uten vrøvl og tok fat paa arbeidet, og senere har han ingen vanskelighet voldt, men er meget flittig. Herunder er han ogsaa blit mere og mere medgjørlig og skikkelig, saa forhaabentlig vil han, naar han et aars tid har faat fast arbeidsvane, kunne utskrives som en forholdsvis præsentalent mand efter alle disse aars asylophold. — Han burde utvilsomt været tat med trumf for længe siden. (Arnesen).

Paa O p d ø l er alt onnearbeide saagodtsom udelukkende blit utført ved hjelp av patienter.

Paa D e d i c h e n s asyl viste en utstillig av arbeider, utført av syke, smukke prøver paa haandarbeide, bokbinding o. a. m.

De sykes opmuntring og adspredelse; gudstjeneste.

Paa E g har der været holdt gudstjeneste paa 2 søn- og helligdage av 3. Presten har én gang ukentlig besøkt de syke. — Skolelæreren har i vinterhalvaaret 2 ganger om uken holdt foredrag og sangøvelser.

Paa R ø n v i k har man hat de vanlige fester, dans, skuespil opført av pleiepersonalet, grammofonkonserter, besøk paa kinematografforestillinger etc. I asylets kapel blev der holdt en kirkekonsert.

Paa D i k e m a r k blev der holdt kirketjeneste 2 ganger om maaneden. — Patientenes adspredelser har været de almindelige; der er holdt 4 baller og git en konsert av amatører fra Kristiania. — Julaften hadde 2 urolige avdelinger for første gang lysende juletrær, idet der i disse var placert smaa elektriske julelys; dette arrangement skaffet patientene dagevis glæde og hygge.

Paa V e u m holdes gudstjeneste hver 3dje eller 4de søndag; endel av de syke faar ogsaa lov til at gaa i landskirken eller bykirken. — Av og til har man hat grammofonkonserter; til daglig underhold utenfor arbeidstiden har de syke fiolin, trækspil, harmonika, kortspil og forskjellige slags bretspil foruten aviser og illustrerte blade.

D a l e asyl har regelmæssig hver 3dje søndag hat besøk av presten; denne har ogsaa enkelte ganger ellers seet til daarlige syke, som har ønsket at tale med ham. — De sedvanlige fester er blit holdt ved høitiderne. Et musikkapel fra Sandnes og et sangkor fra Stavanger har flere ganger besøkt asylet og git underholdninger. 17de mai opførte endel av pleiepersonalet «Til Sæters» for fuldt hus av patienter; scenen var indredet paa en laave. Asylet holder forskjellige aviser som omdeles. Begyndelsen er gjort til et utlaansbibliotek.

Fra V a l e n anføres, at man ikke har hat nogen vanskeligheter paa grund av indskrænkningen av tobaksforbruket; utgifterne hertil var gjennemsnitlig pr. mand for dette og foregaaende aar henholdsvis kr. 0.85 og 0,81 mot kr. 2.59 i 1912.

Paa Opdøl hadde de roligere syke St. Hansdag en utflugt rundt fjorden med motorskøite, og paa vintersøndage med godt føre er der blit arrangert slædeturer for kvindelige patienter.

Ulykkestilfælde.

Paa Rønvik forslukte en 74 aar gammel kvinde sig paa et kjøtstykke og var død, da lægen kort efter kom tilstede. Hun hadde i flere aartier været asylforpleiet.

Syke i familiepleie under asylenes tilsyn.

Ved Rønvik asyls mellemkomst er der i aarets løp utsat 2 mænd og 12 kvinder, de fleste i Steigen. Der er ikke hos nogen forpleier anbragt mere end 2 syke. Gjennemsnittsgodtgjørelsen dreier sig om halvtredje hundre kroner aarlig.

Undvikelser.

Paa Eg hadde en kone 9de juni om formiddagen besøk av sin mand, som var kommet dit efter hendes eget ønske. Han ansaa hende for sindsfrisk, og det gjorde man ogsaa paa asylet. De hadde avtalt, at han om aftenen skulde hente hende; hun hadde nemlig i længere tid gaat ukontrollert utenfor asylet og var om eftermiddagen som vanlig beskjeftiget i gartneriet. Derfra gik hun tidligere end almindelig under foregivende av at skulle gjøre sig færdig til reisen, men kom ikke ind i asylet; hun var sporløst forsvunden. Da hun var hysterisk og før indkomsten hadde gjort drukningsforsøk, blev det antat, at hun hadde kastet sig i elven, som gik stor og strid. Indberetning om dette formodede selvmord blev sendt til medicinaldirektøren. — 30te juni, altsaa 3 uker senere, blev hun i litt medtat tilstand paatruffet paa en vei bak asylet og gik villig ind i avdelingen. Hun hadde om dagen opholdt sig i nærliggende heier og om nätterne kredset omkring asylbygningerne, men hvad hun hadde levet av, var det umulig at faa greie paa. Som grund til undvikelsen angav hun frygt for sjøreisen; det var nemlig stormfuldt veir den dag. (Platou).

Fra Valen rømte 2 kvinder og 3 mænd væsentlig ved mangel paa omtanke hos personalet. De følger gjerne veien til Sunde, hvor folk er saa velvillig at faa dem ind i hus og telefonere til asylet, som præmierer den slags meldinger. Ingen av de rømte gjorde vanskeligheter ved tilbakebringelsen. (Arnesen).

Paa Dedichens asyl indkom en 60-aarig dame med det hos kroniske alkoholister vanlige billede av skiftende stemning, nogen sløvhet og vrangforestillinger, og dertil i en legemlig miserabel tilstand. Unddraget alkohol kom hun sig godt, saa hun kunde begynde at være ute. Herav benyttet hun sig til at gaa til en nærliggende gaard, hvorfra hun telefonerte til en veninde; denne sendte en automobil, hvori hun rømte hjem. Familien vilde ikke gjøre noget for at bringe hende tilbake, og da der blev gjort skridt fra asyls side for at hente hende,

forlangtes hun utskreven. Hun begynde saa straks igjen at drikke og blev nogen tid efter indlagt paany i en ynkelig forfatning. Her som saa ofte viste det sig, at der hos folk paa de forskjellige dannelsesstrin synes at herske samstemmighet om, at det er en meget fortjenstfuld handling at hjelpe sindssyke til at undvike fra asylene, og nogen forstaaelse av det ansvar, man derved kan paadra sig, eller av de ubehageligheter og bekymringer man ved sin uberettigede indgripen kan volde den sykes paarørende, ser man ikke. Hertil kommer, at en stor del av den presse, som kunde ventes at være i besiddelse av større kultur, jevnlig og med stor villighet optar ousindede og ubeføiede angrep baade paa asylene og sindssykelægerne, saaat tilliden til dem svækkes til stor skade for de sindssyke og deres paarørende. (Dedichen).

Sykehistorier.

I Rønvik asyl blev en 33 aar gammel bondesøn indlagt, men efter 14 dages ophold utskrevet som ikke lidende av sindssygdøm. Han hadde i løpet av de sidste 10 aar hat 7 epileptiske anfald; efter enkelte av disse hadde der forekommet en kortvarig tilstand av omtaaket bevissthet, og under en saadan antoges han at ha skrevet et brev, hvori han talte om at ville skyte en mand, som han aldrig hadde vist nogen særlig uvilje mot. (Widerøe).

Fra Dikemark meddeles følgende sykehistorie: F. W. S. J. forhv. visergut, født 1894, indkom 14de august 1912. Han utskreves helbredet omtrent 2 aar efter, 5te april 1914. Han opførtes som lidende av vitium organ. cerebri. — Efter de opplysninger som foreligger, blev patienten i begyndelsen av april 1912 syk med sterk feber, hvorfor han nogen dage efter blev indlagt paa Ullevaal. Her gjorde patienten et «imbecillt indtrykk» og førte sterkt tøvet tale; denne blev snart utydelig og besværet med fjollet latter og ukoordinerte og ataktiske armbevægelser; disse var især fremtrædende for høire arms vedkommende sammen med en paretisk tilstand i høire ben; patellarrefleksene var forsterket. Paa sykehuset var han urolig, vrang og slem, talte tul med høi skrikende stemme, undertiden hele dagen igjennem. Han krøp ut av sengen for at stikke sig bort og karakteriseres i Ullevaals journal som «en komplet idiot». Fra asyls journal hitsættes følgende: Patienten sitter i sengen og graater og jamrer sig høilydt og vil hjem. Han synes orienteret, men har vanskelig for at uttrykke sig forstaaelig. Talen er kludret, protraheret og skrikende, og da han samtidig snufser og graater, skal der mange gjentagelser til, før man forstaaer ham. Han er uttalt paretisk. Især er dette tilfældet med høire arm, som ligger kontraheret ind til kroppen, og som kun med stor vanskelighet og mange rykninger strækkes noget frem. Høire underextremitet holdes i regelen optrukket med fotbladet i sterk extensionsstilling. Naar underextremiteten er utstrakt, kan fotbladet hverken passivt eller aktivt bevæges. Er knæleddet bøiet, kan der paavises nogen aktiv og passiv bevægelighet i fotleddet. Venstre arm og ben er mindre angrepne. Han kan strække og bøie disse lemmer, men bevægelserne er ukoordinerte. Han kan gripe med haanden, men den rykker frem og tilbake, før den faar tak;

haandtrykket noksaa kraftig; foten kan han likeledes bevæge, men skal han bevæge den i en bestemt retning, svinger den heftig frem og tilbake, og han naar kun undtagelsesvis sit maal. Patellarrefleksene forsterket. Der er ptosis palpebræ dextræ, og strabismus divergens paa dette øie; pupillen er her noget utvidet, reagerer for akkommodation og antageligvis ogsaa for lys. Han er svaksynt paa dette øie, men ser dog forskjel paa en blyant og en finger. Venstre pupille reagerer godt for lys. Ved undersøkelse lykkedes det glimtvis at faa undersøkt høire papille; nogen stasepapille kunde ikke paavises. Efter meddelelse skal skjelingen paa høire øie være medfødt. Der er transverselle rynker paa venstre side av panden, mens den høire side er mere utglattet. — I begyndelsen av opholdet blev patienten sløvere. Urinen gik i sengen, og han skrek og brølte hele dagen, naar man ikke sad inde hos ham. Appetiten var god, men han maatte mates, da han selv ikke kunde føre maten til munden. Urinen indeholdt hverken eggehvite eller sukker. Efterhaanden blev patienten noget bedre: hans utseende blev blomstrende, og han spiste ikke saa umaadelig og tørstet heller ikke saa meget som før. Han blev roligere og mere medgjørlig. Samtidig hermed blev bevægelserne mere koordinerte, og han var venlig og imøtekommende. For juni 1913 er notert, at de ataktiske bevægelser er traadt mere tilbake. Han kan nu tildels spise og drikke uten at søle, kan ogsaa staa opreist, og gaa ved god hjelp, men benene slaar som oftest kors. I juli videre fremgang; gangen god, men noget skrævende, og han løfter føtterne for høit. Talen er endnu noget kludret. Ved undersøkelse den 18de juli 1913 viser samtlige reflekser og sensibiliteten sig at være normal. Han kan dog ikke stige op paa en bænk uten at ta sig for, kan ikke gjøre helt om uten at sjangle. Han viser sig nu at være en ganske intelligent gut, men tilbøielig til litt skøieragtighet. I begyndelsen av 1914 kom han ned paa den aapne avdeling, fik anledning til at gaa paa ski og skøiter og lærte ogsaa at danse. Han hadde dog vanskelig for at moderere sin stemme. De sidste rester av affektionen svandt litt efter litt, og hans slegtninge erklærte, at han nu var ganske som fra tiden, før han blev syk. Han blev utskrevet helbredet den 5te april 1914, og skal efter mottagne meddelelser i alle henseender være fuldstændig frisk. (Holm).

Paa N e e v e n g a a r d e n inddrog 4de november en 72 aar gammel tømmermand, som for er par dage siden hadde faat et støt i bakhodet ved at falde overende i gaten, idet han steg ut av «trikken». Han blev indlagt paa sykehuset, hvor han viste sig uorienteret, snakket forvirret og blev urolig og voldsom. Ogsaa ved inddragelsen i asylet var han urolig og pratende, og der var ingen rede paa ham. Midt i december begynte han at faa nogen forstaaelse av, hvor han var, men hadde ingen erindring om at ha været paa trikken eller om faldet. Han paastod derimot, at han en 3 ukers tid forut under arbeide hadde faat nogen fjæler i hodet. Han kom sig og fik sit gamle naturlige væsen med ordentlig bevissthet, saa han blev utskrevet helbredet, men der var fremdeles ingen erindring om affæren paa trikken. (Langberg).

Sektionsfund.

Paa Sanderud fandt man hos en ceber lægprædikant og religionsstifter sikre tegn paa hjernelues med emollition, talrike ateromatøse plagues i aorta, tildels med kalkavleiring ind i lumen, og et næsten bristefærdig aortaaneurysma. — Han hadde frembudt et tydelig billede av paranoid demens og var i sin tid blit erklæret sindssyk efter at ha lat en av sine kvindelige tilhængere sulte og fryse ihjel. (Wefring).

Fra Valen berettes om følgende 2 tilfælde paa grund av de eiendommelige sektionsfund. — Lb.-nr. 445, kaarenke, 59 aar gammel, indkom 29de oktober og døde 13de november. Til for ca. 4 maaneder før indlæggelsen hadde hun været som folk flest, men begyndte da at bli melankolsk; hun spiste efterhvert mindre og mindre, blev urolig og gjorde et par uker før indlæggelsen et par selvmordsforsøk; hendes verge meddelte, at hun i nogen tid hadde hat «kramper med risting og skjælving i armer og ben». Ved undersøkelse fandtes overextremitetenes dype reflekser betydelig forsterket, men patellarrefleksen paa begge ben svakere end almindelig; ingen Babinskirefleks eller fotklonus. Hun var bevisst og orienteret for tid, sted og person og oppfattet alt, som blev sagt; hukommelsen blev kun prøvet for recente begivenheter, og der var den god. Affektiviteten stiv, tungt bevægelig, noget enstonig deprimeret, men uten affektiv rapport i depressionen; hun kunde dog smile og gjorde forsøk paa at være munter. Under det videre forløp uro og ængstelse, daarlig med søvn og spising; tilslut resultatløs sondeforing. Urinmængden hele tiden sparsom; i siste døgn 250 cm³ med spor av albumin, betydelig hævelse i ansigt og underextremiteter; hun var i sidste døgn komatøs, hadde flere brækninger paa tom mave, men ingen kramper. — Ved sektion fandtes perikardiet utspilt av klart serum og hjertet hypertrofisk. Venstre nyre meget stor; i cortex et par store og et par smaa cyster; barken svullen, tydelige tegninger, skarp grænse mellom marv og bark; arterierne temmelig tykvægget. Høire nyre meget liten; overflaten bugtet, fint granuleret; tegningene ganske utslettet; over hele smitflaten sees fra bittesmaa til hampefrøstore hulrum fylldt med klar væske; nyresubstansen smal; bækkenet vidt, fibrøst, fettrikt. — Lb.-nr. 243. Ugift syerske. Indkom 25de januar 1912. Døde 21de december 1914 ca. 63 aar gammel. Hun hørte til en slekt, som har været av bygdens første, velbegavede folk, tildels i ret gode kaar og med adskillig honnet ambition. Den nærmeste familie neurastenisk. Selv hadde hun alt som barn og ungdom vist ujevnt sind og hadde altid, som familien i det hele, været svært illsinnt; hun hadde ellers gode evner, var et retskaffent menneske med god moral og hadde ledet et syetablisement med dygtighet. For vel 10 aar siden hadde hun hat en sterkere depression av et par maaneders varighet, hvorunder økonomiske bekymringer traadte i forgrunden. Fem aar senere en ny lignende atak, som gik direkte over i en hypoman tilstand. Denne har siden været avbrutt dels ved perioder med depression og dels ved kortvarige stunder, hvor hun kunde betegnes som normal. Siden indkomsten i asylet har der dog neppe været noget normalt interval; undertiden har stemningsvekslingen foregaat hurtig, men som regel har overgangs-

perioden varet nogen dage til et par uker. Manisk attack blev indledet med hyperæmisk ansigt, rask puls og rikelige, sterkt lugtende, grøtagtige uttømmelser; god appetit, livlig minespil og svær snakkelyst om andres sexuelle affærer; éngang venstre pupil større end høire. Den depressive fase indgik flere ganger med diarré av 1—2 ukers varighet og længer; det var nu daarlig spising paa grund av giftfrygt; avmagring. Paa høiden av saavel manisk som depressiv fase haardnakket søvnløshet, som trodset almindelige hypnotiske doser; bedst virket luminal (0.03). Nogen sløvhet var ikke paatagelig; hun viste særdeles god iagttagelsesevne; kunde til sine tider, naar affekten ikke var for dominerende, ræsonnere særdeles fornuftig baade over sig selv og andre forhold; hendes følelser var ogsaa i saadanne stunder rimelige og vel begrundet; hun var i det hele et meget sympatisk menneske at ha med at bestille og var begavet med en utpræget sans for komik, som endog kunde gjøre sig gjældende i depressionen. I november hadde hun sit sidste maniske anfald og slog over omkring 1ste december; samtidig sterk diarré, som vanlig uten feber; det lykkedes ikke at stanse diarréen; uttømmelserne blev tilslut blodige med sterk hikke; denne gav sig for atropin + morfin. Av fundene ved sektion kan særlig nævnes: Glandula thyreoidea liten, ikke vasculøs; farve og konsistens som tørt spekekjøt. Nyrene, især venstre, hang ved sterke bindevævsadhærensers fast sammen med omgivelsene; venstres kapsel lod sig ikke skille fra, uten at endel av nyrens overflate fulgte med; i begge nyrer stak de mørkbrune pyramider sterkt av mot den temmelig bleke corticalis. Venstre binyre var omdannet til en henved valnøtstor sæk, som gik istykker under strævet med at faa nyren utløst; derved uttømtes en masse, hvorav noget var bløtt som tyndt kit, det øvrige var et mere tørt, liksom morskent og kornet brunt stof. Høire binyre var omdannet til en 4×5 cm. stor tumor; denne blev undersøkt paa det path.-anat. institut og var ifølge meddelelse derfra skarpt begrænset av en fibrøs kapsel; paa indsiden av denne saaes et tyndt lag med rester av binyrens corticalis, og indenfor disse var der en hasselnøtstor brunrød svulstmasse, som var omgitt av et forkalket skal. — Ved mikroskopisk undersøkelse av snit i periferien av den store bløte tumor og den lille inden i samme saaes typisk struktur som binyrens corticalis, talrike smaa runde eller avlange alveoler fyldt med epitel og adskilt ved yderst sparsomme karførende bindevævsdrag; væv av likhet med binyrens medullaris fandtes ikke; heller ikke saaes ganglioceller eller nerver; bindevævet indeholdt talrike store rum, fyldt med blod og lymfe. — Av ovarierne var det høire «noget forstørret og indeholdt en hasselnøtstor cyste med brunagtig indhold begrænset av en næsten glat membran»; det venstre var litet, skrumpet, fibrøst. I ventrikelen var baade cardia og pylorus paafaldende litet muskuløs; tyndtarmens nedre parti temmelig mørkfarvet, injicert, mucosa overalt glat, slimbelt, ingen saar; i nederste del av tyktarmen saaes en hel del mørke optil knappenaalhode-store punkter, som viste sig at være bloduttrædelser.

I det første tilfælde synes nyreinsufficiens at være eneste aarsak. Det er en kvinde av frisk æt, som aldrig har vist noget patologisk, før hun kommer op imot 60. Men hun gaar med en ubrukbar nyre, som maa formodes at ha

været særdeles godt kompensert. Først naar kompensasjonen begynner at svigte, indtræder autointoxication, som paavirker hjernen.

I det andet tilfælde er begge binyrer helt ødelagt. Binyresygdommen er vel at anse som dødsårsak. Spørsmålet er, om man paa grund av den tiltagende svækkelse og de hyppige diarréattakker + sektionsfundet er berettiget til at kalde det morbus Addisoni, uagtet hudfarven ikke er paavirket. Ifølge Ebstein—Schwalbe fandt Lewin i 28 pct ikke broncefårve. Grawitz uttaler, at diagnosen i slike tilfælde ikke kan stilles intra vitam, og at sektionsfundet ikke altid er helt avgjørende. Et andet spørsmåal er, om der er nogen sammenhæng mellem sindssygdommen og binyresygdommen. Det er en kvinde av nevropathisk slegt, med manisk depressiv sindssygd, som synes at være en likefrem forsterkelse av et medfødt anlæg til sterk veksling av sindsstemning. Bortset fra en 2 maaneders depression for 10 aar siden, er sygd, om av 5 aars varighet omtrent. Kan man anta, at binyresygdommen skriver sig fra samme tid, vilde man ha sammenhæng, men derom kan vel intet siges. Der kan dog mindes om, at man ved de serologiske undersøkelser à la Abderhalden forholdsvis hyppig finder veruferment mot binyre ved maniodepressiv sindssygd. Overlæge Kinberg minder i den anledning om Meynerts gamle hypotese om alternerende forstyrrelser av blodcirkulationen i hjernen som forklaring av stemningsvekslen ved folie circulaire (Allm. Sv. läkaretidning 1914, nr. 23). — Der bør i dette tilfælde ogsaa mindes om, at der fandtes forandringer i gld. thyreoideas («glande d'émotion») utseende og konsistens. Den blev desværre ved en misforstaaelse ikke medsendt til d. pathol. anat. laboratorium.

Jeg tror, man ved sektioner paa asylene nu bør ha sin opmerksomhet likesaa meget henvendt paa «blodkjertlerne» som paa hjernen. Hvor dertil er adgang burde de histologisk undersøkes. (Arnesen).

III. Personalet.

Paa G a u s t a d er der ved en del bygningsmæssige anordninger skaffet alle pleiere og pleiersker værelser, hvor der ikke ligger nogen syke; som regel deler 2 eller 3 pleiere værelse.

Paa E g hadde der til elevkurset kun meldt sig 3 kvinder, og disse blev optat. Reservelægen gav teoretisk undervisning 2 timer om uken, ialt 30 timer. Ved den avsluttende prøve var direktøren tilstede som censor. I undervisningen som omfattedes med interesse, deltok 4 pleiere og 6 pleiersker foruten elevene. Som lærebok blev brukt den danske «veiledning i sindssykepleie av Jakobsen og Krarup» og som undervisningsmateriale anatomiske og hygieniske plancher. Praktisk undervisning har elevene faat under tjenestegjøring paa de forskjellige avdelinger.

Paa R ø n v i k blev det første kuld (4 mænd og 7 kvinder), som hadde gjennomgaat et aars kursus, examinert. Foruten de antagne elever var der ogsaa

git ældre pleiere og pleiersker anledning til at delta i undervisningen og examen, og flere benyttet sig herav. Undervisningen har været omfattet med megen interesse. Den virker selvfølgelig til at hæve pleierstandens nivåa, ikke blot ved at skaffe elevene kundskaper og vække og styrke interessen for gjerningen, men ogsaa ved at gi personalet følelsen av at tilhøre en særegen stand med sin bestemte opgave. Særdeles heldig har det ogsaa virket, at man ved hjelp av bevilling har kunnet sende enkelte av de mest duelige av vore pleiersker til et halv-aarlig tjenestephold paa sykehus. De har derefter gjerne vendt tilbake til arbeidet i asylet. Flere av vore beste folk har vi maattet avstaa til sydligere asyler. Amtsasylene lønner jo gjennomgaaende sit pleiepersonale bedre, tildels betydelig bedre end statens, og at dette, i forbindelse med utsigten til at komme længer ut i verden, trækker, er jo naturlig. I det hele tat har vi dog hat et godt pleiepersonale. — Det forlanges som regel, at alle nytiltrædende, som ikke tidligere har hat nogen asyl- eller anden sykepleietjeneste, skal gjennomgaa elevkurset. Da der i almindelighet er tilstrækkelig tilgang, ialfald av kvindelige elever, og da som nævnt flere efter gjennomgaaet kursuset søker sig over til andre asyler, kunde der være grund til at øke tallet paa elevene, spesielt de kvindelige. Men desværre frembyr her boligforholdene vanskeligheter. Dette hindrer ogsaa en mere utstrakt anvendelse av kvindelig pleierhjelp paa mandssiden. Der har, siden asylet blev aapnet, været pleiersker paa mandssidens rolige vaktavdeling og i sidste halvaar ogsaa paa den aapne avdeling for rolige mænd. Det gaar meget godt, og der kunde være al opfordring til at gaa videre, men der fins for tiden ingen anledning til at skaffe flere pleiersker værelse. Dette vil neppe kunne ordnes tilfredsstillende, før spørsmålet om pleiepersonalets boligforhold i det hele er løst. (Widerøe).

Paa Veum skal ifølge asylets regulativ tallet paa pleiere og pleiersker i centralbygningen ikke være over 1 : 8 og ikke under 1 : 10, i kolonbygningen ikke under 1 : 20.

Paa Sanderud underviser direktøren hver uke i en aftentime det samlede pleierpersonale, baade gamle og unge; som lærebok brukes den danske av Jakobsen og Krarup; en halv time brukes til examination og en halv til gjennomgaaelse og frit foredrag. Disse timer bidrar sikkert til et godt samarbeide. — Overpleiersken fik ved elskværdig tilladelse fra overlæge Lindell ved Växiö hospital i Sverige anledning til der at delta i et kursuset for overpleiersker.

Paa Bratsberg amts asyl har man søkt at holde tallet paa pleiepersonale i det efter regulativet bestemte forhold 1 : 7 i centralavdelingene, hvorved der er opnaadd en rimeligere arbeidsfordeling. Dette sammen med de bedre boligforhold, øket løn og alderstillæg foruten den planmæssige utdannelse, hvorved personalet selv faar følelsen av i sin helhet at være lønnet som stand, har allerede vist sin virkning baade i opfatningen av pleiens betydning og i arbeidets utførelse.

Ved Dale asyl er pleiepersonalet og de øvrige underordnede funktionærer indmeldt i Kredssykekassen. — Det har helt fra først av været vanskelig at faa

folk, men det er dog i den senere tid blit noget bedre, efter at lønnen er øket. Begynderløn for pleiere er kr. 600; tillæg efter 1 aars tjeneste kr. 100 og efter 2, 4 og 6 aar yderligere kr. 50, saa slutlønnen er kr. 850. For pleierskerne er begynderlønnen kr. 350, tillæg efter 1 aar kr. 50 og efter 2 og 4 aar kr. 25, saa høieste løn blir kr. 450. — En væsentlig aarsak til, at det er vanskelig at faa beholde folk, er asyllets isolerte beliggenhet; avstanden til Stavanger er ikke stor, men adkomsten tungvindt, saa det falder vanskelig at gjøre smaaturer til byen i fritiden. — Man har endnu ingen reserveløge, uagtet lønnen er blit øket til kr. 2 800 + frit hus, lys og brænde; familiebolig er omtrent færdigbygget.

Ved Valen asyl holdt direktøren et kurs for utdannelse av pleiepersonale, da det har vist sig, at statsasylene ikke som paatænkt faar utdannet flere, end de selv trenger. Planen var følgende:

1. Det væsentligste av undervisningen i anatomi blir meddelt ved seksjoner. Kursisterne deltar hvert kjøen for sig i tre seksjoner, der hver varer ca. 2 timer.
2. Med Krarup—Jakobsen som grundlag (Henrichs' bok var endnu ikke utkommen) er avholdt 20 forelæsninger. Man har her kunnet fare lettere over anatomen og mere holde sig til fysiologi og pathologi. I forelæsnings-timerne er flittig brukt tegning paa vægtavle med flerfarvet kridt. Man har særlig lagt vekt paa generelle forhold; der er stadig henvist til forekommende tilfælde, som personalet kjendte fra avdelingerne. — Kursisterne var de 4 ældste av begge kjøen. Forelæsningerne holdtes 2 ganger ukentlig fra 5—6; i vintertiden er der paa den tid intet utearbeide, saa det generer ikke større tjenesten. Timerne har været saadan anvendt:
 - I. Ben, muskler, led, bevægelse. Huden.
 - II. Serøse hinder, slimhinder. Fordøielsessystemet.
 - III. Luftveiene. Karsystemet.
 - IV. Urinutskillelsen. Stofskiftet.
 - V. Kjøenssystemet, forplantning, masturbation, veneriske sygd. for mænd.
 - VI. Do. do. m. v., do. do. do. «kvinder.
 - VII. Nervesystemet. Organiske sygdomme i nervesystemet.
 - VIII. Bakterier. Saarsydomme. Tuberkulose.
 - IX. Fortsat bakteriesydomme. Svulster. Sindssydommenens aarsaker.
 - X. Psychologi hos sunde og syke.
 - XI. Sindslidelser: Aandssvake. «Degenererte».
 - XII. «Nervøse». Hysteri.
 - XIII. Fortsat hysteri. Epilepsi. Maniodepressiv sindssygd.
 - XIV. Paranoia. Dementia praecox.
 - XV. Thyreogen sindssygd. Paralysis generalis. Alkoholpsychoser. Alderdomspsychoser. Sindssykepleiens historie de siste 100 aar, moderne asylvæsen.
 - XVI. Arbeidstherapi. Underholdning. Familiepleie. Norsk sindssykelovgivning.

XVII. Sykepleiens etik. Varetagelse av økonomi. Iagttagelser. Symptomatologi.

XVIII. Symptomatologi.

XIX.

Do.

XX.

} Supplering av Krarup—Jakobsens bok ved diktat.

3. Oplæringen i praktisk sykepleie foregaar selvfølgelig paa avdelingerne dels av lægerne dels av overpleierne; leilighetsvis spørres personalet om, hvad de har iagttat, hvad der da kan gi anledning til yderligere forklaringer. — Kursisterne faar efter tur en ny patient. Ved badningen og senere skal de gjøre sine iagttagelser og nedskrive dem. Deres notater gjennomgaaes daglig med dem i en uke. Nogen særlig examen tænker man derimot denne gang ikke at holde.

Man kan ikke finde det pædagogisk fornuftig at holde noget theoretisk kursus, før de har faat endel praktisk asylerfaring, som man kan henvise til. Det vil ogsaa i mange tilfælde bli bortkastet arbeide, da endel av de nye forsvinder efter nogen maaneder av ustadighet, eller fordi de er rent uskikket. De bør ha et aar eller allerminst $\frac{1}{2}$ aars tjeneste, før man ofrer sin tid paa dem, ialfald naar man gjør arbeidet gratis. At man undlater at ta en med, kan da være et fint vink om, at man ikke anser dem skikket. Man fik ialfald paa denne maate en av dem til at si op, idet vedkommende ganske riktig oppfattet det som et consilium abeundi.

Paa Neevengaarden blev ved elevaarets slutning 4 pleiere og 10 pleiersker utexaminert; foruten sin praktiske øvelse hadde de faat teoretisk undervisning i ca. 40 timer. Paa grund av vanskeligheten ved at faa den ønskelige lægehjelp hadde asylet kun i det ene halvaar mere end én reservelæge.

Ved Rosenberg asyl ansattes fra vaaren 2 pleiersker istedetfor mandlige pleiere og fra høsten atter 2; disse pleiersker klarer sine stillinger like saa godt som mænd, og orden og renlighet er paatagelig bedre. (Looft).

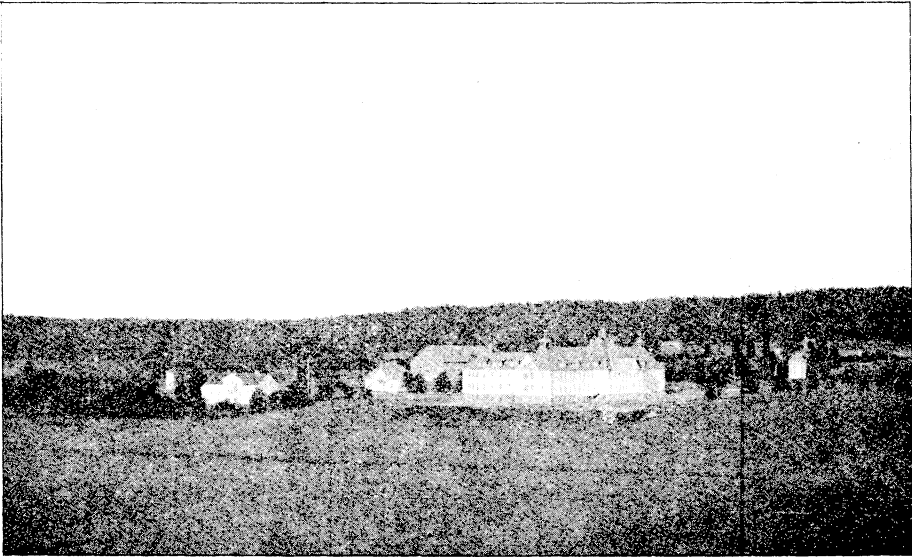
Paa Dedichen's asyl har der ogsaa dette aar været holdt kurser for pleiepersonalet.

Bolig for pleierfamilier

er blit aapnet paa Gaustad og Dikemark. (Se under I).

Tillæg.

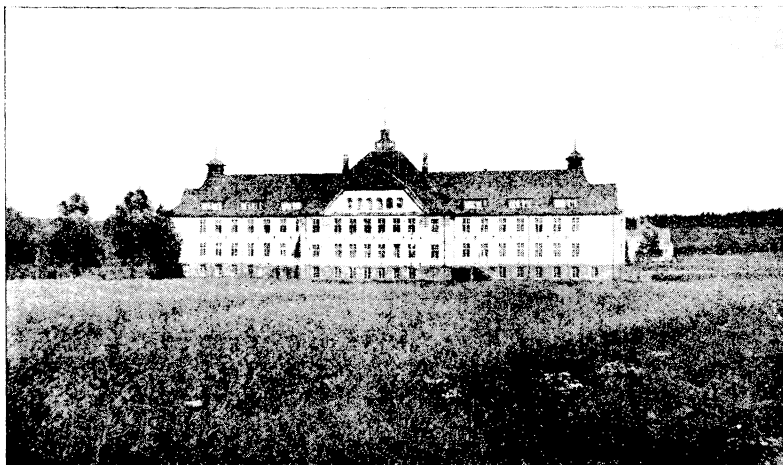
I. Om Veum asyl.

Asylbygningerne set fra sydvest (sommeren 1914).

Historie: I 1908 besluttet Smaalenes amtsting at nedsætte en komite med amtmanden som formand til at utrede spørgsmaalet om oprettelse av eget asyl for amtet. I 1909 forelagdes komiteens betænkning for amtstinget, som besluttet, at komiteen skulde foreta en videregaaende økonomisk utredning av saken og søke erhvervet tilbud paa en for øiemedet skikket eiendom samt ved sakkyndig teknisk assistance tilveiebringe plan og overslag over et amtsasyl og dets kostende. Av de mange eiendomme, som der derpaa fra forskjellige steder i amtet kom tilbud om, var der særlig av hensyn til vandforsyningen kun 2, som kunde ansees skikket for anleg av asyl, nemlig Veum søndre med naboeiendommen Kriken i Glemminge og Bisseberg i Skjeberg. I et ekstraordinært møte til behandling av spørgsmaalet om sindssykeasyl for amtet besluttet amtstinget 24de mai 1911 med 16 mot 11 stemmer at indkjøpe eiendommen Veum med naboeiendommen Kriken; de 11 stemte for Bisseberg. — Før at kunne motta syke ogsaa fra amtets byer blev det besluttet at bygge asylet for ialt 200 syke, nemlig en centralbygning for 70 mænd og 70 kvinder, 2 kolonibygninger for mænd og 1 kolonibygning for kvinder med plass til 20 syke i hver. — Vaaren 1914 var byggearbeiderne saa langt fremskredne, at asylet kunde aapnes for drift 16de juni s. a. Likhuss, værkstedsbygning og endel gaardsbruksbygninger er senere opfort. — Byggekomiteen har den hele tid bestaaet av amtmand A. Hansen som formand og 3 amtstingsvalgte medlemmer. Samtlige bygninger er opfort efter de av arkitekt Kr. Biong,

Kristiania, leverte tegninger, planer og overslag. Planerne til det teknisk-mekaniske utstyr er utarbeidet av medicinaldirektørens tekniske konsulent ingeniør O. Amundsen og planerne til det elektriske utstyr av ingeniør W. Grundt, Kristiania.

Centralbygningen set forfra.

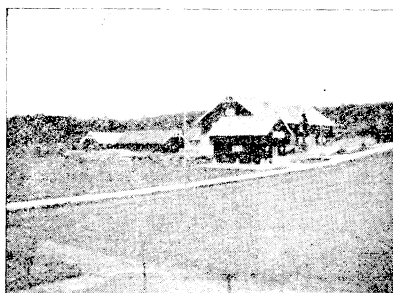
Centralbygningen set bakfra.

Beliggenhet: Veum søndre med naboeiendommen Kriken, som tilsammen utgjør ca. 450 maal dyrket mark og ca. 1 300 maal skog og fjeld, er beliggende 5 km. fra Fredrikstad og ca. 3 km. fra Onso jernbanestation like ved hovedveien, som danner eiendommens grænse mot vest og nordvest. Mot nord og øst dannes

grænsen av fjeld og skog. Eiendommen er pent beliggende, frit og høit, men samtidig lunt og beskyttet, med jorderne jevnt skraanende nedover fra fjeldet i øst mot vest og sydvest. Den dyrkede mark ligger godt samlet omkring asylbygningerne med korte avstande til yttergrænsene. Nogen fjernere utsigt er der ikke fra asylbygningerne, da den i alle retninger begrænses av de nærliggende skogklædte aaser, de fleste dog ganske lave. Paa østsiden av asylet nogen minut-

Kolonibygning.

Gaardsbrugsbygningene.

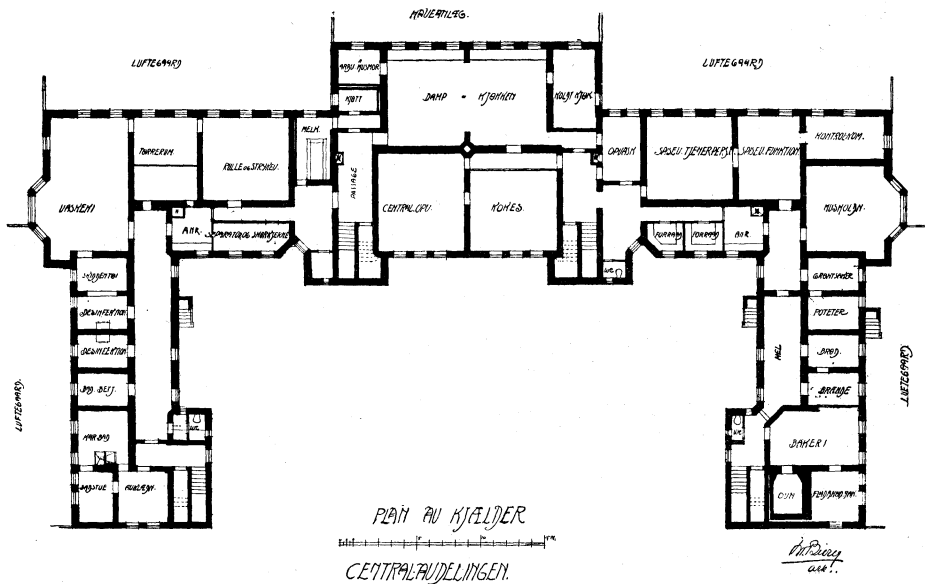
ters gang fra dette ligger den ca. 100 meter høie Krikaasen, fra hvis øverste plataa man har en særdeles vid utsigt i alle retninger — i øst trakterne omkring Sarpborg, i syd hele Hvalergruppen, i sydvest det aapne hav og i vest og nordvest fjeldene indover landet paa vestsiden av Kristianiafjorden. Paa østsiden av Krikaasen like nedenfor denne ligger den Fredrikstad by tilhørende Stordammen, hvorfra asylet faar sit vand. Denne ligger 34 meter høiere end tunet paa Veum.

Centralbygningen:

Denne er en 66 meter lang murbygning i 2 etager foruten kjælder- og lofts-etage samt overstelloft. Yttermuren er i hele bygningen cementpudset murstensmur undtagen i kjælderetagen, hvor den er av huggen granit. Hovedfacaden, som i midten i 21 meters længde er brutt ved et fremspringende parti, vender mot syd. De 2 floier paa baksiden er 21 meter lange. Samtlige etager undtagen kjælderetagen er ved en sagittal ubrutt skilleveg i midten delt i 2 like halvdele — en østre for kvinder og en vestre for mænd. Hver halvdel har 2 hovedindganger (dører med glasruter i) — en paa baksiden nær midten av bygningen og en længst ute i floibygningen. Fra disse fører trapper, utført av «Terazzo», op til lofts-etagen med indganger til hver etage. Dørene mellem trappeopgangene og sykeavdelingerne er forsynet med traadglasruter.

Kjælderetagen, hvortil adkomsten kun kan ske utenfra gjennom 4 dører med glasruter (ved siden av de før nævnte hovedindganger til sykeavdelingerne), ikke direkte fra 1ste etage, indeholder i midten mot syd det store hovedkjøkken med 6 større og mindre dampkøkekar, varmeskap og komfur. Med indgang fra kjøkkenet ligger paa den ene side et kontorværelse for husmoren, paa

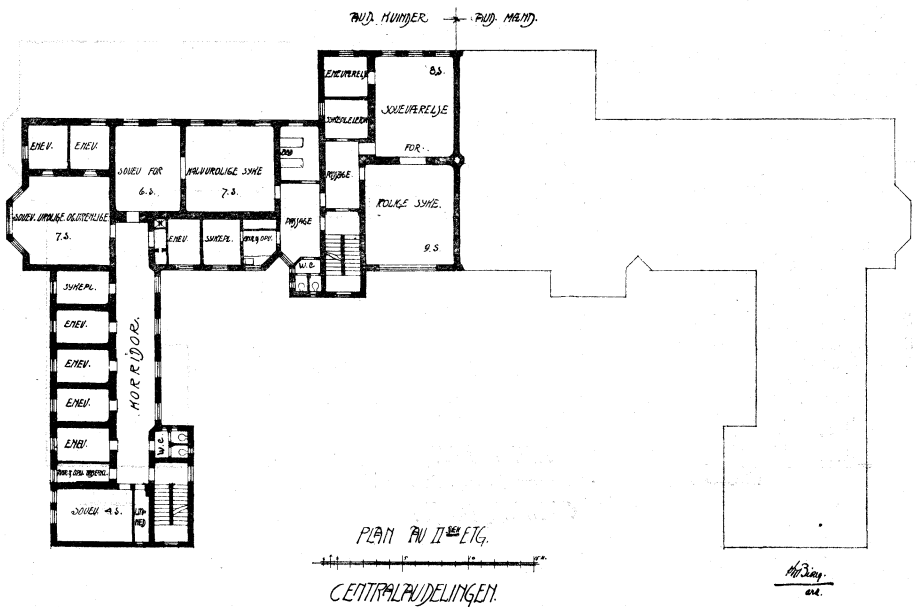
den anden side spiskammer og opvaskrum. Bak kjøkkenet mot nord ligger det forsænkede kjelrum med 4 lavtrykkjeler og den for hele bygningen fælles varmtvandsbereder. Ved siden av kjelrummet, men ikke forsænket som dette, er koksrummet, hvorfra fører en jernbro ind i kjelrummet over kjelerne. Nærmest kjøkkenet i kjælderetagens østre del er et litet kjølerum for kjøt og et større med iskum for melk, mot nord et rum for elektrisk dreven melkeseparator og smørkjærne. Følger man korridoren videre, kommer man til vaskeriavdelingen, som bestaar av rulle- & strykeværelse, tørrerum med dampribber, vaskeri med en roterende vaskemaskine og en vrिमaskine (centrifuge), begge elektrisk drevne, rum for skiddent tøy og rum med desinfektionsovn for inficeret tøy. Ved siden av sidstnevnte rum er et litet baderum med 2 kar for betjening. Længst ute i

østre fløi er badstubadet med tilhørende avklædningsrum og i forbindelse hermed et større rum for karbad (3 kar) og 2 for varmt og kaldt vand regulerbare dusch. Følger man korridoren fra kjøkkenet gjennom kjælderetagens vestre halvdel, kommer man først til en større spisestue for tjenerpersonale og gaardsfolk. Ved siden av denne er en noget mindre spisestue for funktionærer («Messen»). I begge disse spisestuer er anbragt fayanceservanter med varmt og kaldt vand. Mot nord ligger 2 smaa husholdningsrum. Hjørneværelset ved siden av funktionærernes spisestue benyttes til spiseværelse for kontrollkommissionen og staar forøvrig til funktionærernes disposition. Videre har man et stort proviantrum, 4 mindre rum for grønsaker, poteter, brød og ved, endelig brødbakeriet med ovn for vedfyring og et tilstøtende rum for fladbrødbakning. Fra kjælderetagen fører baade paa mands- og kvindesiden en elektrisk heis gjennom 1ste og 2den etage op til loftsetagen og desuten en haandheis til vaktavdelingen i 1ste etage.

veranda, hvorfra trap ned til haven, som er omgitt av et 2 meter høit jerntraadnet-gjærde. Fra dagligstuen for urolige fører dør med granittrap utenfor ned til disse sykes spaserplass, som er omgitt av et 3 meter høit jerntraadnetgjærde, hvis øverste $\frac{1}{2}$ meter er skraat indoverbøiet.

2 den etage: Denne optages væsentlig av fælles soveværelser og eneværelser for de syke. I denne etage har baade paa mands- og kvindesiden 3 sykepleiere (-pleiersker) hvert sit værelse. Til soveavdelingen for rolige syke — over

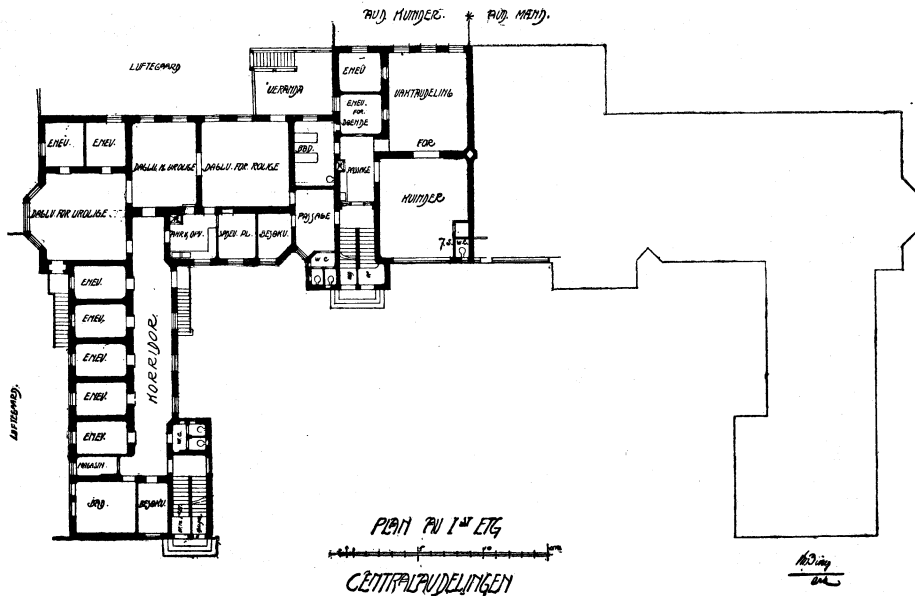

vaktavdelingen — hører et anretnings- & opvaskrum samt et badrum med 2 kar og dusch. For tuberkuløse syke er der i denne etage længst ute i fløybygningen et værelse med 4 senge og ved siden av dette et litet anretnings- & opvaskrum for disse syke. I samtlige eneværelser for syke baade i 1ste og 2den etage er gulvet skibsdækplanegulv. Eneværelsedørene, som svinger paa tapper, er forsynet med almindelig dørlaas med messingklinke paa utsiden, desuten opad og nedad med en i dørkanten indfældt slaa. Eneværelsevinduene er forsynet med tykke glastruer, som ovenfor losholten er blanke, nedenfor matte. Samtlige vinduer i centralbygningens sykeavdelinger svinger ind, lukkes ved patentlaase og er paa utsiden forstærket ved paaskruede jernbeslag langs sprosserne. I samtlige eneværelser for syke er den elektriske lyspære anbragt midt i taket beskyttet med en fastskruet tyk klar glaskuppel. Denne kuppel synes dog ikke at være solid nok, idet særlig voldsomme syke i enkelte tilfælde har slaat den istykker med gummipotten.

Loftsetagen: I denne er paa kvindesiden nærmest midten mot syd dagligstue, soveværelse og entré for husmøren, mot nord et stort arbeids-

Gulvene i kjøkkenet, spiskammeret, opvaskrummet samt i vaskeriet er belagt med fliser.

1ste etage: Nærmest midten ligger vaktavdelingen, som bestaar av 2 sykestuer, 2 tilstøtende eneværelser, anretningsrum og bad. I den mot syd vendende sykestue, som er kombinert sove- og dagligværelse, er 5 senger,

i den mot nord vendende 7 senger. I denne sidste er der i det ene hjørne ved murvægger avdelt 2 smaa rum med vandkloset i det inderste. I hver sykestue er 2 fayanceservanter med varmt og kaldt vand. Baade paa mands- og kvindesiden er gulvet i begge sykestuer dækket med ensfarvet brun linoleum. Mellem sykestuen og de tilstøtende eneværelser er dobbelte dører. Det ene av disse eneværelser er bestemt for døende, hvorfor der i dette foruten den dobbelte dør ind til sykestuen ogsaa er dør direkte ut til anretningsrummet, saa den døde kan bringes ut uten at føres gjennom sykestuen. I den øvrige del av 1ste etage er 3 dagligstuer efter hverandre for henholdsvis rolige, halvrolige og urolige. 7 eneværelser for syke, endvidere 2 besøkværelser, et anretnings- og opvaskrum og ved siden av dette eget spiseværelse for sykepleierne. Længst ute i fløibygningen er baderum med 3 badekar og dusch for urolige syke og ved siden av dette et litet magasinrum. Paa kvindesiden er gulvet i dagligstuerne for rolige og urolige syke dækket med ensfarvet brun linoleum. Gulvet i 1ste etages fløikorridor, opvaskrum og alle bad er baade paa mands- og kvindesiden utført av beton med cementpuds paa oversiden; i pudsens er blandet «Master Builder concrete hardner» for at gjøre den haard og støvfri. Mellem dagligstuerne og likesaa mellem sykestuerne i vaktavdelingen er fløidører med glasvinduer i. Fra dagligstuen for rolige fører en dobbelt dør ut til en større flisebelagt aapen

Vandklosetterne er i samtlige sykeavdelinger indrettet for automatisk spyling (selvspyling) undtagen i vaktavdelingerne, hvor spylingen igangsættes paa almindelig maate. Vandklosetterne har i det hele hidtil virket særdeles tilfredsstillende, idet tilstopninger, som man særlig i avdelingerne for urolige kunde tro ofte vilde indtræffe, kun rent undtagelsesvis har forekommet. — I korridorerne i 1ste og 2den etage og loftsetagen er paa væggene anbragt brandskaper med paaskruede brandslanger, paa passende steder desuten brandsignalklokker og brandtryknapper.

Badekarrene er porsellænsemaljerte og tilførselsrørene for varmt og koldt vand munder ind ved siden av avløpsrøret i karrets bund. Bak samtlige fayanceservanter og utslagsvasker i kjælderetagen og sykeavdelingerne i 1ste og 2den etage er murvæggen i en $\frac{1}{2}$ meters høide dækket av hvite firkantede glatte porcellænsfliser.

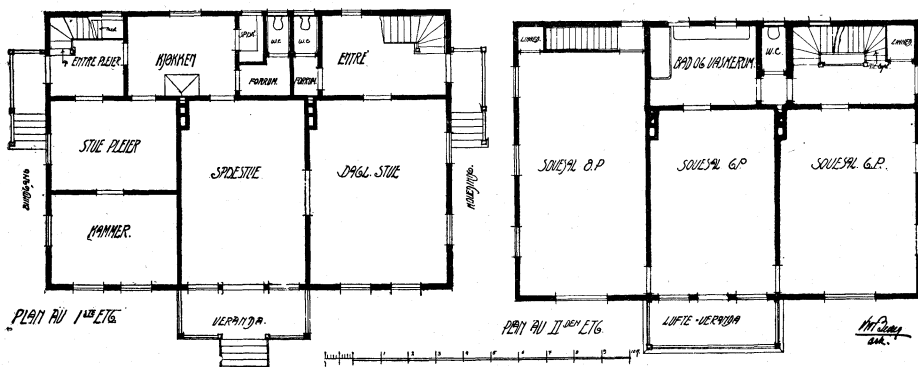
Indboet: Sengene er overalt træsenger med løs patentstaaaltraadbund og 3-delte tangmadrasser. I kolonibygningerne og i centralbygningens vaktavdelinger og avdelinger for rolige har de syke hver sit natbord (med skuf og skap i). Baade senger og natborde er overstrøgne med ertegrøn ripolin. Indboet i de sykes dagligstuer bestaar av borde, bænker (baade med og uten ryg), stoler og skaper, altsammen overstrøket med mørkebrun beis.

Samtlige rum i bygningen er malet med lyse tiltalende farver. Værelsernes høide i 1ste og 2den etage er 3.15 meter.

Kolonibygningerne:

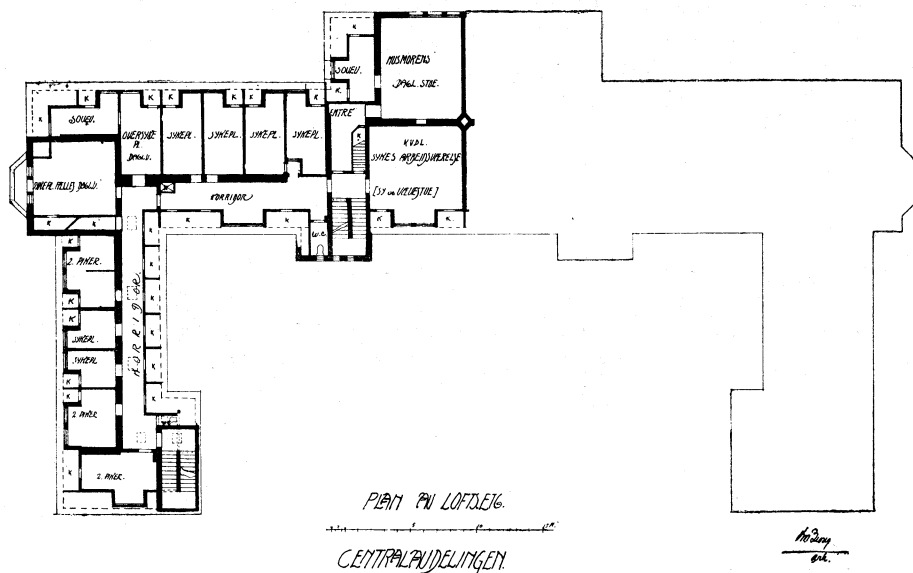
Samtlige 3 bygninger er av træ, nyopførte og ens indredet. De har 2 etager og et loft med takvinduer. Værelsernes høide i 1ste og 2den etage er 3 meter.

KOLONIBYGNINGEN.

I 1ste etage er dagligstue og spisestue med veranda utenfor for de syke, 2 smaa værelser for kolonibestyreren (-bestyrerinden), kjøkken, spiskammer, entré med trappeopgang i begge de bakerste hjørner og 2 vandklosetter. I 2den etage er

værelse for syke (søm, vævning og strikning). Mot syd har man videre værelser for sykepleierskerne og dagligstue med soveværelse for oversykepleiersken. Mot øst har man et stort fælles dagligværelse med balkon utenfor for sykepleierskerne.

I fløybygningen er der foruten et par enkeltværelser 3 pikeværelser med plass for 2 i hvert. — Paa mandssiden har reservelægen, oversykepleieren og sykepleierne tilsvarende værelser som henholdsvis husmoren, oversykepleiersken og sykepleierskerne paa kvindesiden. Nærmest midten mot nord er som paa kvindesiden et stort arbeidsværelse for syke mænd. De 3 bakerste loftsværelser i mandssidens fløi er ved en senere anbragt mellemdør i korridoren avdelt fra den øvrige loftsetage og benyttes til arbeidsværelser for mandlige syke (skomakerverksted, skrædderverksted m. v.) Baade værelser og korridorer i loftsetagen er rikelig forsynet med klæskot for betjeningen. Ingen av sykepleierne (-pleierskerne) deler værelse med nogen, idet allesammen har hver sit.

Øversteloftet: De store samlekanaler av kokolit for avtrekksluften fra de forskjellige rum i bygningen ligger her langs gulvet og munder ut i de paa hver ende av bygningens tak anbragte aapne «taarne». Under hvert av disse 2 «taarne» er en elektrisk dreven vifte som drivkraft for ventilationen. Paa øversteloftet er desuten indredet «enkeltbaaser» for de sykes tøy.

Hvad centralbygningens øvrige teknisk-mekaniske utstyr angaar, er der i samtlige værelser varmeradiatorer, som i de fleste rum er anbragt under vinduerne og som i daglig- og soveværelserne for urolige og halv-uroelige er beskyttet ved jernmantler. I eneværelserne for de syke er radiatoren anbragt i en vægnische, som staar i forbindelse med eneværelset ved 2 jernrister i væggen. I de rum, hvor radiatorerne er anbragt under vinduerne, sker friskluftstilførselen gjennom regulerbare aapninger i ytervæggen bak radiatorerne. —

Takene er paa samtlige bygninger tækket med almindelig taksten av rød teglsten.

Vinduerne er overalt forsynet med smaa ruter.

Asylanlægget har i sin helhet kostet ca. kr. 880 000.00, hvorav ca. kr. 80 000.00 er medgaaet til indkjøb av eiendommene Veum og Kriken. (Hilmar Lund).

II. Om landbrukskolonien ved Rønvik asyl.

Landbrukskolonien ligger — likesom asyllets administrationsbygning med façade i syd—sydost — ved nordsiden av veien mellem asylbygningerne og landbrukets bygninger, ca. 150 m. fra de førstnævnte. Den er en halvanden etages bygning av bindingsverk, 20 m. lang, 10 m. bred paa fløiene; midtparti noget smalere. 1ste etage indeholder i midtpartiet dagligstue, i østfløien spisestue og skyllekjøkken. Fra en gang foran dette trappegang til 2den etage. Fra denne gang fører ogsaa trap ned til kjælderen. Trappeopgang til 2den etage ogsaa i vestfløien, hvis 1ste etage indtages av kolonipleierens familieeilighet, bestaaende av 2 mindre værelser og et rummelig kjøkken med spiskammer. I 2den etage 2 større soveværelser paa 8 og 2 mindre paa 3 senger. I kjælderen toiletrum samt priveter, kullager og 2 større rum, som benyttes av gartneren til opbevaring av plante- og grønsaker. — Bygningen er opført efter tegning av arkitekt Wiese-Opsahl. Det hele anlæg koster fuldt færdig henvend kr. 31 000.00.

3 soveværelser for syke, foran det midterste balkon (over 1ste etages veranda), videre badeværelse (med 1 kar og dusch) samt 1 vandkloset. Gulvene i badeværelse og priveter er belagt med sanitas. — Paa loftet er «baaser» for de sykes tøj. — Ca. $\frac{1}{3}$ av undergrunden er utgravet til kjælder, som bestaar av et større rum, hvori varmtvandsberederen er anbragt, og et mindre rum. — Samtlige kolonibygninger oppvarmes ved koksovner. I 1ste og 2den etage — i kjøkken og badeværelse — er paa væggen anbragt brandskap med paaskruet brandslange.

Direktørboligen, som er nyopført, er en $1\frac{1}{2}$ etages trævilla. Den har centralopvarming.

Veum gamle hovedbygning har gjennomgaat en større reparation. I bygningen er kontorer, familiebolig for forvalteren m. m. Det gamle bryggerhus ved siden av er indredet til magasin for forvalteren.

Kriken gamle vaaningshus er omindredet og oppudset og skal indtil videre være familiebolig for gaardsbestyreren.

Særskilte boliger (arbeiderboliger) er nyopført for maskinist og kvægrøgter.

Likhus med obduktionsrum og verkstedsbygning med smie er under opførelse.

Gaardsbruksbygningerne: Disse er allesammen nyopførte og bestaar av stabur, ladebygning med fjøs (plass for 56 kjøer) og stald (plass for 9 hester), grisehus av mur (plass for ca. 60 griser), vognskur og vedskur, i hvis ene hjørne er indredet en slagtebod.

Et større frugthaveanlæg omkring asylbygningerne er paabegyndt og skal fuldføres efter amtsgartner Oscar Schies planer og tegninger.

Den elektriske strøm til belysning og drivkraft erholdes fra a/s. Hafslund. I nærheten av asylet er opført en transformator.

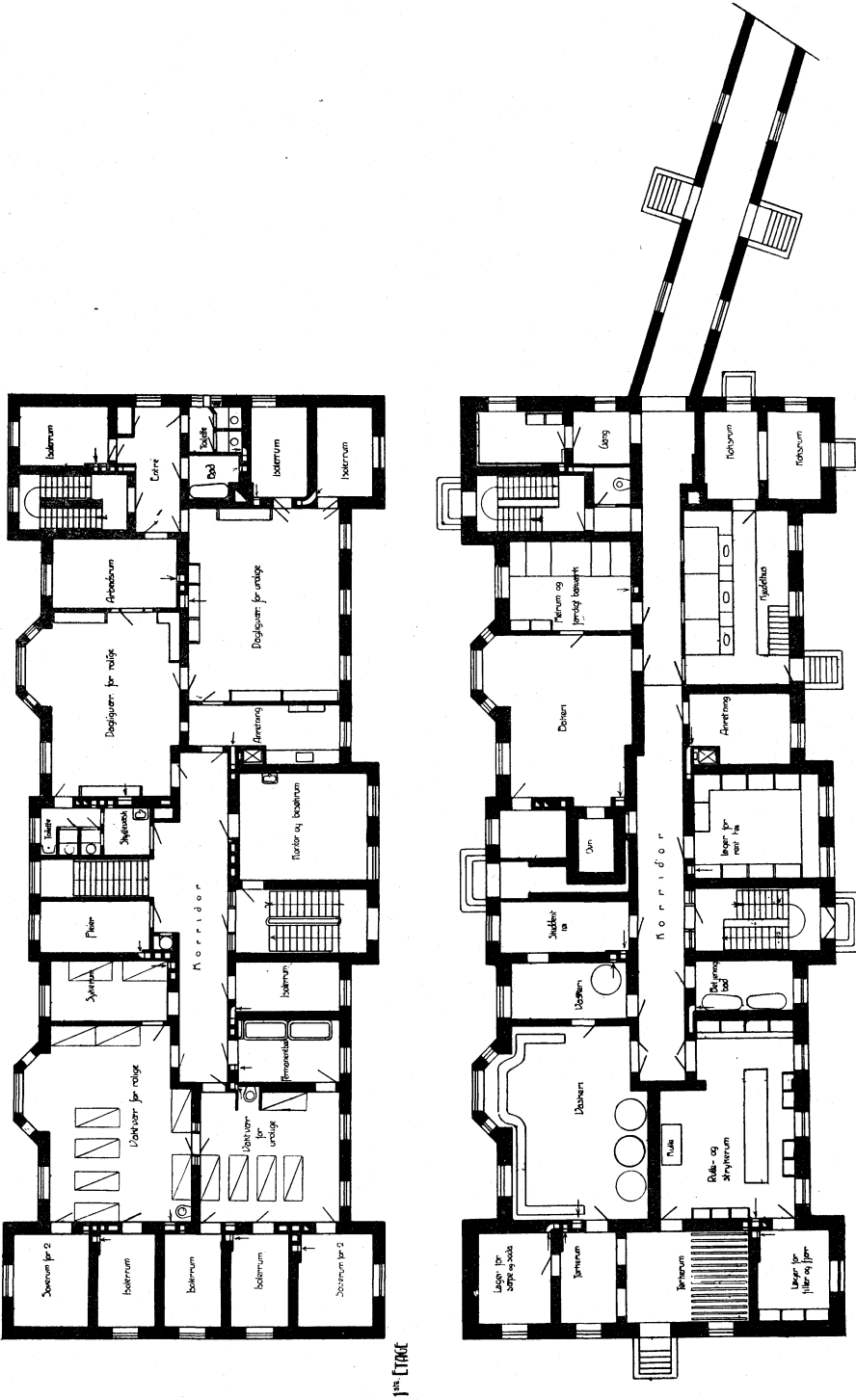
Hustelefon er indlagt i centralbygningens forskjellige etager og sykeavdelinger, i kolonibygningerne, direktørboligen og kontorbygningen. Lys- og telefonledninger er utendørs lagt som luftledninger, indendørs ligger de skjult i væggene.

Vandforsyningen sker fra den tidligere nævnte «Stordammen». Like utenfor indtaket er 2 adskilte filterkamre. Filtreringen sker gjennom en dobbelt messingtraaddug. Da «Stordammen» paa grund av myrtilsig tildels leverer mindre godt drikkevand, har man i skogkanten ovenfor asylet gravet et større basin for drikkevand med særskilte ledninger til de forskjellige bygninger.

For kloakkvandet er anlagt septic tank, hvorfra vandet løper ut i Veumbækken i Veumdalførets bund.

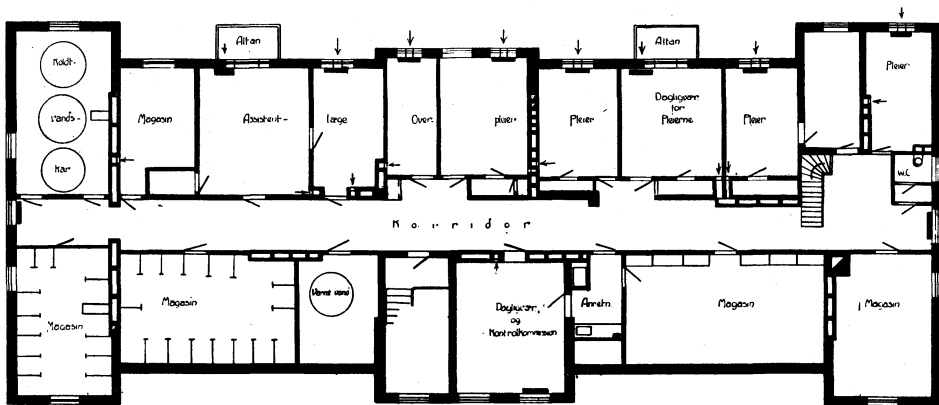
Brandslukningsapparater: Foruten de før nævnte indendørs brandskaper med paaskruede brandslanger har man paa forskjellige steder utendørs ialt 7 hydranter, endvidere 2 haandkjærrer med 200 meter brandslange (i 8 dele) og tilbehør. Til bygningerne hører brandstiger.

III. Om Sanderud asyl.
Grundplaner.

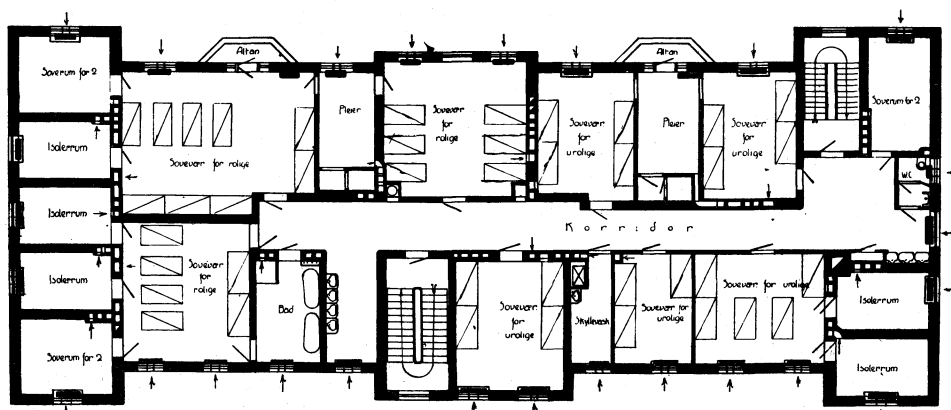

Centralbygning for mænd.

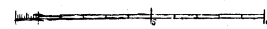
Korridor

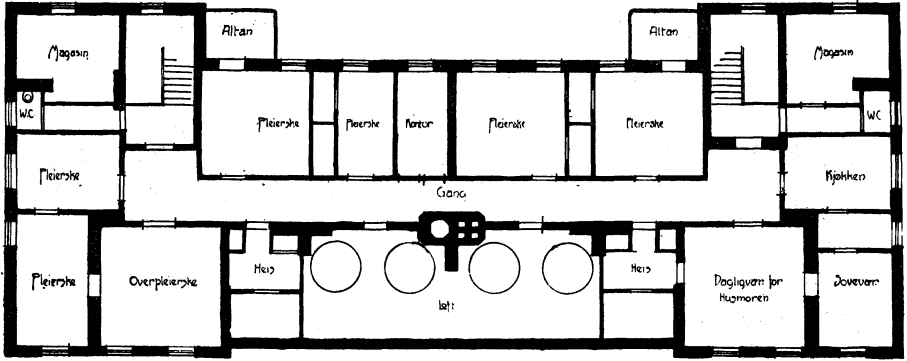
LOFTSPLAN

2de ETAGE

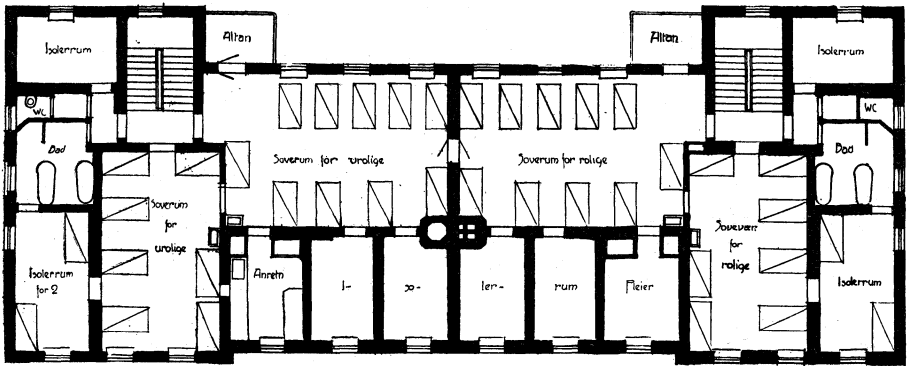

Centralbygning for mænd.

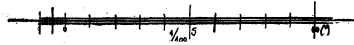

LOFTPLAN

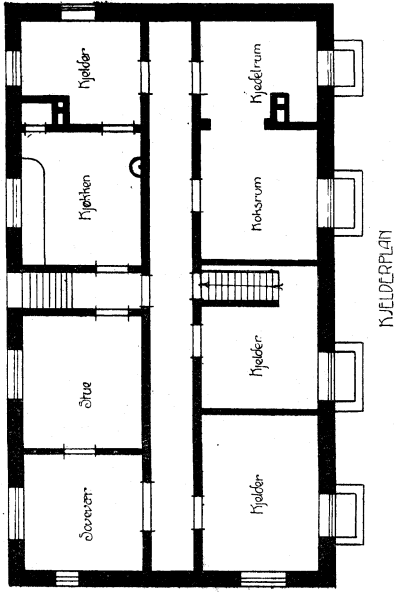
— Nye Vægge
 - - - Gamle Vægge som skal fjernes

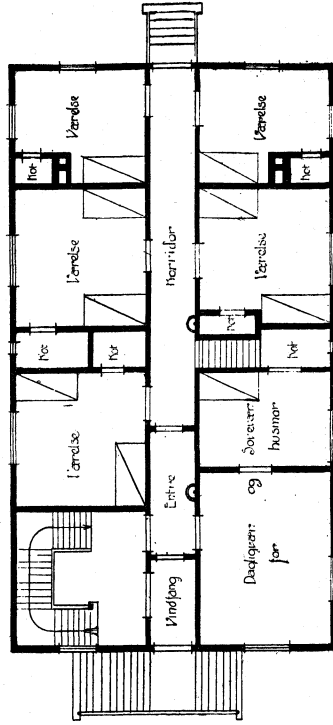
2den [H.C.]

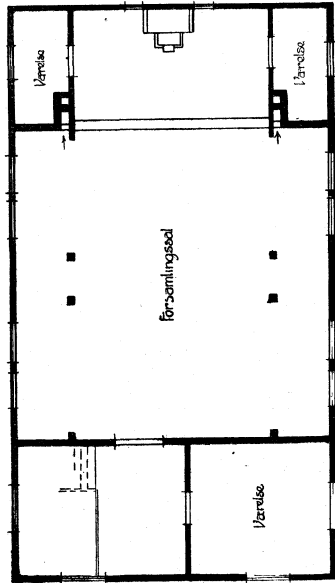
Centralbygning for kvinder.

KJELDERPLAN

1. ETAQE

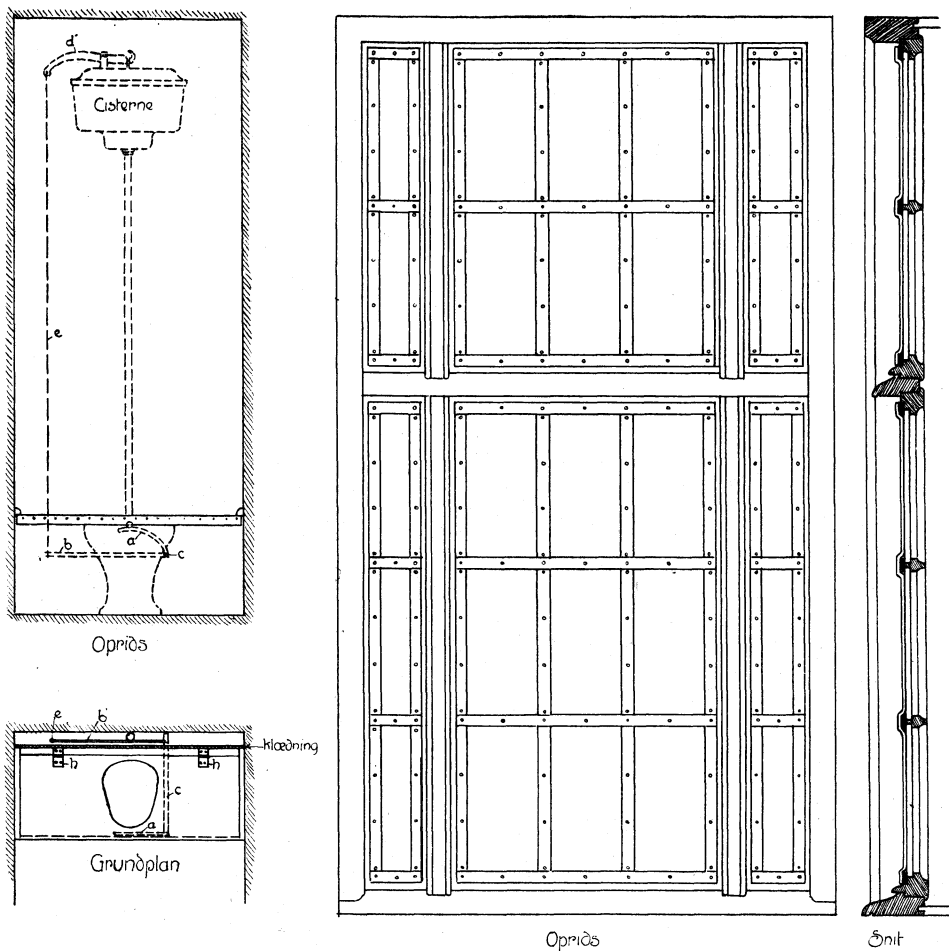
2. ETAQE

Betjenings- og forsamlingslokale.

Closetterne er almindelige vandclosetter med fayanceskaal og emaljerte jerncisterner. Men alle dele er indklædt, saa ingen er synlig eller tilgængelig for

AUTOMATION CLOSET

VINDU-I-SYKEVÆRELSENE

patientene. Naar man reiser sig op fra sætet, spylor cisternerne automatisk ved følgende enkle anordning:

Sætet løftes i forkant ca. 2 cm. op fra underlaget, idet det dreier sig omkring hængslerne *h*, ved 2 spiralfjære. Lister, som er fastskruet til væggene over sætet, hindrer, at dette kommer for høit, og et baandjern paa kanten av sætet dækker aapningen under dette, naar det staar i øverste stilling.

Under sætet er anbragt en vegtstang med 2 armer *a* og *b*, den ene ca. 5 ganger saa lang som den anden. Den korteste *a* er bøiet op imot en trinse,

som er fæstet til sætet. Naar patienten sætter sig, gaar sætet ned, og derved trykkes ogsaa den korte vegtstang ned med dette. Da begge vegtstænger er fast forbundet med aksen c , vil den lange vegtstang b dreies nedover samtidig med den korte, men da den er saa meget længere, gjør den et meget større utslag. Til enden av vegtstangen b er der fæstet en jerntraad e , og dennes anden ende er fæstet til vegtstangen, som løfter klokken i cisternen d . Naar sætet gaar ned, trækkes saaledes klokken i cisternen op og forblir i denne hængende stilling, saalænge patienten sitter paa sætet. Men saasnart han reiser sig op, løftes sætet av spiralfjærene, vegtstængerne frigjøres, og klokken i cisternen falder ned. Derved spyles closettet fuldstændig paa samme maate, som naar man trækker i snoren og straks slipper denne.

Trykt 1915:

Forts. (Sutte).

- Nr. 23. Markedspriser paa korn og poteter 1836—1914. (*Données sur les prix du blé et des pommes de terre 1836—1914.*)
- 24. Indtægts- og formuesforhold efter skatteligningen 1911. (*Revenus et fortunes selon l'imposition de l'exercice 1911.*)
- 25. Norges sparebanker 1913. (*Caisses d'épargne.*)
- 26. Fattigvæsenet 1911 og 1912. (*Assistance publique.*)
- 27. Folkemængdens bevægelse 1906—1910. II. Sammendrag. (*Mouvement de la population pendant les années 1906 à 1910. II. Résumé.*)
- 28. Norges fiskerier 1913. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 29. Norges bergverksdrift 1913. (*Mines et usines.*)
- 30. Norges telegrafvæsen 1913/14. (*Télégraphes et téléphones de l'État*)
- 31. Norges kommunale finanser 1911. (*Finances des communes.*)
- 32. Private aktiebanker 1912 og 1913. (*Banques privées par actions.*)
- 33. Skiftevæsenet samt overformynderierne 1911 og 1912. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 34. Arbeidsledighet og Arbeidsledighetskasser. (*Chômage et caisses de chômage.*)
- 35. Skolevæsenets tilstand 1911. (*Instruction publique.*)
- 36. Rekrutering 1913. (*Recrutement.*)
- 37. De offentlige jernbaner 1913/14. (*Chemins de fer publics.*)
- 38. Ulykkesforsikringen 1912. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 39. Veterinærvæsenet og kjøtkontrollen 1913. (*Service vétérinaire et l'Inspection de la viande.*)
- 40. Fagskolestatistik 1911/12—1913/14. (*Écoles professionnelles.*)
- 41. Forsikringselskaper 1912. (*Sociétés d'assurances.*)
- 42. Sindssykeasylenes virksomhet 1913. (*Hospices d'aliénés.*)
- 43. Norges postvæsen 1914. (*Statistique postale.*)
- 44. Husholdningsregnskaper for handelsfunktionærer m. v. (*Budgets de familles d'employés du commerce, etc.*)
- 45. Dødelighetstabeller for det norske folk 1901/02—1910/11 (*Tables de mortalité selon les expériences 1901/02—1910/11.*)
- 46. Forømte barn 1912 og 1913. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
- 47. Beretninger om amternes økonomiske tilstand 1906—1910. I og II. (*Rapports des préfets sur l'état économique et social des préfectures.*)
- 48. Forsikringselskaper 1913. (*Sociétés d'assurances.*)
- 49. Civil retspleie 1911, 1912 og 1913. (*Justice civile.*)
- 50. Fabrikællingen 1909. Fjerde hefte. Produktionsstatistik. (*Recensement industriel 1909. IV. Statistique de la production.*)
- 51. Folkemængdens bevægelse 1912. (*Mouvement de la population.*)
- 52. Kommunale skatteligninger i landdistrikterne 1911, 1912 og 1 halvaar 1913. (*Revenus et fortunes dans les districts ruraux.*)
- 53. Industristatistik 1913. (*Statistique industrielle.*)
- 54. Fiskerforsikringen 1914. (*Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 55. Folkemængdens bevægelse 1901—1910. Hovedoversigt. (*Aperçu général du mouvement de la population en Norvège pendant les années 1901 à 1910.*)
- 56. Sundhetstilstanden og medicinalforholdene 1913. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 57. Indtægt, formue og fordelingen av den kommunale skat 1913—1914. (*Revenus, fortunes et répartition de l'impôt communal.*)
- 58. Norges sparebanker 1914. (*Caisses d'épargne.*)

Trykt 1916:

Forts. (Suite.)

- Nr. 59. Kriminalstatistik 1911 og 1912. (*Justice criminelle.*)
 — 60. Norges bergverksdrift 1914. (*Mines et usines.*)
 — 61. Fængselsstyrelsens aarbok 1911. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1911.*)
 — 62. Private aktiebanker 1914. (*Banques privées par actions.*)
 — 63. Alkoholstatistik. III. Drukkenskapsarrestationer 1896—1912. (*Statistique des boissons alcooliques. III. Arrestations par suite d'ivresse.*)
 — 64. Kreaturholdet 30 september 1914 og 1915. (*Bétail, le 30 septembre 1914 et 1915.*)
 — 65. Stortingsvalget 1915. (*Élections en 1915 pour le «Storting».*)
 — 66. Folkemængdens bevægelse 1913. (*Mouvement de la population.*)
 — 67. Skolevæsenets tilstand 1912. (*Instruction publique.*)
 — 68. Norges telegrafvæsen 1914/15. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
 — 69. Fattigvæsenet 1913 og 1914. (*Assistance publique.*)
 — 70. Norges handel 1914. (*Commerce.*)
 — 71. Veterinærvæsenet og kjøtkontrollen 1914. (*Service vétérinaire et l'Inspection de la viande.*)
 — 72. Den Norske Arbejderbruk- og Boligbank. (*La Banque Norvégienne de Propriétés Agricoles et Habitations Ouvrières.*)
 — 73. De offentlige jernbaner 1914/15. (*Chemins de fer publics.*)
 — 74. Norges fiskerier 1914. (*Grandes pêches maritimes.*)
 — 75. Fængselsstyrelsens aarbok 1912. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1912.*)
 — 76. Norges skibsfart 1913. (*Navigation.*)
 — 77. Folketællingen 1 december 1910. Hovedoversigt. (*Recensement du 1er décembre 1910. Aperçu général.*)
 — 78. Drukkenskapsforseelser 1913—1915. (*Délits d'ivresse, 1913—1915.*)
 — 79. Ulykkesforsikringen 1913. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
 — 80. Norges kommunale finanser 1912. (*Finances des communes.*)
 — 81. Norges postvæsen 1915. (*Statistique postale.*)
 — 82. Skolevæsenets tilstand 1913. (*Instruction publique.*)
 — 83. Folkemængdens bevægelse 1914. (*Mouvement de la population.*)
 — 84. Skiftevæsenet samt overformynderierne 1913 og 1914. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
 — 85. Sindssykeasylenes virksomhet 1914. (*Hospices d'aliénés.*)

Det Statistiske Centralbyrå har desuden bl. a. utgit følgende verker:

- Statistisk Aarbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 35te aargang, 1915. Kristiania 1916. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
 Meddelelser fra det Statistiske Centralbyrå. Senest utkommet: 33te bind, 1915. Kristiania 1916. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)
 Maanedsopgaver over vareomsætningen med utlandet 1915. Tredje bind. Kristiania 1916. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1915. Troisième année.*)
 Norges civile, geistlige og judicielle inndeling 1 april 1912 med tillæg. Kristiania 1912. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques et judiciaires du royaume de Norvège le 1er avril 1912.*)
 Fortegnelse over Norges Officielle Statistik m. v. 1828—31 december 1910. Kristiania 1889 og 1913. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)
 Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. (*Résumé rétrospectif 1914.*)

Samtlige verker er tilsalg hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

10 oktober 1916.